

310188

వ్ర తి ది న ము వ్ర క టి ం వ (బ దు ను.

Vol. 9

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 14-వ తేది శనివారము

No. 163

సంపుటము ౯

దుండుభినామ సంవత్సరము, అశ్వయుజమాస బహుళ అష్టమి ౮.

సంచిక ౧౬౩

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 14-వ తేది శనివారము

దుండుభినామ సంవత్సరము, అశ్వయుజమాస బహుళ అష్టమి ౮.

మందిసమయము! నేనెవని కర్మపడినది!! నాకు వాదకపు!!

మేలైన జపాక పట్టు పంచలు

అనేక పంచలు కర్మపడినది!! నేనెవని కర్మపడినది!! నాకు వాదకపు!!

అవకపు, రోజు, మేమువర్సం, ఇత్యాదిరంగులు గలవు. క్లెఫ్

నీయమైనట్టివి. త్వరపడుడు.

54 మారనిదిని 24 మార పెట్టుకుంటే పట్టుపంచ 1-కి 8-4-0

980 కపాలభిర్యులు చేరు.

చిరునామ: రాజలక్ష్మి కంపెనీ, రెం 44 నంబులయ్యర వీధి, మద్రాసు

గ్యాలీస్ మోటారు పాఠశాల

ఈ పాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై సర్టిఫికేట్లు గవర్నమెంటు లై సెన్సు పొందగలరు. బస దొరకును. (11)

GALLEY'S MOTOR INSTITUTE. Post Box No. 1004, Kilpauk Madras.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి సెక్యూరటీ కేసు

న్యూరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ 0.14-0

వండిత మదన మోహన మార్కెట్

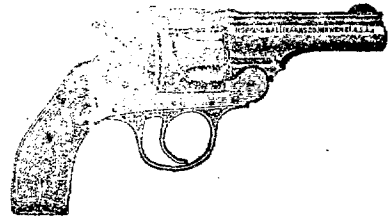
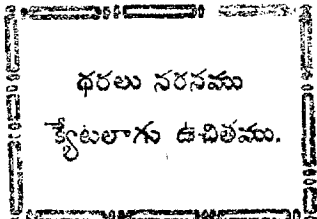
గారి దీవితము, పంచాయితీ

ప్రతి 1-కి రూ 0.14-0

కవి: లామణి- వావిళ్ళ, మద్రాసు.

౧౨ నెలలది.

విన్నవి. జేబులో కట్టుకోగలిగినవి చూడ దొరకును.

అనంత. వి. రామానుజం శెట్టి అందు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

ఈ పుస్తకమును అంతకుముందు శ్రీ వాల్మీకి రామాయణము అంధ్ర వచనము.

మొద 115 పేజీలు అచ్చుపడి.

సంపుటము 9 సంపుటములు: ౯ భాగములు ఏకకాలమున కొనువారికి రూ ౧౧ ౦ ౦

సంపుటము 3 సంపుటములు: బాల, అయోధ్యాకాండములు- ౧ సంపుటము ౪ ౪ ౦

ఆరణ్య, కీష్కింధా, సుందర కాండములు- ౧ సంపుటము ౪ ౪ ౦

యథాకాండము- మూడు భాగములు, ౧ సంపుటము ౪ ౪ ౦

శ్రీరామకాలనిర్ణయము ౦ ౮ ౦

ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అందు కో., ఆనందముద్రణాలయము, మద్రాసు. (1)

R. Venkateshwar and Co, Publishers, Loane Square, Madras

వ్రతయింటిలో నుండవలసిన సుప్రసిద్ధాషధముల నేల కొనలేదు?

1. ఈ పాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా తయారై సర్టిఫికేట్లు గవర్నమెంటు లై సెన్సు పొందగలరు. బస దొరకును. (11)

GALLEY'S MOTOR INSTITUTE. Post Box No. 1004, Kilpauk Madras.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి సెక్యూరటీ కేసు

న్యూరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ 0.14-0

వండిత మదన మోహన మార్కెట్

గారి దీవితము, పంచాయితీ

ప్రతి 1-కి రూ 0.14-0

కవి: లామణి- వావిళ్ళ, మద్రాసు.

హనుమాన్ బోధకు నబ్బు చర్చ వ్యాధులను ఆత్మశుద్ధి కరముగా

కుదుర్చును. ఎన్. రంగనాథం శెట్టి అందు బదర్స, మద్రాసు

శ్రీత్యాగరాజవ్యాయము

ఈ పుస్తకము సుమారు 580 పుటలుగల నాలుగు సంపుటములగు మంచిగ్లేజుకాగితములలో ముద్రింపబడి మేలుబైండు చేయబడి యుండునది. 4 సంపుటములగుల పెట్టు 1-కి ధర రూ. 16. పుటము 1-కి రూ. 4. మొదటిసంపుటము తయారైయున్నది. శంకురూపాయలు ముందుగా కంపెనీకి నెలకొనగా పంపి ఆర్డరును రిజిస్టరు చేసుకొనునాటికి ఒకపెట్టు 14 రూపాయల కంట్రాక్షను. శివాలిభర్త ప్రత్యేకము.

ఇందలి విషయములు:— మహనీయులగు శ్రీత్యాగరాజ ఆచార్యగారిచే రచియింపబడిన కీర్తనములలో 800 కీర్తనములను చక్కబఱచి వానికి అవతాళిక, మూలము, ప్రతిపదార్థము, నిశేషార్థములను, రాగలక్షణము, స్వరసాహిత్యములను వ్రాయబడియున్నవి.

గానభాస్కరం:— ఇందు సంగీతకాస్త్ర రహస్యము లన్నియును స్వరతాళములలో అనేక కీర్తనలును, స్వరములు, పల్లవులు మొదలగునవి పాడుటకై న ఉపకరణములును ఇందు గలవు. దశసరి కాగితములలో ముద్రితమైనది. మంచి గ్లేజుకాగితములలో ముద్రితమై మేలుబైండు చేయబడినది. మేల రూ. 7-0-0.

సంగీత ప్రదాయిని:— హిందూ సంగీతమును స్వంతముగా నేర్చుకొనుటకు వీలగునది. చోళోనియము నేర్చుకొనుటకు తగినది. ధర 1-కి రూ. 8.

త్యాగరాజకీర్తనలు ధర 1-కి రూ. 8. భక్తివిజయము ధర 1-కి రూ. 5. ప్రళయభైరవము ధర 1-కి రూ. 0-12-0.

విజయసింహుడు | ఎమ్. ఆది కంపెనీ, 60/5 భద్రయ్యన్ వీధి, ఎన్.పి. నేడు, మద్రాసు.

భాగములు రూ. 2-8-0

చల్లారాం గైయానుచందు షా పు

హరు క్రొత్త జవిళి రకములను జపానునుండి తెప్పించి యిప్పుడే స్టాకుచేసి యున్నారు.

రోజారంగునందు సరిగ బుట్టలు వేసినది, ఆకువచ్చు, చాకులేట్,

మున్నగు విధవిధరంగులలో పలువిధరకములు గలవు.

ఇవిగాక రవికె, జాకెట్టు దినుసులు కూడ త్వరలోనే తెప్పించెదరు.

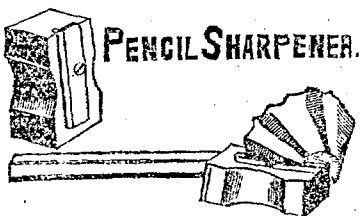
బతుటవూరి వర్తకులకు ప్రత్యేకపు ధరల చొప్పున పంపబడును.

విలాసమును చక్కగా వ్రాయుడు.

చల్లారాం గైయానుచందు

(2300) గొప్ప అద్దముతలుపులతో అందముగ నుండు షా పు

9, 10, 11, రత్తన్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

PENCIL SHARPENER.

జర్నల్ పెన్సిల్ షార్పనర్

అందరికీ ఉపయోగపడెనది

జత 1-కి ధర రూ. 1-0-0

డజను ధర 1-కి రూ. 5-0-0

జర్నల్ కొరముట్ల పెట్టె

వైవాటికి ప్రత్యేకపు కత్తులుగలవు డజను ధర రూ. 0-12-0

నవనైవ మెటల్ కేసులో ఉంచబడియున్నది 1-కి ధర రూ. 1-4-0, డజను ధర రూ. 12-0-0

జాతీయవాదకుల ట్రాన్స్ ఫర్ బొమ్మలు 12 పీట్లు ధర రూ. 4-0, డజన్ పీట్లు ధర రూ. 12-0-0

పిచ్చర్ పోస్టర్ కార్డులు లాస్టింగ్ డజను 1-కి రూ. 2-0-0, 100 పిచ్చర్ పోస్టర్ కార్డులు కట్టునటి అల్ బమ్ రూ. 1-8-0

స్వదేశీ షర్వత్ లైన్ పోస్టర్ (వెంట్రుకలకు) బుడ్డి 1-కి ధర రూ. 0-10-0. వి. పి. చార్జీ ప్రత్యేకము.

SIMPLEX TRADING & Co., Exporters & Importers, G. T. MADRAS.

మా త్రకోళ వ్యాధులు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యురిసోల్)

అను ఔషధమును వాడుటచే తక్కువ నిజముగా కుదురును

9 మొదలు 12 వాచ్ నెట్లు ఉపయోగించిన చాలు

అన్ని నుండుల హెచ్చులందు, యికర దుకాణములందు విక్రయమునకు దొరుకును.

ప్రాప్తకృతు కావలసినవారు ఈ దిగువ విభాగమునకు వ్రాయవలెను.

C. T. Hari & Co. 46, Singarachari Street Triplicane, Madras.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(2118-688) ఈ ఆపూర్వగ్రంథములో జర్మనీగారడీ, యోగ ద్వీపాద్వీపములు, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, ముగ్ధతీర్థము, భూతైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లచేత రిఫ్టా నాలు, డిప్లొమెన్సోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో నమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మామిడించుట, భూమిపైన గజముయెత్తిన గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పుస్తకము తెలుగుభాషలో అతి సులభమైన శైలిని వ్రాయబడి యున్నది. ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యుత్పలముగా మేంజ్ చేయగలరని గ్యారంటీ యిస్తుచున్నాము. దీనివల రూ. 4-0-0. త్వరపడుడు! పి. ఆర్. జనార్దనంనాయుడు, ఒంగోలు, గుంటూరుల్లో.

180 పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతశుఖమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుచున్నది.

ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును అయ్యిందిని ఇప్పించును.

ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నీడబడును.

పోస్టడాకియం మేమే భరించి పంపెదము.

పెంట్ల వ్రాయుడు.

బై ద్యశాస్త్రీ మణిశంకర్ గోవిందజీ,

ఆతంక నిగ్రహ ఔషధాలయము.

26. బ్రాడ్వే, మద్రాసు

ERASMIC

ఎరాస్మికు కానన్ బాల్సు సబ్బు శ్రేష్టమైనది

మంచి పరిమళము గలది. అందరు ఉపయోగించు కొనవచ్చును. గొప్ప కెమిస్టుల సహాయముతో తుల్యమగు వస్తువులలో తయారుచేయబడినది.

ఇమిటేషనులను చూచి మోసపోకుడు.

అన్నిస్థాన వర్తకులవద్ద దొరకును.

కుమ్మ, బొల్లి, క్షయ, మధుమేహము, పురాణ నవాయి, నెగ, మూర్ఖ, వెర్రి, మూలశంఖ, స్త్రీ రోగము పక్షవాతము మొదలగు నవి పూచీవైని కుదర్చబడును

గుణమిచ్చిన మీదటే నొమ్మిచ్చుట.

ఆపుహాపములగు ఓషధుల చవత్తములు పర్వత వాసులగు కోడులు వర్షారాతే తెలియును. వారలే వాటిని వాడుచున్నారు. వాటిని వారివద్ద మిగుల శ్రమపడి కొన్ని ఆపాయములకు లోనై నేర్చుకొని, పరిశోధించి, ప్రయోగించుచున్నాము.

మావగడనుండి ఔషధము నేనించు రోగులు వారి గుణము కనుపించినకొలది వాయిదాలపైని సామ్యుభయ్యవచ్చును. అట్టివారగుణము కనుపించక పూర్వముగాని, రోగము కుదరచునని నమ్మకము పుట్టిక పూర్వముగాని సామ్యుభయ్య నియ్యనవనములేదు. ఈ త్రుర ప్రత్యుత్తర మూలముగ సహితము చికిత్స చేయబడును. అట్టివారికి ఔషధములు వి. పి. గా పంపబడును.

(3222) వి. ఎమ్. రాజా.

కీర్తనయనర్థాలనాలయము } కీర్తన వ్యాధులకుఘనమైన విజయనగరం. } ఆయుర్వేదవైద్యులు.

ఏలము ఆమ్మకము

యాదాళ్ళ వెంకటసుబ్బయ్యగారి సుబ్బయ్య చ్చెట్టి సారా వెంకటసామినాయుడి దివాలానంద ర్భములో (ఫెబ్రవరి నెం 82 1921) మద్రాసు అభిషియల్ ఆఫీసరిగారి ఉత్తరువు ననుసరించి మెసర్స్ డౌడన్ కంపెనివారు కడ్డగింపును గృహములు, అంగళ్లు, భూములు వగైరాలు మొత్తము 44 స్థిరాస్తులు గృహాధిప కరణములు ఆయాస్థలములందే 1922 సం॥ ౧౦ ఆక్టోబరు నెల 22 వ తేదీ ఆదివారంనాడు ఉద యము 9 ఘంటలకును, వరుసగా తరువాత దినము లందును బహిరంగ ఏలమువేసి విక్ర

యింతురు. మద్రాసు, నుంకురామశెట్టి వీధిలో 21 నెం బరు కవాటసంఖ్యగల గృహమునందును ఏల దాల్లు, డౌడన్ కంపెనివారికి వ్రాసిన క్యాటలాగు పంపబడును.

Table with 2 columns: Item Name and Price. Items include: సివిల్ ప్రాజేక్టు కోడ్ (5 0 0), క్రిమినల్ ప్రాజేక్టు కోడ్ (6 0 0), ఇండియన్ పీసల్ కోడ్ (3 0 0), శతకరతనావళి (గ్లెజ్) (2 0 0), వేమన, నువతి, భాస్కర, సత్యవతి, నురాభాండేశ్వర, జగన్నాథక, కవిచాడప్ప, దాశరథి, నరసింహ, మానస, బోధ, శ్రీహర్షి, కృష్ణాధిప, కృష్ణ, భద్రాద్రిరామకళ్యాణములు, గణికాగుణప్రవర్తనతారావళి, పాపచిన్మ, పాఖ్యానము, భజనవిందము, మానవత్వచరిత్ర, మానుమండకము, విడిగా (0 2 0), శృంగారరత్న, కలుగోపాల, రామలింగేశ, కారకాస్తిలింగశతకములు విడిగా (0 3 0), విక్టోరియా డిపో, మైలాపూరు - మదరాసు.

ఆతిమాత్రవాధి ఏసితిలో నున్నను

డయచిన్ మిక్కిలి పనికి వచ్చునది.

ఆతిమాత్రము ఎంతకాలమునుండి యుండి నను, ఈడయచిన్ పోగొట్టును. నేటికిని గొప్పవై య్యలచేతను పొగడబడుచున్నట్టియు, అనాదిప్రసిద్ధ ముగ సిద్ధేశమునందు దొరకుచుండెడి యమూల్య ములైనట్టియు, స్వచ్ఛము లైనట్టియు మూలకలతో రు, దినుసులతోను వైద్యశాస్త్రానుసారముగ చేయ బడినది. దీనినికొంచె ముపయోగించిన మూత్ర మునకు వెడలు పర్యాయములసంఖ్య తగ్గును. మూత్రములోని తీపి పరిమాణమును తగ్గించును. ఈమందునే ముడికొంతకాలము తీసికొనుచుండిన, మంచియారోగ్యము కలుగును. సీసారు 4-8-0.

శ్రీకృష్ణన్ బదర్స్, 323, తంబుశెట్టివీధి, మదరాసు.

యినాం! యినాం!! 60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు వైద్యధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దాసుగారి సుఖదీపిత రహస్యపుస్తకము ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము నకు వ్రాయవలెను. (3395)

ఈ పుస్తకము ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను. The swasthya Sahaya Pharmacy, 30-2 Harrison Road, Calcutta

దత్తమండలము చిత్తూరుజిల్లాల స్థానిక సంఘముల సభ

బల్లారియందు 6 తేదీని సమావేశమగుట

అధ్యక్షులగు రావుబహదర్ సి. వెంకట రంగాశెట్టిగారి ఉపవాగమునుండి ఈక్రింది భాగములు ముదిరులు. ప్రస్తుతమున హిందూదేశ ప్రభుత్వమువారికిని రాజధాని ప్రభుత్వమువారికిని ద్రవ్యకొరతయే దినపద్ధతిగ నున్నది. మితి మీరినయుద్ధసంబంధపు కర్ఫులకల్ల (Central Government) వారు ద్రవ్యవిహీనులైరి. ఆ ద్రవ్యవిహీనత రాజధానిల వాఙ్వి చినది. అందులో ముఖ్యముగా చెన్నైలో రాజధాని (Meston Award) ప్రకారము రాజధానులు చెల్లించవలసిన 948 లక్ష లకు గాను మనమే 848 లక్షలు చెల్లించవలెను. అనగా 100 కి 85 1/2 వంతున. ఆహా! మన మిత్రవ్యమునకున్న రాజభక్తికిన్ని మనకు తగిన శిక్ష యే యిది. బంగాళా రాజధాన్నునో బాంబాయి రాజధాన్నునో 63 లక్షలున్న 56 లక్షలున్న మాత్రము చెల్లించవలసియున్నది. అందులో, 3 యేండ్ల వఱకు బంగాళము మన్నింపబడియున్నది రాజకీయకారణముల నటుల మన్నింపబడియున్నదట. రాజ ద్రోహము సమన్వయింపబడవలెనె. ఇంతేకాక రాజ్యమును నా కను నడిపించు దురంధరత్వములేని రాజనీతిజ్ఞులంతకన్న నెక్కువ తర్కశాస్త్రము నెఱిగినవారుగా గనబడరు. వారికి నెక్కువ ధర్మముకూడ తెలిసినట్లు కనబడదు. జనరాహుళ్యముగ సభలు జరిగినవి. విపులముగ సభలు దగ్గుతుకాబడినవి కాననభ యందు తీర్మానములు కాబడినవి. ఇంతయేల వరుసగా, క్రమా ను సారముగా, నెడతెగని యల్లకల్లాలము లీ "ఆక్రమమైన పన్ను" ను తగ్గించుటకై జరిగినవి. కాని, అన్నియు నివృత్తియై జనములాయెను. మనము కల్లోలముచేయుచు నేనుండెదము కాని ప్రస్తుతమునకు మాత్రమున్న యింకా కొలదికాలముకలదు "యీక్షాక్రమపన్ను" తాటియున్నది.

యద్ధమండలము, ప్రభుత్వపువారియొక్క ముందుగ్రాత్ర లేమివల్లన, కలగబడిన యీరాజ్యమునందుల లోపము నూతన ముగా పన్ను విధించుటవల్ల పోనేరదు. అట్లు చేయు ప్రయత్న ములవల్ల దేశమునందత్తప్రతి మొండగును. హిందూదేశమునకన్న బీదదేశములేదు. సంబంధసామ్యమును బట్టిచూడ, ప్రపంచమున హిందూదేశముకన్న ఘిక్కిలి యధికమగు పన్ను విధింపబడిన దేశములు లేవు. వీలుగల ద్రవ్యపు మూలాధారము లన్నియు పూర్తిగ నిడివక భాల్ల చేయబడియున్నది. ఇదికలక భరింప నలవిగాని పన్నును కఠింత హెచ్చుచేయు ప్రయత్నములు తొందరలను గలిగించును. ప్రభుత్వపువారికి జనులు పన్నులిచ్చు సామర్థ్యము మితిమీరినది. కావున యింకయు వన్ను విధించు ప్రయత్నముల కకకాళములేదు... .. ఆకక మునిసిపాలిటీలున్ను. లోకల్ బోర్డులున్న ద్రవ్య మునందు కొరతనుండుకొనియే నిర్వర్తించుచున్నవి. లోకల్ బోర్డులయొక్కయు మునిసిపాలిటీల యొక్కయు రాజస్వపు స్థితి యింకాకొన్ని సం॥ముల కాలముకలదు నాజూకుగనే నుండవలసియున్నది. ఇట్టిస్థితిని బాగుపరుపటెట్లు? ఎవ్వరునుంచి సహాయము రావలసియున్నది?

ప్రత్యుత్తరమే మనస్వయం సహాయమే కడుసుత్తమ సహాయము. పూర్వము విధముగ నే నుండెను. ప్రస్తుతమునందేల నటులనుండరాదో కారణము లేకయున్నది. ఇరువది శతాబ్దము లుగ హిందూదేశము బహుమయధములు నలిపిన రణరంగముగ నుండెను. ఎన్ననలవిగాని రాజ్యములు స్థాపింపబడినవి. ఎన్ననల విగాని రాజ్యములుగూడ నిర్మూలములై పోయినవి. వక్రీటిమా త్రము కావ్యతముగనున్నది. అదియే మనగ్రామమే గ్రామముల కిట్టి కావ్యతము నిచ్చిన సమృత్త మేమి? గ్రామములకు కావలసిన వస్తువు లచ్చటనే జిక్కుచుండెను. అచ్చటనే వ్యయమగుచుం డెను. అందరికి సంబంధించిన క్యవహారములను గ్రామస్థులందరు గలిసి నిర్వహించుచుండిరి. గ్రామములందు గ్రామజ్ఞులు పూజు చెకు జేకలెటగాను జేవాలయములుండెను. భూములకు నీటి పసతికిగాను చెలువులుండెను. గ్రామారోగ్యస్థితిని గ్రామము నందు వైద్యశాస్త్రములను వారేకాగ్రహించి చూచుకొనుచుం డిరి. జాతీయవిద్యనేర్ప పాఠశాలలుండెను. ఇకన్నియు గ్రామ మున సర్వజనులకు కావలసినవైయున్నవి. కొరికలయందు నక్క రలయందును గ్రామస్థులేక భావముగనుండుట చేత నిట్టిసంబంధ ములు కల్గి గ్రామాదులు వర్ధిల్లెను. శతాబ్దములుగ సర్వవిశాళము

లు నూతన స్థాపనములు కల్గుచుండినను, గ్రామములు మాత్ర నశించక నెప్పటి యట్లునుండుటగారణమాయెను. ఈ సందర్భముగ నెఱుక పూర్వము నెండుగనందెను. ఆకాలము దాని కక్కరము నకకాళము కల్గియుండెను. అంగ్లేయ జ్యము కచ్చిటతోను యెన్ని కయొక్కయు! పత్తినిధులయొ యు కర్ఫులనునది చని వ్యయమునకు లేచుచుపోలినా. (Centralized form of Government) ప్రాంభి తోను యీజనసంబంధములు నెఱుక క్రమముగా వాతనకు టకు ప్రారంభించినది ఎన్నరాని వత్సరములకు గొలంకి రాజకీయ కల్లోలమునకై కల్గిలుచుండిన గ్రామపరిపాల మను పురాతన వృత్తియు ననించుటకు యిచ్చిభమున ప్రాం మాయెను. ప్రయోగించని యడల నుత్కృహుడ ప్రభుత్వపు న్నది. కాబట్టి హిందూదేశ గ్రామనివాసుల కట్టి యెఱుక నని చినదన్న నాశ్వర్యకరముగాను. గ్రామస్థులయందు స్వయం సా యముననది ననించినది. ఇంతేకాక పరాధీనత వారియందు నుం బడియున్నది. స్వల్పమున కయినను అత్యుల సహాయమునకల నెల్ల పుడును నెదురుచూచుచున్న వారలుగయున్నార్యుతో కలంబించుక నెల్లవారినను దానిని బూష్టరసియున్నను నా గుజముడుకాని బావులందు పూడుగాని యింక క్యముమే తీసుకలసియున్నను ప్రభుత్వపువారే చేయవలసి యున్నది. వేమల, సర్వమున్న జనులకుగాను ప్రభుత్వపువారే చేయవలసి యున్నది. ఈదుర్భిప్రావమే ప్రజలకు నూచించుచున్నది. ఇట్టి యభిప్రాయమునకయి నేను ప్రజలను నిందించు వాడనుగాను దాదాపుగ నొక శతాబ్దముగ మన నాలించిన యీవిధమున నల వడి పోవుచున్నది.

పూజ్యులారా! నెక్కువేల వత్సరములుగ జనులచే నభ్యు సపదీయుండు మనశ్శక్తిని సంహరించుట సాధ్యము. పూర్వము వలె ప్రాచీనపు బుద్ధి కుశలత కలిగియుండును. ఆక్రమలేమి, ఆలత్యము, చూపునకు మాత్రము కనబడుచున్నది. కాని జన సంబంధముగ నెఱుకమాత్ర మంతగ్రతమున నింకయు జీవించియు యున్నది. కాబట్టియే క్యరసాయపు నీటి కాలవలున్ను, తమ లపాకు తోటలున్ను, నితరులతో నవసరము లేకయే మనము చూచుకొనుచున్నాము. ఆసహాయోక్త్యములవల్ల రాజకీయమై ప్రయోజనముల విమకుమై భిన్నాభిప్రాయము లుండవచ్చునే కాని యిట్టి యుద్యమములవల్ల హిందూదేశస్థులు మానవధర్మము యొక్కయు దేశీయ తేచుముయొక్కయు యిత్యాది మేలుల యొక్క దయారసము నింకయు కదలలేదని ప్రపంచమునకు విశే దముగ చెలియుచున్నదని మాత్రము జనులందఱుంగీకరించినయ న్నవారు. ఆర్యులారా! ఇట్టి బుద్ధిశక్తలకు వృద్ధిపరచి స్థాం చుట మనకందరికిని నియామకముగ విధియై యున్నది. ఇట్టిని వ్యాపించుటకు పూనుకొనవలెను. మనుజుల హృదయములందు స్వయం సహాయ మను సిద్ధాంతము నాటునట్లు చేయవలెను. భరి తుల భోవాణములనుండి యింక కద్రవ్యము లొక హితమునకై వ్యయము చేయునటుల మన మొనర్చవలెను. స్థానిక సంఘము లకు తోడ్పాటుగ దయాళువుగ పూజ్యు లివ్వ కొనవలెను. ప్రారంభక పాఠశాల నొకటి నిర్మించవలయునన్న ద్రవ్యసహ యమునకయి ప్రభుత్వపువారిని వేదేశ్వరలసియున్నది. గ్రామ మున బావిని నొకదానిని త్రవ్వించవలసియున్న సాహాయమునకై, ప్రభుత్వపువారిని నెక్కువ చూచుచున్నాము. ఇట్టి కార్యముల నెఱవేర్చుంగల వారు లక్షకుండున్నారు. ప్రత్యేకముగ నెట్టిదాని జనులు ప్రారంభింపక యున్నను గ్రామ జనసంఘము వారయిం జటిగించవలెను. ఇట్టి మానుష్యధర్మమున జనుల కలవడ జేయ వలెను. సహాయమునకయి ప్రభుత్వపువారిని ప్రార్థింపనే రాదని నా యభిప్రాయము గాదు. స్థానిక స్వపరిపాలనా విషయమై మనమింక కృత్రిమతనలెనని నా యభిప్రాయము.

డిస్ట్రిక్టుబోర్డులకు సరియైన కోయకొనుట. అయినంతత్వరలో డిస్ట్రిక్టుబోర్డులకు యితర మార్గము: ప్రజలల్ల నేరుగా కోయకొనుటను Direct election ప్రవేశపె ట్టుట యిదివరకె చాలా కాలయాపనయ్యునది. యిందునుగురించి స్థానిక కాననసభయందలి తీర్మానము ప్రవేశపెడియున్నది. స్థానిక పరిపాలనామండ్రీగారు స్థానిక సంఘము శాసనావరణల విచారణయ సభకువచ్చు నపుడు నైతీర్మాన మనుకూలముగా విచారించెదమని వాగ్దాన మొసంగియున్నారని ఈ సంస్కరణ మిదివరకేవచ్చి యుండవలెనని యందరు యెప్పి యున్నారు. డిస్ట్రిక్టుబోర్డు సభ్యులలో కొలది భాగమునైనను యిట్లుజ్ఞ విధముగాక సరియైన విధముగా కోయకొనవలెను. వెనెడెంటును ఎన్నుకొనట. వీరిని పేర్కొను పద్ధతంతత్వప్రకరముగ లేదు. లోకహిత లగు స్థానిక పరిపాలనా మండ్రులత్వరలోనే వీరిల్పా కొందరి

పంజాబుస్థిత

అమృతసరపు ప్రతిభలు

ఒక హిందూ నాయకుని యభిప్రాయములు

అమృతసరము, అగస్త్య
“మాంశ్యేషు గార్హియను” విశేషము దీర్ఘము (వాసెను:—
1919 వ సంవత్సర వివాదనాటకమునందు తుదిరంగమున చూ
తుమును నూహతో నేను అమృతసరమునకు సకాలమునకు వ
చ్చితిని. నాటకము ప్రారంభమునందు వివాదముగ నే యుం
డెను. నాటక ముగియించుచు మూడు సంవత్సరములనుండి తన
పాత్రలను రంగమునందు బంపివేయుటకేవలం కొన్ని ప్రస్థానముల
బహుమతి యున్నాడు. యూరప్-పాశ్చాత్యులకును భారతీయుల
కును పరిచారము క్రింద పంచివెట్ట బడిన సామ్యమునకు కృత్యా
లను చాల యసహ్యముగ నుండెను. స్థానిక భావన కథ వారి
నిష్పంధము వలన అవిషయము విధిలేక పునరాలోచింప వలసి వ
చ్చెను. అందువలన ప్రభుత్వమువారు మొత్తము మీద కొంచెము
ధారాశక్తిగ 10, 000 పానులను ప్రత్యేకించిరి. ఇంద్రుక భాగ
ము బాలియన్లవలన బాగునందు కాల్యబడిన వారి బంధువులకు
బోవును. నేనమృతసరమునందు డాక్టర్, వీరికి సామ్యము భావన
సభ్యులు కొందఱును, ఒక ఇంగ్లీషు కవిమవరును, కలసిక యొక
యంపంపు మొదలగు ముందగా, నేను చూచితిని.

జాతిద్వేషము కన్పింపదు

ప్రభుత్వమువారి కష్టములేకన్నను, నీపరిహారము ఇంత
యాలస్యముగ నొసఁగి తప్పుకొనికొనిచేయుటకు మర యేదేము
నందైనను వెదగదలించుచుండి తీరును సామ్యము బహిరంగము
గ నే యొసఁగినను, సామ్యము ప్రహించుటకు వందల కొదియింద
చేరినను, ప్రభుత్వము నెవల విశేష భారము గాని, జాతిద్వే
షభావముగాని, జాతి విద్వేష భావప్రదర్శనము గాని నేనచ్చట
నుండినందు గంటల కాలములొకప్పుడే పునరాలోచన మునటి
దెను అమృతసరపు బహుమతి మరల చెండు గంటల కాలము
తిరిగితిని. నాక సహజ భావమును ఎచ్చటను కన్పింప లేదు. నాకు
మార్గము జూపుటగాని అచ్చటి నిషయములను జెప్పటగాని
ఎప్పుడును వివాదంతులే భించిరి చెప్పజాలను అయినను,
అందఱును మర్యాదగను - గౌరవమును ప్రత్యక్షమిచ్చిరి. నా
కొక దృశ్యకాయము జలయన్వాల బాగును జూపెను. అతనిని
మనమునంద దాడేదన సహజముగ నే యుండినను నిష్కామముతో
వివరము లన్నిటిని తెలిపెను.

ఇంకొక నాడు సాయంసమయమున నొక రైల్వేస్టేషను
వద్ద ఒక యూరప్-పాశ్చాత్యుని స్త్రీ తన నాలుగు సంవత్సరముల కయ
స్కూల కూతురుతో రైలు బండికై కాదుకొనియుండినను. ఆమె
చుట్టును భారతీయుల నేరులముగాయుండిరి. అయినను వారు
అమర్యాదగ నుండునను సందేహమే ఆమెను బాధించి యున్నది
యను. ఆమె భారతీయుగ నిలువ బడియుండెను.

కారణమేమి

జాతి విద్వేష భావ ప్రదర్శనము కుండుటకు కారణ
మేమి? భారతీయుల ఉపాసనతయో? భారతీయుల యాభివ
ర్యో? లేక గాంధీయజ్ఞత మహాత్మ్యము? మూడును కొంతవ
రకునమ్మకమున మెయిండునని నా నిజాభిప్రాయము. బ్రిటనునందు
వై మూటిలో చివర చెండును నుండిన నెంతో బాగునందునని
నా తలంపు

అమృతసరమునందు మూడవ మూక తనకు గలిగిన పరా
భవముననుపూర్వముచేసి నానిని నేను వజ్రులనె. మోటువారు
అచ్చటచ్చట నుండినవలయును. అయినను వారు అచ్చి కార్యముల
గావించుటకేవలం కారణము లుండియేతీరును ఒకమాటో చెండు
మాటలో మిటిటరీతోడికొనగానే ప్రజలు మోటువారుగ మారి
యుండునని నేను నమ్మజాలను. విద్యావంతులైన వారెట్టిమోటు
కార్యములకు సానుభూతిజూప నుద్దేశించి రనిగాని నుద్దేశించి
యుండునని గాని గూడ నేను నమ్మజాలను.

అమృతసరపు బహుమతి భారతీయుల దుకాణములకు
సహా నొక గుకాణమునందు నేను చూచునాటి కింకనురాజు
రాజి ప్రతిభలు ప్రేరేపించుచుండెను. అప్పుడప్పుడు ఇద్దరుముగ్గురు
నిరాకణములయలుగులు కొందరు మితవాదులును నన్ను కనుక
ప్రస్తుంచి నాకు తెలిపిన వాక్యము లా సందర్భమున జ్ఞప్తికివచ్చె
ను. వారు చెప్పినది యిదిగియును నుండును.

“భారత బ్రిటనుదేశములకు వికసన త్వర ముండవలెనని
మే మెల్ల పుడును గోరుచు నే యుండుము. యీ మైత్రి భారత బ్రిటనుల కే గాక మానవాళి
కంటిటికిని లాభకరముగ నుండునని మేము తలంపుము. అయితే
సంపూర్ణముగ విభేదము కొనపట్టు మొకటి కాంగ్రెసునందేర్పడి
నది. అతడునుమాని విభేదమును వివేచారముగ గాక మఖ్యోద్దే
శ్యముగ పరిశీలించు చున్నాడు. విద్యావంతులలో సభ్యసంఖ్యా
కు లీవిషయమై యింకను నిర్ధారణ గావించు కొనలేదు. భారత
వాతావరణమునందలి ప్రస్తుత మాంద్యమును గమనించి యీ
సమయమున నై నను మిత్రచక్రగ ప్రవర్తించితిగా, మీరు

భారతవిశ్వాసమును కాపాడుకొన గలుగుదురు. లేక యీ
యనకాళమున జారవిడిచి మీనమేమముల నెంచుచుండిన
అతివాదులుతమవిభేద కార్యక్రమమును వ్యాపింపజేసి దేశమును
స్పష్టముగ తమనంకకే త్రిష్టకొందురు. ఆ తరువాత మీరేమి
చేసియు లాభముండదు.

ఒక ప్రతిపక్ష నాయకుడు

పంజాబు భావసభలో వాయుకర్తవ్యము నహించి ప్రతిపక్ష
మును వదులుచుండిన దివానుబహదూరు రాజా నరేంద్రనాథు
తోకలసి మాటలాడు వరకాళమునాకు గలిగెను. అతడు పంజాబు
హిందువు. ప్రభుత్వోద్దేశ్యముచేసి ప్రస్తుత ముపకార వేతనము
బాంధువున్నాడు. అతడు ఇండియను సివిలుసర్వీసు వాడు. ప్రభు
త్వమునందు గొప్ప కుద్యోగ స్థానముల నలంకరించెను. పంజా
బులోని 29 జిల్లాలలోగాను అతడు కనీసము 12 జిల్లాల దెప్ప
డో యొకప్పుడు పనిచేయుచుండెను. అందుచేత ఆ తనకుగాన్వ
యించుచు పరిశీలించుచు చాగుగ తెలియును. జాతివిద్వేషము
వ్యాపించిన భారతయుద్ధస్థితి కర్షణతరములు గలుగునేమో యని
అయనకును సందేహముగ నుండెను. అతడు సదయవ్యాధయ
డెరియు సత్పురుషుడనియు పేరుపొందినాడు. ప్రభుత్వమువారి
కష్టములను మితవాదులకన్నను సహకారలకన్నను అయన బా
గుగ గురైలుండుగును కనక అయనపంజాబు కర్షణసభ్యులను
గూర్చి తెలిపిన యభిప్రాయములను గమనించుట యుచితము
దివాను బహదూరు రాజా నరేంద్రనాథు నాతో బరికి
మాటల సారాంశ మిక్కిలివిధమున నున్నది:

“మీరు పంజాబులో మూడుదినములనుండియున్నారని
పరిశీలితి. సహాయనిరాకరణమెట్లు ప్రారంభమయ్యెనో తెలిసికొ
నుటకీ నిదర్శన మొకటి చాలును. బ్రిటిషు పార్లమెంటు నెవలం
అన్నిటి కన్నను ముఖ్యముగ, ప్రీమియియలవారి. వ్యాయమున
దును, అవిశ్వాసము నెలకొనినది. పంజాబు నైతిక భావన
కాలమున జరిగిన కార్యములను ఖండింబర్యమునను ప్రీమి
కాన్నిలు జ్యుడిషియల్ సంఘమువారు వానినెల్ల యభినందించిరి.

“ప్రాతపుకాణముల నెల్ల నిప్పుడు మీతో నేను కర్షించుట
యనగరము. జరిగిన దురంతముల కన్నిటికిని బాధ్యత కధిలేక
నరే మైకేలు ఓర్వయరు వై నేనే మోడలసియున్నది.
ఆ తని ప్రవర్తన యెందులకు ముఖ్యకారణ మైవది.
నరే మైకేలు ఓర్వయరు క్రొత్తగ నీ దేశమునకు వచ్చినపుడు
నాకతను తెలియును. అప్పుడతని దయార్థిత్వాగ్రయవని యెం
చుచుంటిని. భారతీయులు గూడ తనగంటి మానవులే యని ఆత
డూహించుకొనునంతటి కత్తి అయన నుండెనని నాభావము. ఈ
మాత్రము అతని యనుచరులనుగూర్చి నెంత జాలను. అయితే
నరే మైకేలు ఓర్వయరు 1894 వ సంవత్సరమున పంజాబును వ
దలి తిరువాత యుగనిది సంవత్సరమునను నారు వెట్టు ప్రాటి
యగలండును స్వదేశ సంస్థానములందును పంచేనను. అతడు
పంజాబును తెప్ప నెట్టువచ్చుచు వచ్చిపుడు అతని రాజ్యాంగ
పరిపాలనా సూత్రములు వికృతముగ నుండినను. పంజాబు
లోని వివిధ పక్షములకా సూత్రముల నన్నియుంప జేయగానే రా
ష్ట్రమునంద భీష్మత్వపుటైను. అతని నైతిక పరిపాలన కర్షణ
అందులకు తోడ్పడిన అంతకుపూర్వమే మేము సామాన్యులము
పంజాబు ప్రభుత్వమువారు కొంచెము వ్యాధియుగ నే పరిపాలిం
చుచుండెనని తలంచుచుండిన సమయమున, అతడు ఇంకవదన
కతాద్వైపు నింకకాధిగమన కధికారి యయ్యెను. తరువాత ఫలి
తముల కొన్నిటిని మీరేచూచితి. ఒక అరమానకంమగు చట్టము
ను బహిరంగముగ సభిక్షేపించవలెనని సలహా నొసంగిన మాత్ర
మున సన్నాధుడును, యోగ్యుడును నగు నొక నెడ్డవసుప్త్యు
ద్దీపాంతరి వాసజిక్షివిధింపబడి తొమ్మిది మాసములు జెయులు
లోనుండి వచ్చిన వానిని మీరును చూచితి. అల్ప మాక చెల
రేకరలేని ఆతడెప్పుడును ఉద్దేశించియుండలేదు. ఉన్నతస్థా
యస్థానములోని భారత వ్యాధియుమాత్రము చీకటి పడినతరువా
త బయటకు వెల్లువకు ఉత్తరపుత్రేకండెను. కానిభరియునే
షియను కొంటెవాడు సయితము ఇచ్చవచ్చునట్లు తిరుగట క
ర్షణతరములేవండెను.

“ఈవిషయములు నాలుగైదుసంవత్సరముల కాలములోపు
ప్రజలచుట్టునకు వచ్చునది కావు నైనక భావన పరిపాలన వలన
గలిగిన యవిశ్వాసము, అసూయతన మవనింపును. మేము మా
కష్టములను బ్రిటిషు వారికి తెలుపుకొనినపుడు వారే విధము
గ ప్రవర్తించిరి, మీకే తెలియును. వీనివలననే బ్రిటిషు విధాన
ము నేడిటిగిట్టకరిసితుల నెన్నొగ్గిన వలసివచ్చుచున్నది. సం
రంభము పాలనాత్రమును అప నున్నది. యంతయునందు
వెంటనే మార్పుల గావించిన గాని ఆ సంపన్నతము నిలువదు.

ముఖ్యముగ నూచనలు

“రాజ్యాంగయంత్రమునందు క్రొత్తవిధానమును ప్రవేశ
వెట్టుట కొంత కష్టముగ నేయుండును. రాష్ట్రీయ భావసభ రా

ఆంధ్ర ఖద్దరు నిలయము

7 తంబునెట్టివిధి- జార్జి టవును, మదరాసు.

(శ్రీయుత గంటి సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగారు.)

ఖద్దరు సాటు

- (1) ఆమెదమయ్య-ఆమెదమము
ఆంధ్రఖద్దరు సమైదము
ఎంతో చతురగ సమైదము
ఎంతో మంచిది ఆమెదమము|| ఆమెదమయ్య||
- (2) ఆరుయెడు తంబునెట్టివిధి
ఆంధ్రఖద్దరు నిలయములోను
ఉదయం మొదల స్వయమునకును
జుట్టోగూడ సమైదము. ఆమెదమయ్య||
- (3) నన్ననిచ్చిలు, నన్ననిచ్చులు
నన్ననిచ్చి కల వర్ణలతానలు
కొటుచెక్కలు దుప్పటిరేకులు
కారుచతురగ సమైదము ఆమెదమయ్య||
- (4) ఏడుయెన్ని తొమ్మిదియూ||
ఎంతోచక్కనిరీతులు, చాపులు,
సాంపుమిరిచేతగడ్డలు
నరముగాను ఆమెదమము. ఆమెదమయ్య||
- (5) రాటములు యేకలు ఊసలు, పంజెలు
రాట పుకరులు, చక్రము, దారము,
ఆంధ్రఖద్దరు నిలయములోను
ఆమెదమయ్య-ఆమెదమము.

ప్రగ్భవము లన్నిటికిని సంపూర్ణ బాధ్యత వహించులాగున
చేయవలెను. ఆంగ్లోవ్యోల నందుకొనవచ్చును. హరిని సంద
క్షింపవచ్చును. మూటాగుగారిచే నగరికరింపబడిన ప్రకారము
ఉద్యోగములందు భారతీయుల సభ్యసంఖ్యలను నిజమింప
వచ్చును. కాని బాధ్యత చివరదేశముండే పంత్రియం దుండవలెను

అంతఃకలహములను ప్రోత్సహించుట

“దురదృష్టవశమున, నే నొకముఖ్య విషయమును తెలు
పవలసియున్నది. వానిని తెలుపుటకు పూర్వము, నేను బ్రిటిషు
రాజ్యమును ప్రేమించువాడని మొట్టమొదట నేను మీతోచె
ప్పటకువలయును. కాని దానివలనగలిగిన కష్టములను జూచియుం
చిలాభములేదు. మూలభేదము లధిక మైనవి. పంజాబులో నిట్టి
భేదములను మీరుబాగుగా చూడ లగు. హిందువులకును మహా
మ్మనీయులకును సంపూర్ణ విరూపము. హిందువులకును సిక్కుల
కును నుండెను. మహమ్మదీయులకును సిక్కులకునునుండును. వ్య
వసాయవారులకును నిర్మలకులకును నుండును. ఇట్టి విభేదము తెన్ని
యేని కలగ. పంజాబు భూసంపాదన చట్టమునొకమారు చదివిన
ఆ చట్టములోని నెక్కువతెట్టి యధికములగు భేదములను గల్పిం
గలుగునో మీకే తెలియగలదు. అదిక్రొత్తకర్షణమును తె
చ్చివెట్టిచి ప్రభుత్వవేతనమును రయితులను రయితులను కాని
వారిని చేచ్చుకొనునందొప్పున ప్రమాణమెట్లునిర్ణయింపబడెనో
ప్రభుత్వపుటై తరువుజూచిన, తెలియగలదు కర్షణ భూసంపా
దన చట్టమును సృష్టించినవాడు. ఓర్వయరు ప్రభుత్వపుటై తరు
వును సృష్టించినవాడు. వారతాముగావించిన కార్యముల మహా
త్వమును ముందుగ నెట్టి రో శేవో మము చెప్పజాలము
కాని వారి నిజోద్దేశ్యము మాత్రము నన్నుమెది.

“నా బ్రిటిషు పాక్షకులు మాలో నిట్టి విభేదముల సృష్టిం
చుచుండుటచేతన, ప్రోత్సహించుచుండుట చేతన, పంజాబునం
దు వికసనత్వము నడిచింది. గృహమునందు విభేదములు లెలనూపిన
వి. ఆయాసంఘములు తనలో తాము విభేదములను మగది విక
సనత్వము వెంపొందించికొనుట అనవరము. లేపన్న మతసాంఘిక
వివాదములను పరిష్కరించుటకు బహుటివారు - గవర్నమెంట్ మ
రియమో, బూసుకొనవలసియుండును. భారతదేశమున కధినినే
స్వాతంత్ర్యము లభించినను గూడ అభిభారత రాజ్యాంగ విధాన
మునందలి మూలము పొందుపజుచునెయుండునని విధిలేకయె
గిరింపవలసి వచ్చినది. బర్మాకు సంపూర్ణముగ సభ్యసభకే స్వా
తంత్ర్యము నొసగి మీలో నుండు విభేదముల బోగొట్టుకొని మీ
మత సాంఘిక వివాదములను పరిష్కరించు కొనినగాని స్వరా
జ్యమిచ్చుటలేదని భారతీయులకు మీ రెందులకు నీతిపాతము.
జెప్పకు? మీరెట్లు చేసినవో, మీరు వెట్టెడి చిన్నాడుండు
వ్యాధియుగలదని మాహృదయములందైనను అంగీకరింతుము

అకాలిల సత్యగ్రహము

అకాలిల సత్యగ్రహము

అకాలిల సత్యగ్రహము

హిందూదేశమున 44 ఏండ్లు నివసించినవాడగు మహా శ్రీరామకృష్ణుడు...

గాంధీ, మహాత్మాగాంధీ షేక్ కాశీల నాయక త్వము క్రింద హిందూదేశమున...

అని ఆశ్చర్యముగా ప్రకటించినాడు. ఈమట్టి గారు జగ ద్విఖ్యాతుడగు...

సిక్కులు కొరకు పరమేశ్వరులు

గురుకావ్య సత్యగ్రహసందర్భమున ఆరెన్జు చేయబడిన వారి...

శాసనసభలో తీర్మానము

గురుకావ్యలో పోలీసులు చేసిన దౌర్జన్యమును గూర్చి ప్రత్యేకవిచారణ చేయుటకు...

కర్ణాటకమునందు కద్దరు ఉత్పత్తి

కర్ణాటకమునందు కద్దరు ఉత్పత్తి

కర్ణాటకమునందు కద్దరు ఉత్పత్తి

కర్ణాటకమునందు కద్దరు ఉత్పత్తి

కర్ణాటకమునందు కద్దరు ఉత్పత్తి

కర్ణాటకమునందు కద్దరు ఉత్పత్తి

కర్ణాటకమునందు కద్దరు ఉత్పత్తి

కర్ణాటకమునందు కద్దరు ఉత్పత్తి

కర్ణాటకమునందు కద్దరు ఉత్పత్తి

కర్ణాటకమునందు కద్దరు ఉత్పత్తి

కర్ణాటకమునందు కద్దరు ఉత్పత్తి

కర్ణాటకమునందు కద్దరు ఉత్పత్తి

నేయటకు నేర్పుటకు 9 పార్శ్వములవిద్యలయందు గలవు...

అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

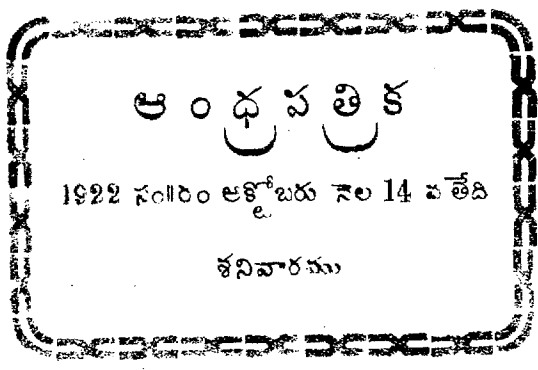
అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

అద్దరు విక్రయము

ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల

ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాలకు దీపావళిభిక్షల నీయుడని, ఆంధ్ర ప్రభుత్వముగూడ ప్రకటించిన విజ్ఞప్తి వేరొకచో ప్రచురించితిమి. ఈ కళాశాల నిమిత్తము తమ శక్తి సంతయు అర్పణజేసిన కోట్ల హనుమంత రావుపంతులుగారు స్వర్ణస్థులగుటచే, కార్యభారము మరింత యధికమగుచున్నది. ఆంధ్రులభాగ్యత ఇంకను విస్తారమగుచున్నది. కళాశాలాధికారుల వత్సరమున ప్రచురించిన నివేదికను జూచిన కళాశాల అన్ని శాఖలలోను సత్వరాభివృద్ధి జూపుచున్నట్లు వెల్లడియగును. విద్యార్థుల సంఖ్య పెరిగినది. 1920 సంవత్సరమునందు 176 మంది విద్యార్థులు విద్యనభ్యసించుచుండ, 1921 సంవత్సరమున 314 మందియు, 1922 సంవత్సరమున 363 మందియు విద్యార్థు లీ కళాశాలలో శిక్షణ బడయుచున్నారు. నేత, అద్దకము, రంగులశాఖ చేర్చబడుట యొక విశేషము. మగములను నెలకొల్పనలయు నను నూహ చాలకాలమునుండియు ప్రబలియున్నను, తివాచీనేతతో చాలకాలమువరకు తృప్తిజెందవలసి వచ్చెను. కళాశాలలో నేయబడుచున్న తివాచీలు, మిగుల శ్రేష్ఠమయినవని పేరుగాంచెను. ఈ వత్సరమున కళాశాలావరణమున నూటపది మగములు పని జేయుచు నాణ్యమగు కద్దరు వస్త్రములను తయారు జేయుచున్నవి. ఇందులో 26 మగములు కళాశాలకు జెందిన వనియు, మిగిలినవి స్నేహితులవలన స్థాపింపబడినవనియు నివేదికము దెలుపుచున్నది ఎనిమిదిమంది విద్యార్థు లీవృత్తిని నేర్చుకొనుచున్నారు. నేత గాక, అద్దకము, రంగులశాఖ యొకటి పని జేయుచున్నది. దీని నిమిత్తము కాంగ్రెసు సంఘము గ్రాంటు నొసగియుండెను. నేతలో శిక్ష నొందెడి వారు, ఈ శాఖలోగూడ శిక్ష నొందుదురు. ఆశ్రమములలో నివసించెడి విద్యార్థుల సంఖ్యగూడ హెచ్చినది. ఇంజనీరింగు తరగతులలోని విద్యార్థుల సంఖ్య యధికమయ్యెను. ఈ శాఖలో జేరుటకు దూర ప్రాంతములనుండి విద్యార్థు లరుదెంచిరి. కార్యభాగమునందును, సిద్ధాంతభాగమునందును గూడ శిక్షణ గలపబడుచున్నది. ఈ శాఖలో తరచివరకు వారు పలుక రాగారములలోను మిల్లులలోను ఇంజనీరులుగను, ఫోటోమనులుగను నియమింపబడుచున్నారు. పారిశ్రామికాభ్యుదయమున కీ శాఖ తోడ్పడుచున్నట్లు విదితమగును. ఎల్క్విసిటీయు పయోగము సయితము, విద్యార్థులకు నేర్పబడును. చిత్రలేఖనశాఖ గూడ విశేషాభివృద్ధి జూపుచున్నది. ప్రాచ్యచిత్రలేఖనమును నేర్పుటకు, దీని యం దారి తేరిన ఫటర్లీ అను వంగదేశ నిపుణుని కళాశాలకు దెప్పించియున్నారు. వీరియనికి, విద్యార్థులను పలువుర సీతా శాకర్నించుచున్నది. వ్యవసాయశాఖ పయోగమును విస్తరింప జేయుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. హిందీభాషను, సంగీతమును, నేర్పుచున్నారు. ప్రయిమరీ శాఖ యందు విద్య ఉచితము గలపబడుచున్నది. బాలురయందు ప్రకృతిపై ప్రేమ యుదయించుటకు వృక్షచ్ఛాయలక్రింద విద్య నేర్పబడుచున్నది. పూల మొక్కలను నాటుటకు, వీలగునట్లు తోటలో కొంత భాగము ప్రత్యేకింపబడినది. రాత్రిపాఠశాల

ఇపు డెప్పుడు పయోగకరముగ నున్నది. పంచమ నేతగాండ్రు పలువురు చేరియుండటచే, పలువురీ పాఠశాలాలాభము పొందుచున్నారు. దేహదార్శము పెంపొందుటకుగూడ అవకాశములు గలవు. దేశీయ వ్యాపారములకు ప్రోత్సాహ మొసగ బడుచున్నది. బాలభటేశ్వరము గలపబడుచున్నది. ప్రతి శనివారమునాడును జేసెడి భజన, ఆశ్రమవాసులకు విశేషోత్సాహము గలుగజేయుచున్నది. కళాశాలయందు, అన్ని తరగతులలోను పంచమబాలురు విద్యనభ్యసించుటయు, అప్పుశిశువులను పాటించుటయు, గొప్పవిశేష మని ఎంచవచ్చును. కళాశాల ఇప్పటికన్నను త్వరితముగ నభివృద్ధిజెందుటకు అవకాశ మెంతయును గలదు. ఇందుకు ధన మావశ్యకము. విదవిద్యార్థులు పలువురు కళాశాలలో జేరుచున్నకొలదియు, వ్యయ మధికమగుచుండును. 1906 సంవత్సరమునందు దాదాభాయి సారోజీగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన సమావేశమునందు, జాతీయ విద్యయొక్క ప్రాముఖ్యము గుర్తింపబడెను. కాంగ్రెసు ఆదేశము ననుసరించి ఈ కళాశాల 1907 సంవత్సరమునందు స్థాపింపబడెను. 1913 సంవత్సరమునందు కళాశాలకు ప్రభుత్వపు గ్రాంటు ఒకగ బడెను. 1917 సంవత్సరమునందు బిసెంటుగారి నిర్బంధావసరమయినను, గ్రాంటు లొగివేయబడెను. మరల 1919 సంవత్సరమునందు, ఈ గ్రాంటు పునరుద్ధరింపబడెను. లోకలు బోర్డులు గూడ సహాయము జేసినవి. సహాయనిరాకరణోద్యమ ఫలితముగ ప్రభుత్వసహాయము మరల తొలగింపబడెను. మంత్రులదయవలన లోకలుబోర్డుల సహాయముగూడ తొలగిపోయెను. 1917 సంవత్సరమునందు బిసెంటుగారు ఇరువదివేల రూపాయలనిచ్చి సహాయపడినట్లులే, ఇటీవల కాంగ్రెసుసంఘము ఇరువదివేల రూపాయలనిచ్చి సహాయపడెను. ఇప్పుడు, కళాశాల ప్రజల సహాయము పైననే పూర్తిగా నాధారపడియున్నది. దీనిని పోషించు భారము వారియందేగలదు. దీపావళినాడు జేరెడి భిక్షలే కళాశాలాపోషకు ముఖ్యాధానము లగుచున్నవి. కళాశాలయొక్క ప్రయోజనము విస్తరింపవలెనని, అది నిరంతరాయముగ కొనసాగ నలయునని, హనుమంత రావు పంతులుగారు జీవించి యున్ననాటికన్నను, దేశీయు లెక్కు జాదార్యము జూపి, వారు ఈ కళాశాలకును తద్వారా ఆంధ్రదేశమునకును జేసిన మహత్తరమగు సేవను గుర్తించి, దీపావళినాడు భూరివిరాళముల నొసంగి, వారి ఆత్మకు సంతృప్తిగలుగజేయ ప్రార్థితులు. ప్రస్తుతసమయమున నిర్మాణకార్యక్రమమును పూర్తిజేసి, స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు దేశము గాఢప్రయత్నముల సలుపవలయునని ఎల్ల రెటింగి నడే. తామసించుట కిదితరుణముగాదు. వెనుకముందాడుట దోసమగును. చిత్రివిశేషములగు నితరవిషయములపై మనస్సును ప్రసరింపజేయుట, అనుచితము. జాతీయవిద్య నిర్మాణకార్యక్రమమునందు సమాచితసాన మలంకరించుచున్నది. ఘోరరమండలము ఈ విషయమై పరమోత్సాహము కనుబటచుచున్నది. ఆంధ్రదేశముగూడ అట్టి కార్యోత్సాహముజూపుట ధర్మము. జాతీయవిద్యనుగూర్చి దేశమున సంకల్ప ముదయించిన నాటినుండియు, తదేక దీక్షతో పాటుబడుచు, నేటిని అచంచల భక్తితో తనధర్మమును నిర్వహించుచున్న ఆంధ్ర జాతీయకళాశాలను పోషించుటకన్నను, ఆంధ్రులు తమ యత్నాహుతిశయమును జూపుటకు ఎక్కుడు ఫలప్రదమగు మార్గముండబోదు. ప్రస్తుత సందర్భముల ననుసరించి, కళాశాల కెక్కుడు ధనసహాయము చేకూరునని నమ్ముచు, కళాశాల చిరకాలము వర్దిల్లుగాకయని కోరెదము.

144 శ్లోకము:

నెల్లూరు పొరుల ధిక్కారము

నెల్లూరులో రాజకీయసభలు జరుగకుండ మేజిస్ట్రేటుగారు 144 శ్లోకమును రెండు నెలలవరకు ప్రయోగించియుండిరి. రాజకీయసంచలనము నీ రీతిగ నరికట్టుట, దుస్సహముగ నుండకబోదు. ఈ ఉత్తరువును పాటించక నెల్లూరు పొరులు సభ జరిపిరి. వివిధసంఘ ప్రతినిధులును నోటీసుపై సంతకముజేసిరి. దేశభక్త టంగుటూరు ప్రకాశం పంతులుగారు కద్దరును గూర్చియు హిందుమహమ్మదీయ క్రైస్తవ వికమత్యముగూర్చియు ఉపన్యసించిరి. ఈసభకు శాసనసభ్యులగు ఆంధ్ర సుబ్బకృష్ణారావుపంతులుగారు రధ్యక్షత వహించిరి. హిందూ క్రైస్తవ, మహమ్మదీయ నాయకులు సభలో పాల్గొనిరి. మేజిస్ట్రేటుగారి ఉత్తరువును అధ్యక్షులు సహేతుకముగ ఖండించిరి. జన్మస్వాతంత్ర్యములకు భంగము కలుగుచున్నపుడు, ప్రజలలో నేపక్షమువారును ఉపేక్ష వహింపబాలరు. మితివాదకొటికజెంది, శాసనసభలో సభ్యులగు కృష్ణారావు పంతులుగారు సైతము, మేజిస్ట్రేటుగారి అక్రమపు టుత్తరువును ధిక్కరించుట తమ ధర్మమని ఎంచినపుడు, 144 శ్లోకము ప్రయోగము ఎంత దుస్సహమయ్యెనో యూహింపవచ్చును. లా, ఆర్డరు సంరక్షణమని పలనరించువాడు, ఈపేరుతో ప్రజాస్వాతంత్ర్యమున కెంత తీవ్రనిరోధము గలుగుచున్నదో గ్రహింపకున్నారు.

శాస్త్రీగారి పర్యటనము

శ్రీనివాసశాస్త్రీగారు అధినివేశరాజ్యములలో పర్యటనమునల్పి, లండనునగరమునకు జేరిరి. ఆఫ్రికాయందు హైందవసమస్య కడు సందిగ్ధముగ నున్నది. దక్షిణాఫ్రికాప్రభుత్వము, హైందవులకు సమానస్థాన మొసగుట కంగీకరించి యుండలేదు. శాస్త్రీగారిక్కడకు వెడలియుండలేదు. అందుచే శాస్త్రీగారి పర్యటనమువలన, ఆఫ్రికాభారతీయుల స్థితి చక్కబడుట కవకాశము లేదు. భారతీయులలో నధిక సంఖ్యాకులు నివసించునది ఆఫ్రికాయందే గావున, అధినివేశరాజ్య భారతీయ సమస్య ఎప్పుటి యట్లే యున్నదనుట నిశ్చయము. భారతీయు లధిక సంఖ్యాకులు నివసించని కనడా, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలెండు భాగములకు శాస్త్రీగారు వెడలిరి. ఇండియాప్రభుత్వప్రతినిధియగు శాస్త్రీగారిని ఈ రాజ్యముల ప్రభుత్వములవారు సముచితరీతిని గౌరవించిరనుటకు సందియములేదు. కాని, హిందూదేశమున కేమి లాభము గలిగెనని యాలోచింపవలయును. శాస్త్రీగారుపర్యటనము నారంభింపగానే, శ్వేతఆస్ట్రేలియాపద్ధతికి తమకెట్టి ఆక్షేపణలేదని దెలుపుచు భారతీయులకు కొన్నిహక్కుల నీయుడని మాత్రము గోరిరి. కాలసిలలోని తెల్ల వారలు హిందూదేశమున స్వేచ్ఛగ బ్రవేశించుచు, భారతీయులకన్న నెక్కుడుపదవులను ఆక్రమించుచున్నారు. భారతీయులకుమాత్రము కాలసిలలో అట్టి స్వేచ్ఛా ప్రవేశమునకు హక్కు లేదు. అధినివేశ రాజ్యములవారికి హిందూదేశమునందు ఎట్టిహక్కులుగలవో, హిందూదేశవాసులకుగూడ అధినివేశ రాజ్యములందు అట్టిహక్కులుండవచ్చుడే, సామ్రాజ్యమునందు హిందూదేశము ఇతరరాజ్యములతో బాటు సమానస్థానము నాక్రమించుచున్నదని చెప్పవలసియుండును. అట్టిహక్కులు లేనంతవరకు, హిందూదేశమునకు సామ్రాజ్య సమావేశమునందు చోటిచ్చినను, నానారాష్ట్రసభయందు ప్రవేశ మొసగినను,

ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల - బందరు

కీర్తి శేషులగు కోవల్లి హనుమంతరావు పంతులుగారిచే స్థాపింపబడినది.

భారతజాతీయ మహాసభాదర్శముల ననుసరించి 14 సంవత్సరములనుండి పనిచేయుచున్న

జాతీయ విద్యాలయము

ఎప్పటివలె దీపావళిబిడుల నిచ్చి "స్వధర్మమును నిర్వహింపుడు"

ఎక్కువ లాభముండదు. హిందూదేశము స్వల్పపు హక్కులకొరకు పోరాడుచుండలేదు. జాతీయ గౌరవము నభిలషించుచున్నది. శాస్త్రీగారట్టి గౌరవమును కాపాడుటకు యావచ్చుకీని వినియోగింపవలసియుండెను. అందుకు మారుగ ముఖ్య ప్రతిబంధకముగ వ్యేత ఆస్తి లియాపద్ధతి నంగీకరించి, అందు నవసించెడి భారతీయుల స్వల్పపు హక్కులకొరకు మాత్రము అక్కడి యధికారులను యాచించుటవలన, ఈదేశమునకుగలిగెడి లాభముండదు. ఈ హక్కులకయినను, అధినివేశ రాజ్యములవారంగీకరింతురని తోచదు. శాస్త్రీగారికే ఇందు విషయమై సమ్మతము గుదురలేదు. అనకూలఫలితములు వెంటనే కలుగునని తాముహించుటలేదనియు, మరియొకమారు ప్రయత్నముజేసిన పిమ్మట లాభము గలుగవచ్చుననియు, శాస్త్రీగారు బలికెడి. శాస్త్రీగారి సంతృప్తిపీఠీధున నున్నను, అధినివేశ రాజ్యములలో హైందవ సమస్యపరిష్కారమగుటకు, దేశమునకు స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగుట యవసరమని దోచును. ఇంటగెలిచిన గాని రచ్చగెలుచుట దుర్లభమగుటచే, ముందుగ నింట స్వాతంత్ర్యమును బడయుటకు భారతీయులు బ్రయత్నించుటమేలు. మాతృదేశమునకు స్వాతంత్ర్య మిచ్చినపిమ్మట, విదేశములలోని భారతీయుల వ్యవహారము దానియంతట యదియే పరిష్కార మగునని విశ్వసించనగును.

మద్రాసు కార్పరేషను పరిపాలనము

మద్రాసు కార్పరేషను పరిపాలనము గూర్చి ఇటీవల ప్రేమవిమర్శనలు వెలువడుచున్నవి. అందు ముఖ్యముగ ఆరోగ్యశాఖ విషయమై ప్రభుత్వము వారేమి, ఆరోగ్యపు డైరెక్టరుగారేమి ఇటీవల ప్రబల నిరసనము జూపిరి. కార్పరేషను హెల్తుఆఫీసరు గారు గనుబడిచిన అంకెలు సరిగావనియు, వారి ప్రతిపాదనములు సత్యవిరుద్ధములనియు, వీరుపురుగు ఖండించిరి. స్ఫుటకవ్యాధి ప్రాబల్యమునకు, ప్రభుత్వమువారు గిండిలో సప్లయజేసెడి టీకాల రసము మంచిదిగాకుండుట, యొకటియు, రెండవ మారు టీకాలను వైచుట కేర్పాటులు లేకుండుట యొకటియు, కారణములని హెల్తు ఆఫీసరు గారిచే సూచించబడెను. గిండిరసమును గూర్చిన ఆరోగ్యము ప్రభుత్వము వారెంత మాత్ర మంగీకరించుటలేదు. కార్పరేషను అధ్యక్షులగు సర్ పి. త్యాగరాయశెట్టిగారు నిన్నటి దినము కార్పరేషను సభలో నుపన్యసించుచు, ప్రభుత్వ విమర్శనము నిలువనరదని తెలిపిరి. గిండిలో సప్లయజేసెడి టీకాలరసము మంచిదిగాదనియు, టీకాలులేని పిల్లలకన్నను టీకాలుగల పిల్లలలోనే మరణముల సంఖ్య యధికముగ నుండుటచే ఈ సంగతి నిజమని ఎంచవచ్చుననియు, త్యాగరాయశెట్టిగారు సూచించిరి. ప్రజల దారిద్ర్యసితికిని, వ్యాధుల వ్యాపకమునకు గల సంబంధమును వీరు వివరించిరి. మదరాసు కార్పరేషను దివాలాదీయస్థితిలోలేదని వీరు సమర్థించిరి. వీరును వడగట్టుటచే, కొఱాయిలకు నీటిని పంపుజేయవలసిన నావశ్యకత ఇంతత్వరలో గలుగదనియు, వీరు నుడివిరి. పట్టణమును విస్తరింపవలసిన యావశ్యకతగూర్చియు, శిశు సంరక్షణవిధానమును అన్నిభాగములలోనికిని వ్యాపింపజేయవలసిన యవసరముగూర్చియు, వీరు ముచ్చటించిరి. కార్పరేషను గౌరవమును కాపాడుటకు, సభ్యులారము జూపుచున్నటుల, వారి ప్రసంగముల

బట్టి గనుపించును. ఆరోగ్యశాఖ విషయమై ప్రభుత్వవిమర్శనము కొంతవరకు న్యాయసమ్మతముగ లేకున్నను, ఆరోగ్యశాఖ వారేమి, తదితరశాఖలేమి పట్టణాభివృద్ధికొరకు తగిన శ్రద్ధవహింపవలసిన యవసరముగలదు. ప్రేమవిమర్శనముల కవకాశము లేకుండ వ్యవహారములను చక్కబడుటకు వీరి విధియెయ్యును.

సిగ్రో స్వాతంత్ర్యోద్యమము

సిగ్రో స్వాతంత్ర్యముకొరకు, మార్క్సును గార్యేగారు సలుపుచున్న ఘనప్రయత్నములను మ్యా యార్క్ వరల్డుపత్రిక వివరించుచున్నది. సిగ్రోలు ఆఫ్రికాయందేమి, అమెరికాయందేమి, చిరకాలము నుండియు శ్వేతజాతులచే నడగ ద్రోక్కబడుచుండిరి. తెల్లవారవలంబించిన మార్గములు కడు ఘోరములు. వాని నిట వర్ణింప బనిలేదు. కాని, వారి నెంత యడగ ద్రోక్కినను, సిగ్రోలలో ప్రబోధముదయించుటచే, వారు బైకవచ్చుచున్నారు. నేడు సిగ్రోలు తెల్లజాతులతోబాటు సమాన స్వాతంత్ర్యముల గోరుచున్నారు. సిగ్రోజాతి బానిసత్వమునుండి బయల్పడవలెననియు, ఆఫ్రికాదేశము విదేశీయుల బోలెనుండి తొలగవలెననియు, గార్యేగారు గోరుచున్నారు. అన్నిజాతులవారును కోరుచున్న స్వేచ్ఛనే, వీరు సిగ్రోజాతికి గోరుచున్నారు. ఆఫ్రికాకు స్వేచ్ఛకొనగలకు గాను, సిగ్రోలు మానసికముగను, రాజకీయముగను, ఆధ్యాత్మికముగను దాస్యమునుండి విముక్తులు గావలయునని వీరి దృఢసంకల్పము. సాంఘిక, ఆధ్యాత్మిక, రాజకీయ, విద్యా స్వాతంత్ర్యమును బడసినగాని, తామొక గొప్ప జాతివారము గాజాలచుని వీరి నమ్మకము. ఆంగ్లేయులకును, అమెరికనులకును, చీనావారికిని, జపానువారికిని, మరియితర జాతులన్నిటికిని జాతీయత మంచిదగునపుడు, సిగ్రోలకు నైతము మంచిదనియే, గార్యేగారి యుద్దేశము. ఇరువదియవశతాబ్దమున స్వేచ్ఛకు కొరతనడు దానిని దేనిని తా మంగీకరింపమనియు, అందుకొరకు ఎట్టిత్యాగమును సలుపుటకయినను తాము సంసిద్ధులముగ నున్నారమనియు, తమ ధనమును, బుద్ధిని, శక్తిని, తుదకు తమ ప్రాణమునయినను ఇందుకొరకు అర్పణ జేయుటకు తాము బద్ధకంకణులమనియు, మార్క్సునుగార్యేగారు తమ దృఢ నిశ్చయమును వ్యక్తపరచిరి. స్వాతంత్ర్యోద్యమము దానియంతట యది ప్రపంచమునందన్నిజాతులవారిని నావేశపూరితుల జేయుచుండ, దానినడగ ద్రోక్కుటకు సాధ్యమగునా? దూరదృష్టిగల నాయకులెల్లరు, ఈ చిహ్నమునుగూర్చించి, దానిని సఫలపరుచుమార్గము నన్వేషించుట మేలు. అప్పుడు ప్రపంచశాంతి సుస్థిరముగ నెలకొనుట కవకాశ మేర్పడును.

బర్మా సంస్కరణముల బహిష్కారము

బర్మాకు నూతనముగ ప్రసాదించిన రాజ్యాంగ సంస్కరణములకు ప్రతికూలభావ ముత్తముగ నున్నదని, తెలియుచున్నది. ప్రజల సంస్కరణములతో నేమాత్రము తృప్తిపొందుటలేదు. ద్వం

ద్వ ప్రభుత్వపద్ధతి ప్రజలను సంతృప్తిపరుచుట దుస్సరము. హిందూదేశమునందు గలిగిన యనుభవమునకు పిమ్మట, దీనిని ప్రేమించువా రెవ్వరుండని తలచెదము. విస్తారపు పలుకుబడిగల ఆఖరి బర్మా సంఘమువారు రంగుచేతనే 10, 11, 12 శేషులందు సమావేశమై తక్షణము సంపూర్ణ మగు హోంరూలు నిచ్చినగాని దేశము సంతృప్తిజెందదని తీర్మానించిరి. బర్మాలో పట్టణము సలిపి శాసనసభలను బహిష్కరింపవలసినదని ప్రజలకు బోధించుట కీసంఘమువారు తీర్మానించిరి. రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమును కొంచెము కొంచెముగ ప్రసాదించుటకు వీలులేదు. ఇది విభజింప వీలగు నదిగాదు. బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారుమాత్రము స్వాతంత్ర్యమును విభాగము జేసి అపూర్వమగు ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానమును నిర్మించిరి. హిందూదేశమునందీది ప్రయోజన రహితమయ్యెను. బర్మాయందు దీనిపై ప్రబలవిముఖత్వ మేర్పడినది. సింహళదీప్రమునందు శాసనసభ్యులు కొందరు రాజీనామానిచ్చిరి. ఇకనయినను బ్రిటీషు ప్రజలు మేల్కొని పరుల స్వాతంత్ర్యముతో నాటలాడుట బ్రయోజనకరముగాదని, ఎంతత్వరలో గ్రహించిన సంతి శ్రేయస్కరము.

పీలు ప్రభువుగారి సంకుచితదృష్టి

ఇండియా రాజ్యాంగకార్యదర్శియగు పీలు ప్రభువుగారి సంకుచిత వృద్ధియు, ఇంతకుమున్ను సంస్కరణముల విషయమునను, సివిలుసర్వీసు ఉద్యోగులవిషయమునను స్పష్టముగ వెల్లడియయ్యెను. మరియొక సందర్భమున నది వెలువడుచున్నది. యూరపీయనులకును భారతీయులకును కిటునలులా విషయమై జూపబడుచున్న తారతమ్యముల గూర్చి యోచించుటకొక విచారణసంఘమేర్పడియుండెను. ఈ సంఘమువారు విచారణసలిపి, తారతమ్యములను కొంతవడి తగ్గించుటకు సిఫార్సు జేసియుండిరి. పీలుప్రభువుగారు మాత్రము, హిందూదేశ మింతగొప్పమార్పునకు తగియుండలేదని దలచి, ఈ సిఫార్సుల నంగీకరింపలేదని, ఇంగ్లీషు మెనుపత్రిక వెలుపుచున్నది. పీలుప్రభువుగారుల దలంచుటయందు వింతలేదు. ఉక్కుచట్టమునందు మాత్రమే వారికి నమ్మకముకలదు. ఈచట్టముపై పరిపాలనావిధాన మార్ధాపక్షియుండునంతవరకు, స్వాతంత్ర్యమునకు స్థానముండజాలదు.

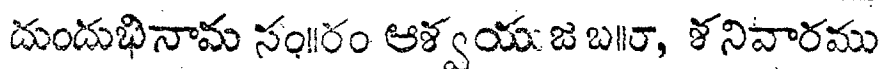
మొచురీగారి సత్యచంద్రుని

డాక్టరు విల్క్లీలను మొచురీగారి ప్రమాణము పైని, సిక్కిలో ప్రచురింపబడెడిమార్చింగు హెరాల్డు పత్రిక, ఒకచిత్రమునువార్తను ప్రచురించినది. గాంధీ గారును ఆలీసాదరులును అమృతసరము చుట్టు ప్రక్కలను, బ్రిటీషుపరిపాలనము అంతరించినదనియు, దేశీయులు బ్రిటీషుస్త్రీలను అకారపరుపవలెననియు, యూరపీయనులను హైందవశ్రేష్టవులను వధింపవలెననియు, ధనాగారిములను కొల్లగొట్టవలయుననియు, హెచ్చరించుచు ప్రకటించిరి ఈ పత్రిక దెలిపెనట. ఇంతిక్కిన, దక్షతమముగు అసత్యముండునా? డాక్టరు విల్క్లీగారి సత్యచంద్రునేమని కొనియాడవలెనో గద!

సామియ్య ప్రాచ్య సమస్య తాత్కాలికమున తణువడి నందున జర్మనీ యుజనమస్య ప్రామాఖ్యతకు ప్రధాని దేశమున తేజడినది. మూర్ఖుధన క్లిగినందువలన వారికి కలుగనవ్వముల పట్ల నానాదించి తగినచర్య తీసికొనవలయునని కమ్యూనిస్టు పత్రికలు ప్రభుత్వమునకు నలవాల నిబ్బయ్యయి విభాగము గారిని సందర్శింపగా, తన్న విచారణసంఘమున నెన్నుకొని నందులకు జర్మనీవారు చాల భయపడిరను వార్తను ఖండించుచు తాను జాగ్రత్త విచారించి యజ్ఞోదితముగ పరిష్కరించెదనని తెలిపిరి. జర్మనీని అర్థకమగ నాశనమొనర్చునంద, రక్షితము విషయమై ప్రాచ్య గృహ తయారుజేసిన నిజేదను నిన్ను విచారణసంఘమువారు ఆహ్వానించిరి.

నాతి విభక్త విధా వంశమును గూర్చి శివశాసనమున
 నవల వంశీశిరిషవధికాల మి. కను రా శే క వి శ్వు. శా.
 కి వి ధా న ము తి న వే యు టి శ్శ X మ. నే యు
 గప్రిప్రాయమే తెలియదు. మేజాగర్ శంభునూరలకు (ప్ర
 కూటనగా నున్న) శివ శాసనమున పతి: (వాయుమన, 2)

నా తాతగారి కి శ్రీమద్భక్త.

(తల్లాపగడ సూర్యనారాయణరావుగారు)

నరులంకృతి యొక్కడు + పరులకొరక
అగ్రశ్రవణికే కానెట్టు + లగుపడుచుకొ
యనుచు మనుజుడు తలపోసి + కొనుచునుండు
అట్లొప్పుభ్రమ్యుకై యది + యయ్యెనని
సెన్ద్ర రేమనకొన్నను + నేమితనకు?
ఇంట నొంటిక నన్నచ్చుడేల + యకేడు
తనయలంకృతి కలిజూచు + కొనకయోండు
కట్టుగుడ్డయెరిన్న గాఁ + కట్టుకొనడు
ఒకనిఁ జూచిన నకరించు + చుండుదాని
అద్దములజూచుకొను తెండు + కయ్యసాబగు?
అందముగ నున్నదా? యని + యడుగుచేల
ఒకలకన్నలు కల్లుగా + నుండవలయు
ననెడుకొకచేఁ గాదె + తన కెనంగు
లాటపాటుల నన్నింటి + లాననొంచు
తైకిఁ గరచుడకుండంగ + బట్టి యుంచు
కనుల కెఱుగనండుభా + గముతెనెకి
గనబడెడుకట్లు గవరించు + కొనుచునుండు;
కురులు సింగారముగ దిద్దు + కొనుచునుంట
నొసటలకంబు నింపుసొం + వెనఁగఁగనుట
కనఁగొనఁగలేడుగద! తాను + కన్నులార
ఎంచు కివిదాన్ని యొచల కిం + వెఁగఁగదె!
సామ్యునుభవించుమా? దాని + నుభవము గనుఁడు
అనభవమున నదిచెప్పి + కొనఁగవలయు
బరువునకుఁజేపెగా కలం + కరణ మెప్పుడు
యెడలి నుభవమునకైయది + యొప్పునునె?
అడిగిమాడఁడు గలుండు + నట్టివారి
నగలు దాల్చుటకట్లవే + యగునా? నుభవమే?
బరువుచే వారు పడుకట్టి + బాధయొక్కటి;
ఒడలకలవాఁడయినదాక + నొనరువుండ
బాధయొక్కటి; పిమ్మట + బరగునట్టి
కాయమును విడువకుండుని + కారమొక్కటి
సామ్యులేమానా? యదేది భ + య మృతొక్కటి;
మనననకుఁగాని మఱి దేమా + మానకుఁగాని
గలదె రవ్యతయేని ను + భుమ్యుడె?
కట్టుగుడ్డలవలనియ + కట్టు గనుఁడు
నల్లగుననుభితి; మరకల + వలనిభయము;
తడియు ననుబాధ + మెలచే నదరువెరపు
కట్టుబొంకము చెడఁనను + నట్టివల
ఇన్ని బాధలనొందుచు + నున్నవారు
ఒరులనంప్రీతులనఁజేయు + నొడవికొత్త;
గుణముచే నవ్యసంప్రీతి + గౌరవము?
గుణగుణముచేతఁ బ్రీతిచే + మాన్యునని
విహి కాముష్మికములు రెం + దెడలుగాదె;
బాహ్యవిషయముచేఁ బ్రీతి + బహ్యముకతన
ఫలితి మమరుక! విదరిత + ఫలమెంత?
ప్రీతిగలగ దనూయయే + దెనుమొద్ది;
ఒకనివై సొంతఁగనుఁగొని + యొప్పువార
తెచ్చటనొగాని తేరిల + నెండున్న;
నుగణసాభాగ్యమునె వారు + ముగతనను
వైమెఱుంగులఁగని జనులో + బడు నమూన
వేటిగడుగుగాని క్రమముగాఁ + దలంఁగఁబోవ
చోరులగుణగుణమునఁ గల్గు + నొక్కతేమి
యాత్మలానిది, యాత్మలో + నంతలానిది

[శ్రీయుత అనంతపంతుల వేంకటేశ్వరుగారు]

ఆనందరత్నము కర్పిత సుగంధ మహాస్మృత దేహభండన,
పనిదేహుని భూధరసహిత కర్పితభండన, సదా
భూమినికాంత ప్రకృత కర్పిత భండన, మోక్షభండన
(మనిరకమందు నిన్నెటులగుండునో సుమతీ మనోజ్ఞ చాపమా)
2. నిజముగ నిన్ను చాచమని కేసవశ్రీమందున్నదమ్మదా
యజ్ఞదేయకే భరింపనశ; నంతకు మించినభావ; నుల్లభా
వజ్ఞదేయకే భరింపనశ; భాసురభావమనోజ్ఞ సూక్ష్మరూ
పజన్మతోమ నివేదన పాలెలుతాయుధ? మోదభావమా
3. ఆనందమయ స్వప్నం న
మానకు దృశ్యంబ! నిన్నమానకు వొగడక
జ్ఞానము సదసద్భావము
మానభ; లాభాలపృథమాన సమదమా!!
4. భువిలలితమాలదృశ్యముల సభోంతరమందలి నిన్నజూచి మో
దవి కనుతామర కైతలివధంబున స్థూలకదార్థ సామ్యములో
తలిచిచి నీకు సత్యమునుదెప్పి; నిక్కము చిత్రసేయుచో
భువనయధార్థ తత్వమెవోధక మాఘటిక వీరవో
వినుమొకనాడు నమ్మిక; భుజకే యెదురే మహాత్మ్యతర్క
దనిమామలో కలించియున, దైనిరూపణచేయజాలకుం
దిన, భవతీయదర్శనము నేర్చెన; సచ్చిదనంతమోదమా
తనదగురూప మందలు కలాంశము పోలిక, తనవిన్నమా
6. అదియకామన్న వినుమా; స్పష్టాదియందు
నిన్న దేవుడు సృజియించె నిక్కమవల
సృష్టికాదర్శముగఁ గాన, బ్రేమకాంత
భావబోధమయ నీవు ప్రకృతిమయక
7. తేజమానలుట్టి, విభజింపఁ జేటువదలి
యంత సూక్ష్మతమంబుగ నభిలక్ష్య
భేదముల బ్రకటించియు, నాదియదను
జేజును లీనమయితోమ దిక్పతిత్రం
రేఖ! కరిజామసూక్తి ప్రకృతికి నన్న
యింపన్ముగి యింతునమాన! జ్ఞానేంద్రియంబ!!
8. నిను భవ్యాకృతిగాంచి ప్రాకృతజన్మ నీసత్యబోధకంబుమా
రణసూత్రంబనియెంచి లోకవిజయార్థంబెందో నెట్లునా
శనయంబ్రంబులంబన్న వారలకటా! చాలింపు మారూపమా
ఘనశృంగార విచిత్రమా! యిదెనమస్కారంబు నేడే నెదనె
9. పిన్నతనాన నీవు కనమించు మృత్యుమహాని మోదభా
వోన్నతి మత్కిరీమప్పురూపము మానసమేలి; తిప్పడున్
మాన్మపేతోమభావతత్వమో మునువిచ్చియునుకలంబదా
భన్నమనాటి తారకలవోరెఁ గనంబడి మాయమాయ, నవ
భిన్నతీవుచ్చ; నాపలుక నేరమికే తలపోయసాటియే
చిన్నతనయతోని తరలీనద కాతయమొప్పి నేతలలో

మహా కవి - దండి.

మానవల్లి రామకృష్ణకవిగారు ఏమ్. ఏ.

III

సంగ్రహమున రామ శ సో మి శు ల క ని యా
స్థానకవులే హృదయకథ నాభ్యాయకగా వివరించిన రామ
శ్లేఖరుడును, పరిపరఖుడు ప్రాకృతమున హృదయకథ కావ్య
ముగా నిర్మించియున్న వికాంతహృదయకథను నాటకము గలద
నియు, భావభివ్యక్తిలు హాసానివయ్యారు. హృదయకు
విషయవత్సవి సాధియనపుడు బంధుదత్తుడు దూతగా బోవు
టయు, హరగణుడదనుమిత్రుడు హృదయకుడు దనకృత్య
రాతికమును నెఱుకఁపలుప దనభార్య యగుహరిమతిని సైకము
కాల్చినేమగా హరగణుడెఱుగఁపడ నామెను హృదయకుడే
గ్రహించి వియోగహాసాన్నిరత్తుల దత్తనైకమును భార్యమైన

ర్మనామృత మొంగి కృతజ్ఞత చూపి నను ప్రకరణములు
 చాల రసవంతము లైనవి. నారకబుడమ ఛార్వావిప్రచూరమున
 నా పక్షిఃకరిత ర్తరకలితా విశ్వాభూమిః ప్రియా
 బాలా నిమ్మరకేన మృతకసా దగ్ధా వరకేమయా
 భర్తృష్ట క్రివపీతానతుపునః శ్రీరామాదోమాదునానా
 నాతంనచ్చరితేషిణాజతమమన్తేచ్ఛ్యతాత్మోచితమ్
 యేనాత్మంభరిణా నిరస్య కరుణా మత్స్యశ్శృంజ్ఞాపసి
 ప్రత్యాసోపవయాహితాదకధ్వాతిన్నే హోలపినావేక్షిః
 సోలనాంసుభ్రు విజాకయామివవనంబుబూయాధృసేవేతిహ
 శండాల్లస్తక పండి దారుణితరం తక్మర్యకృత్వాఽఘ
 త ని విలపించి నట్లు దాహ్యత ములయ్యెను.

ఈ కరుణాక్రందనము చూడ విక్రాంతకూద్రక మను
నాటకము రచించినవి తాపసవర్మరాజు మను నాటకరాజు
మును నిరచించిన మహాకవి యనంగహస్తాంజనేయమని పోవు
చున్నది. కరుణారసమును మూర్త్యుంతముగా వర్ణింపఁజూప
మహాకవులలోఁ గాలిదాసానంగహర్ష భకభూతులే నొకమహాను
లు. కూద్రకుఁడు తాను స్వయముగాఁ గవియై బహునాటక
ములు నూర్చెను. మృచ్ఛకటికము, పద్మపాఞ్చికము, కత్తిగా
జచరితమును మనకు లభించినవి గదా. భాసమహాకవి రచియింపె
నన్న బాలచరితము, అభిమరకము, చారుదత్తమును వైతము
కూద్రక విరచితము లగు నని మాకు సందేహము గలదు. ఈ
నాటకములలోఁ దనచరితమునకు సామర్థ్యము గలకథలే గ్ర
హించి రసవృద్ధములలో నిమగ్దరని శోకమోహమైత్రీ కైర
నిర్యాతవాది భావముల వెలువరించుచు కూద్రకుఁడు స్వచరితాంశ
వాచా విలాసుఁ డయ్యె నని గ్రహింపవలెను. వర్మరాజు
చరితమున—

సమయములు ముఖ్యముగా జన విభక్తి వ్యావర్యము వైఖరి సమయములు
 లక్షణములను సమయములను కాలములను జేర్చి వహించుచు
 అని సమయములను జేర్చి వహించుచు వాంఛితములను
 కరించుచు--అని మొదలు గ. తి. వి.

శ్రీరక్షావిధానే రవిరతిమితే కార్యభారము భుజ్య
తీపా మర్జితాంభకారే నురుగురుయే సంకృతా
వాచ్యోక్తిః

[illegible]

వినిపింపినవాడే దండివంత్తుడు. కు. పే.
 ప్రచురుడుచిరధూరే వ్యాప్తవారాచటాటే
 లలితానీ కరిష్యే జై శ్రీహరిరాధతారా
 ననుచిరనఖిలంధో రామహరి కన్య సాగ్రహే

అని చూచుననుచు బరికివొకడ వచ్చగా మంత్రి--
 యా శత్రు కౌస్తుభధ్వజ యోధునిగలయితే కాగదవ్యోచనశత
 విధధ్వజ్యుమ్మదా లేదనికరకరాశాశ్రమగోష్ఠమున
 సాక్ష్యత్వాలింగులౌత్వాంధ్రశిఖిని శిరస్సోధియేదెనెట్టి
 భూరిదానీశయంతి నమఃకులరక్షా శోచనాభ్యాం

అని యాశీర్వదించుచుయు, వానవదత్తను గుఱించి మహానేమరుడు
తన్ను గవలమునఁ బట్టి తెచ్చి బంధించుచుయు నది తనకుఁ
బ్రయురాలగునని తన పరాధుని మున్నపము చేయవలయును -
కర్ణాంతాత్రేతొటివా కుమారుని ప్రస్తుతిగా మునుప
పాఠ్యాన్నించుచిరతారకణమునా భూతొరణ

ద్వైతానుబంధమున నాచును ద్విత్వమున ప్రభేదమును భేదమున
 సర్వానుభవమున మేరము భేదమున భేదమున భేదమున

తదయస్సనతు వీణోపదేశమున శిష్యులగు వానవదత్త కతిని
వలెని విదహము భరింపరాక వ్యక్తి యను తదనసావిష్మయను
ప్రకటింపుచు

నమోదయమగు విప్రులంబుల జనవారి రాజ్యే
మణియుగమివాసి శ్రావణంబున కై పరివం యగునా
అని రాసెయమాన ముఖభావము నొందిలవలంబు నుంచు
చుండు మణికులా సామ్యము నొంది కట్టించుటయు నుండు
బుగాఁ బాడఁగా శూద్రవంశంబునందు విజయవలెను
భిక్ష్యుడులం దలంచి పొందెదభావమున నెల్లినెల్ల కొనఁ
చుండు.

విశేషములు, అన్నివిధములనుగూర్చియు చెప్పెదము.
 నృసింహ సంకీర్తన తన కన్నువే తేదు. కాని మనుష్యునిభావ

వర్ణములు

(బాలకవి కాశీభట్ట కృష్ణరాయ శాస్త్రి గారు)

ఇక హల్లులగుఁజేరి చివరిన తెలుగు నేర్పలుచు కొందము. హల్లులను సాంప్రదాయము పాఠిన్యాసము. "హ య వ ర ల ఖ మ జ ణ న యు, భ, ఘ, ఞ ధ జ బ గ డ డ ఖ ఘ ఞ ధ చ ట త క ప శ మ స హ ల్" ముక్కుమూడని యెఱుంగఁబడుఁగాదా? ఇందలి హవర్ణాధిక్యము కాస్త్రాధి కృత్యముగాన గణింప నక్కఱలేదు. హల్లుంజ్ఞుఁడ బూర్వము "ప్రాణులు, కర్ణంజనములు" అనుసంజ్ఞ లుండఁ బాఠిని కాస్త్రు పరిమా ప్తికొఁజ్ఞుఁడ జేసికొనవచ్చును హల్లుని తెలియఁడు. పూర్వ తీమాత్రం దృష్టికొందక మఱికొన్నింటి సత్కరమాలలోఁ జేర్చిరి. కాబట్టి సుఖ్యమీఱినవి. త్రివర్ణకర్ణములు చతుర్వర్ణములు నని యనటవలె గాఁగము వ్రాసియుండిరిని. ఆ యత్నక్రమ మెట్లన ".....ఖ, జ, ణ, న, మ, ఘ, యు, ధ, ఘ, భ, గ జ డ డ బ, ఖ ఘ ఞ ధ, క చ ట త ప, యరలవ శవ సహ, కుం ఖుం, గుం, ఘుం, అం, అః, కకకత, అను నీ నలుకడిఁగెదను వ్యంజనమాలికములు. దీర్ఘ "ఁ" కారణకలిత వయి యర్థవిఘాతమున నాసీకృత్యముకారము గల్గియుండు వదియొకటియుఁ జెప్పవచ్చు. మఱియుఁ జేఱిందఁచో వ్యంజన మాలసంఖ్య హెచ్చయ్యెను. 79 వర్ణము లిది.

"హి" వాక్య తి వర్ణాను ప్రాకృత్యాస్త్ర వ్యయభువా. స్వ రాద్యావింతిత్వైవ హల్లుసంపదవిశేషః యదయాశ్చ దిద్యాశ్చాప్యేయమావింతిత్వైవ | అనుస్వారో విసర్గశ్చ కక పాచాపి లక్షితౌ | కమాఁకమ నిధాతర సమామాయ వరయఁడు..... క ఖ గ ఘ జ, చ ఘ జ యు ఖ, ట ధ డ ఖ, త ధ డ ధ, క ధ బధ మ, య ర ల క, శవసహశ్చ మఱికొందటి యభిప్రాయములలో "త్ర, జ్ఞ" లు కలియును. గొందటి మతమున నీ "త్ర, త్స, లు దొలఁగుచు నున్నవి. "జ్ఞ" వర్ణమువలన బ్రత్యేకత యతిప్రాచీనముగ నుండినట్లు చెలియు చున్నది. వ్యాకరణపాఠాలు మాలము సమ్యక్తంబులేదు. ఇదల గణింపబడకపోవుటయే ప్రమాణమనిరి. మండిది. పరిణాన దళ యెట్లున్నదో చూడఁడు. "క" వర్ణముమొదలు "మ" వర్ణ మువఱకు సుకర్యము లేకయున్నది. అవియున్నయు నాకృతిచేత ధ్వనిచేత భిన్నములై యున్నవి. "య" వర్ణము ప్రారంభముగ వివాదములు గల్గుచున్నవి. నూత్రముల సారసారము (వాయువు విశువుజనింపఁజే) "య, వ, ల, (హ)" లకు వైవిధ్య మున్నను పరిగణనార్హము గాదు. కావున నెక్కడు విమర్శింపఁజేలే? ద్వై విధ్యమును నాసికతయని జెల్లు తెలుగుదురు. అనునాసికమీ "య, వ, ల, క" కక యన్నియక్షిముల కున్నది యనవచ్చును. భాషాభివృద్ధివేద్యము.

నాగరాలాపముల ననునాసికసాహచర్యము స్వభావము. కొండలనుండువారి భావలలోఁగూడ నీయనునాసిక ములు వెక్కులు గలవు. నస్య క్రభావముగా వైన యట్టియాలం కారికుల వచనమున మధనంభ్యానంబు గగనవిశ్రాంతభావని యు భాషాజ్ఞా లందరుగా! నాసికాస్థానికాక్షరసంపద గీర్వాణులకును వారిఁబోలువారికిని దప్ప నితరులకు లేవు. అచ్చభావకు "జ, న, మ" లు మాత్ర మున్నవి. వ్రావిడుటకు ననునాసి కాక్షరసంపత్తి సమానముగ నున్నది. ఈసందర్భమున నొకనిర్వచనము నూచించెదను. ఏ భావ స్వయంభ్యక్త మై యొప్పునో, ఏ భావలో నచ్చులు వెక్కులుండునో, ఏ భావ నాతరకమో ఆయాభావలలో నీయనునాసిక ప్రవేశము గలదని యెఱుంగుఁడు. అను స్పృతిగలిగినఁగోఁదివిగ నుండును. దీనినిగించి యిం దునిదాంతమునను విజాలేదు. అను నాసికమాత్ర భేదమున నీయవలయుట బ్రత్యేకగణన నక్కరలేదు. "కుం, ఖుం, గుం," ఇత్యాదులకు గణన మనావశ్యకమనవచ్చును. అట్లయిన నన్ని హల్లులకు ననుస్వారోకారసంబంధము గలిగించి లెక్కచేయ వలసివచ్చును. పూర్వము ప్రాడగ్రాహ్యము లగునవియుని యెంచుచు, సమాన్వయనిర్వచనము కొఱవనో, తత్తదక్షరవిలక్షణ ధ్వనిభేదకమునో యట్లు వ్రాసియుండురు. ముఖాత్రి, గిడుగు, సీతావతిరావు" గారన్నట్లు "మేకు + ఎక్కడ - మే క + ఎక్కడ", ఈ రెండుపదముల సంయోగమున నాకృతి సమమైయున్నను ధ్వనిభేద ముండుటను బ్రత్యేకముగ నట్టి ధ్వని బోధించు నక్కరములున్న బాగుండును. ఉన్నత్యవస్థ నాలోచించునవయము గాన నా బాగుండుటల నిందు వ్రాయరాదు. కాని "F, ధ, (వెనకాడల) కాసంధ్యమా?", అరబ్బి భావలోని యత్తురము "క్ష్" వంటిది, 2, మున్నగు నత్తురములు మనకున్న బాగుండును. ఇందలియే! ఇక వాదనాధారములగు నత్తురముల వియుదము. "శ, ష, త్ర, త్స, (ఁ)" మొ

దలగునవి. ఇవి ధ్వనిచేతను నాకృతిచేతను భిన్నములై యున్నవి. "త్ర" అనునదిమాత్రము ధ్వనియందు సమమైయున్నను నాకృతి నీవర్ణము నొందియున్నది. ఇదియొక బూర్వము ధ్వనిభేదము గలిగియున్నదేమో చెప్పలేము. మిగిలిన యత్తురములు మాత్రము ధ్వన్యాకృతి భేదములేకదా? నాగరాలాపముల నిట్లున్నవి. మన యాంధ్రమున "శ, (ఁ)" లు మాత్రము భేదములుగ నున్నవి. "జ్ఞ" కారమును గూర్చి చూడఁడు.

"జ్ఞ" కారము. ఈయత్తురము నాగరాలాపములలో సుయోగాకృతి నుండ లేదు. ఆత్తురములలో బూర్వమునుండి సాంప్రదాయముగ గన్గిట నుండుటగలదు. వైయాకరణులుగూడ నీజ్ఞకారమునకుఁ బ్రత్యేకత యున్నట్లు స్పష్టంబుగాఁ జెప్పకొనిరి. భట్టాదీశీకులు "జ్ఞ" అని వ్రాసియుండిరి. కావున నతనికి నీవర్ణమే తయమోదితమై యున్నది. కావున "జ్ఞ" కారముల కింపును. కృ, క్ష, ఇత్యాది గణయోగగర్భము లన్నియు కింపురాదా? "జ్ఞ" అక్షరము లోక వేద సిద్ధతాదృశ ధ్వన్యర్థమి శేవస్య చానువాదక వర్ణయ్య కకసంపద్యవర్ణాఁకరం శివదావ శగిణిత్యేన తత్సత్వమానాభావాదత ఏవ తజ్జ్ఞానమిత్యా దాశ్చత్వసిద్ధి... కట్లేదు శేఖరంబున జెప్పఁబడినది మాటయెందుక? ఇవి నాకృతిచార్యుల కాలమునాటికి "జ్ఞ" కారము భిన్నత్వము నొందలేదని యనలేము. "శ్చ" అనునపుడు దాని సిద్ధినిదాంతము నేయుటెట్లు? ఆంధ్రభాష వలె గల యతిప్రాస మైత్రినిర్బంధ ముండిన యెడల "తజ్జ్ఞ, అజ్జ" అనవలయు. బ్రాగములేదు. వటియొకస్థలమున నున్నది యని యందుము. కట్లేదు శేఖరంబునగాని మఱియొకస్థలంబుగాని కాదనలేదు. శ్చత్వవిధానమున మిందును నన్వయించు యిందొంబుగా కన్గినగు నందుము. కాన నాసిధి యుండుటయు శివదావలోఁ జేర్చఁగలయు వర్ణాంతరత్వ నిరాసక మని యెట్లుండుము? అతఁడే వేదమునఁ గలదని వ్రాసియున్నాడు. ప్రాతీకాశ్యములగదా వానికి నాధారములు, కావున "జ్ఞ" కారమునకుఁ బ్రత్యేకత యుండునచ్చునని చెప్పవచ్చు. పాఠిని యట్లు వ్రాయటకు గారణమేమి; వ్యాకరణమర్యాద సమసింపి "జ్ఞ" కారవర్ణాంతరతను పాఠిని తెప్పలేదు. పదివర్ణసంయోగ వియోగాదుల నరసి "జ్ఞ X న్, జ్ఞ X అనునాసిక, క X న్, క X మ X ఇత్యాదుల లఁజూచి" రామేషు, హరిషు, రాజను, "రమాను, మరుత్సు, గుణినా, రామేణ, అత్మినా, స్రవా, హరిణా, రమయా, గోర్యా," ఇత్యాదికబంబులు నేయేకాక భాషాపదముల నన్నిటిఁజూచి యత్తుర వుకారస్వభావముల నరసి "జ్ఞ" త్స, కారములఁ బ్రత్యేకింపలేదు. సుపూర్వముననుసారముల నన్నింటిఁ గనఁగొనఁడు. "ను" అనుప్రత్యయ ముండిట్లు తోచును. ప్రాతీపదిక సంజఘమున నట్లగుట నెఱింగియు, తృప్తియొక విచారాపయలన్నింటి నారసి "అ" అనునది ప్రత్యయమనయు నెఱుంగుచు "జ్ఞ X న్, క X న్, అనుయోగ మేయేవోటుల నగు నాయాచోటుల జ్ఞ, త్సలగుచుఁజూచి, జ్ఞానం, ఇత్యాది పదముల సంబంధమెంచుచు "జ్ఞ X ఖ్" అనుయోగమే "జ్ఞ" కారము గాన చేఱిండులేదు. కావున నికడినఁ బ్రత్యేకింప నల. సంయోగాకృతిమత్త్యము భాషావర్ణాలంబులఁ దెలియుచున్నది. యని యెంచి పాఠిని "జ్ఞ, త్స"లను ప్రత్యేకింపలేదు. ఈ సాంప్రదాయము వ్యాకరణ శాస్త్రునిర్యాసల కెఱుగయేగదా? రామాడు, మగఁడు, రంగఁడు, గురువు, తనవు, ఇత్యాదికబంబులఁజూచి "ప్రథమా విధి క్రత్యయములు "జ్ఞ, డ, ఇత్యాదులని యందుమా? మగయుండు" కావలసివచ్చును. కావున "డు" ప్రత్యయమని విధింతుము. కావున వేదప్రసిద్ధమైన "జ్ఞ" కారమును వర్ణాంతరముగాదనట యేమి న్యాయము? ప్రయోజన రహితమైన "జ్ఞ" కారమును వర్ణములలోఁ దెప్పి "మెంచుట ధర్మమా? ఈసందేహము తీర్చుకొందమున్న భౌతికవాదము (ప్రత్యక్షవాదము) తీసికొనవలెను. జ్ఞానసాధనములలోఁ బ్రత్యక్ష సాధనము క్రేమమని పండిత పామరాఁగి రన్వయకదా? "జ్ఞ" కారము వర్ణములలోనుండి తీసివేయుదము. అప్పుడు గత్యంతరము లేకుండునా? ఆ కృత్తిభేదము గలిగి ధ్వనిభేదము గలిగియున్నది. బ్రత్యేకింపఁటంబులే? ప్రత్యేకింపవచ్చునే యాకృతి వ్రాయలేకుట తెలుగుండుదు!!

ఇవి వ్రాయవలయును. నాగరాలా (జ X ఖ) ల సంయోగాకృతియే కలిసి యిట్లు నా నాటికిఁ బ్రత్యేకత నొందినది యని యందురా? పరిణామ వాదమునను ననధియేలేదు. కాని, యట్లుంటున్న సందేహమున్నను వేదసిద్ధమనుటచేఁ బ్రాచీనత్వమున్నది. ప్రాతీకాశ్యకాలమునకు నున్నది. ప్రాచీనమునుండి వర్ణాంతరమని గ్రహింపబడి యాకృతియున వర్ణాంతరత్వ లక్షణ విశిష్టమయ్య నున్న

మంగనిర్మాణమునకుఁ గారణము. వనజుని పరిస్థితుల బుద్ధి, స్వభావము, హృదయము, ఆలోచనలు, విషయాలలోఁ యివి మన మృగియంగనిర్మాణ మొనర్చును. స్వభావానుసార మే ముఖమానందలి కళ లేర్పడును. పయల మనఃస్వభావమును ననుసరింపఁట ముఖ్యమై యిది ముఖ్యమై నెక్కడు సహాయకారిగ పరమేశ్వరుఁడొప్పు యున్నాడు. తీయనిమాటలు చెప్పి దొంగ దొంగలై నభిక్షముగ దనమృదయమును దాచఁగలఁడు. కాని ముఖ్యమై యంతగా దాచలేదు. పరిమలహస్య కృష్ణదయస్థ వాఁకిములు, వివయానలపరితప్త హృదయేష్టికములు, కామకోధ మోహలోభాది దుర్బల పీడిత హృదయము నందలి ఛాయలు పినిమాటలకంటె ముఖ్యమై యిట్టి సులభముగ నూహించి చెప్పవచ్చును. కోకిల పక్షిలో నంత మనోహర మైనదే కాదు. కని దానిగాము వక్షము. మధుర మైన దానఁగలిగియుండునా దానిస్వభావము మనకుఁ దెలియదు. కాని పరిభృత మనదానిపేరు, బుష్పము, కాకిచే దిన్నతన్నములను మన మాపక్షిని జూచినట్లుదే సరిపోయిన దని తెలఁగఁగలము. అట్లే యొక మనజుడు దివ్యఁగీతమునో తేటకవిత్వమునో కురిపింఁగఁగలిగియుండును. అతఁడే పరమదుర్భాగ్యహృదయమున కిదికారి యని యాతనిముఖమును జూచినట్లుడు చెప్పఁగలగుదుము. ఇంతకల కేలే? రాజమార్గమున మన మెందలి పురుషుల గలియుండుము. ఒకటినిజూచిన ననురాగము- ఇంకొకటిని జూచిన విరాగము- ఒకటిని జూచిన స్నేహభావము- ఇంకొకటిని జూచిన విరోధభావము- ఒకటిని జూచిన దయ-కొందొకటిని జూచిన కోపమును గలగుచుండును. కలకలలాడు పరిహితాశ్చయ లాడుచు, విస్మయహృదయముతోఁ జేరియు పల్కుచుఁ దైనను గనబడినట్లుడు తజ్జులు వానినిఁ ప్రేమింతురు. ఆతనిభార్య, మిత్రులు ముఖపడుదురు. ఇంకొకడు మనల బాగుచు వచ్చినను వాని దొంగపొగడ్డులు తెలిసి యసహ్యించుకొందుము. కారణమేమి? ఆయాపురుషుల ముఖవైఖరియే. దొషి సభకు వచ్చి దుష్టఁడైనఁగాని- స్పృహముగఁ దలయెత్తి- మాటలాడలేడు. గర్వి తనదొవము లితరు తెలుగు రని నమ్ముచు నితరులఁ దెగఁడును. ధనాశేచరుల- వారనిర్దోషులైన- వారనిం దిండుఁగూడని మిత్రులైనను- ఏచాటునో-తన్న పోషించు ప్రభుని వెకిలివత్సవో- తనముజువిముక్తికో- ధైర్యముతో నితరుల నిందించు ట్లకపడి- యట్లు చేసినపని కింకొకడు తనకుఁ దానే క్షుల్లి చచ్చుచుండును. కావున విషయాలలోఁ దగు మానవుండు తానభిప్రాయం దగుచు, నట్లగుచున్ననీతి తనముఖవైఖరిచే లోకమునకు కల్పించుచునే యుండును. మఱియొకటి గ్రద్దముట్లకలవానికి గ్రద్దముగల దూరదృష్టి యుండవచ్చును. సీచువలొనములున్న వానికి బొంబుండి శత్రువునై కురుకు నీచబుద్ధి యుండవచ్చును. కక్కుచూపులవానికిఁ బిటికితన మపరిమితముగ నుండవచ్చును. గ్రుడ్లగుంబుల నేమేదమీద గూటి ప్తానో గూరుచుండువానికి భయంకరస్వర ముండవచ్చును. గల్బిలపుమొగమువాని కుండరానిపోట దంతము లుండి దివాంభమువలె గ్రుడ్డితన ముండవచ్చును. జంతువైఖరిముఖము కలవాడని కాజంతువుస్వభావమును వానియం దే కొంచెమో సంకమింపఁజేయును. కావున ముఖమునందే మానవుని జీవిత చరిత్రము చిహ్నమై మెయియున్నది. కాబట్టి యొకమనజుని పాండిత్యముకాని, కవిత్వముకాని, ప్రభుత్వముకాని, కులశ్రేష్ఠత్వముకాని, బాహ్యవేషముకాని, తప్పుమాటలుకాని, యాతని నిజస్వభావమును గుర్తించుట కాధారముగఁ దీసికొనగూడదు. అతనిముఖవైఖరినే ముఖ్యాధారముగఁ దీసికొనవలెను. మన వ్యవస్థము, ఆకారము, బలము, వీనినిగూర్చి మఱియొకసారి జేయుగ నుపన్యసించెదను." నేటికిఁకే! అని యుపన్యాసించు ముగింపబోవఁ గొందఱు లేచి యేవోప్రశ్నలు వేయుచుండిరి

నే నాయుపన్యాసవిషయములఁ జర్చించుకొనుచు నొంటికి వచ్చి నీకీలేఖవ్రాసితిని. శంకరరా వీయుపన్యాసమని ఖండించుచు నొకవిమర్శనము వ్రాయుచున్నాడు. మొన్నటిలేఖలోని లక్ష్యసందర్భము భాషాసంఘసభ్యులకుఁ జావము దుఃఖకారణమైన దని నీవు వ్రాసితివాత నామన దుఃఖకారణమే యి. నీకుఁగూడవలె కలిగెనని వ్రాసితిని కావున నై సభ్యుల మేజమునాకంటిగాఁ గనబడలేదు. సంతోషమే కలిగినది. నేను తేజముగా నున్నాను. గ్రంథముక్తాన మారంభించుచున్నాను.

దధియించుచుము, నీమిత్రుండు వసంతండు.

తరువాయి 12-వ పేజీ చూడుము

శ్రీయుత పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరాయ కృత

గ్రంథ రాజములు

(290)

తయారైనది!

త్వరపడుడు!

మొదటి భాగము

రెండవ భాగము

వెలరు. 2-0-0

వెలరు. 2-0-0

మూడవ భాగము తయారగుచున్నది.

నాటకములు!

నవినములు!!

నవరస భరితములు!!!

రామాయణ నాటకములు

1. కళ్యాణరాఘవము 0-8-0
2. పాదుకాపట్టాభిషేకం 1-4-0
3. వనవాసరాఘవం 0-12-0
4. విజయరాఘవం 1-0-0
5. భక్తిరస పూరితములు 0-8-0
6. రాధాకృష్ణ 0-12-0
7. విప్రనారాయణ శృంగార రసభూయిష్టములు 0-12-0
8. సర్వదాపురు కుటీయం 0-12-0

8. కోకిల

0-12-0

9. సరస్వతి

1-0-0

హాస్యరసభరితములు

10. కంఠాభరణము

0-12-0

11. వృద్ధవివాహము

0-8-0

12. హాస్యవల్లరి (సంభాషణములు) 0-12-0

13. సారంగధర

0-8-0

14. ప్రచండచాణక్యము

1-0-0

15. బుద్ధబోధసుధ

1-0-0

16. ప్రక్షిప్తపన్యాసములు

1-4-0

17. పూర్ణిమ (కష్టాంతము)

1-0-0

కాటలాగు కోరువారికి పంపబడును.

వలయువారు:-

పానుగంటి రాజారావు, పితాపురం

(గోదావరిజిల్లా) ఆని వ్రాయవలెను.

దీపావళి చిక్ష

ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల

మచిలీపట్టణము

విజ్ఞప్తి

జాతీయవిద్యాలయము 1907 లో స్థాపనయినది. ఇప్పటికి 15 వత్సరములనుండి పనిచేయుచున్నది. ఇది కేవలము రాష్ట్రీయప్రజల సహాయములనే నడుపబడుచున్నది. కీర్తికేసులగు కోవల్లి హనుమంతరావు పంతులు గారి కళాశాలను మొదట ప్రారంభించి తదాదిగా కళాశాలను త్వరితగతున తమ జీవితమునంతయు కళాశాలకే సమర్పించి ఏకాగ్రక్షిప్త సంతాన స్వార్థత్యాగముతో అహర్నిశలు నిద్రాహారములు లేకుండ సంచారముచేయుచు ధనమును సమకూర్చుచు కళాశాలానిర్వహణభారమునుగూడ వహించి ప్రధానాచార్య (ప్రిన్సిపాలు) పదవి నధిష్టించి నిరుపమానముగ సేవచేసి శాశ్వతకీర్తిని గడించెను. ఈ కళాశాలయందు పుస్తకశ్రేణియు, ప్రాచీన భారత వికాసమును, కళలును, నిర్మాణశైలియును, వాఙ్మయ, ప్రకృతిశాస్త్రాది విద్యాకృషియును, భావవిషయపరమగు విజ్ఞానమును ఇంద్రియమనఃకృత్యాభ్యాసమును ఉత్తమనీతి ధర్మానువర్తనమును ఆధ్యాత్మికజ్ఞానతేజమును బాగుగా విదితమగుచున్నవి.

1906-1907 సంవత్సరమున జాతీయభావము పోలి పాఠశాల నపు డేర్పడిన బహుశ్రద్ధాపవనలో నీ కళాశాల యొక్కటి మాత్రమే స్థిరముగ నిలువగలిగెను. శ్రీయుత హనుమంతరావు పంతులుగారి కాలమరణముపా లగుటచే నీ విద్యాలయమును సంరక్షించుటయందు అభివృద్ధి నొందించుటయందు డేరముల బాధ్యత వరింత ప్రబలమైనది. ఈ విద్యాలయమందు పనిచేయుచున్న యుపాధ్యాయులు నామమాత్రము లగు సత్యబ్రహ్మచర్యములను మాత్రమే స్వీకరించుచు స్వార్థత్యాగముతో పని చేయుచున్నారు. ఇచట విద్యబోధనను చక్కని యేర్పాటు ననుసరించి ఉదారాశయభరితమై యుండుచున్నది. సంస్కృతభాషకును భారతదేశ చరిత్రకును అధికప్రాధాన్య మియ్యబడెను. మెకానికలు ఇంజనీరింగు, వాణిజ్యవిషయములు, బట్టికేసరంగువేయుట, అద్దకము, వర్ణరంగుము, కమ్యూరము, తివాసుల శేత, ప్రాచ్యచిత్రలేఖనము మున్నగు ప్రత్యేకవిషయములను గూడ కళాశాలలో నేర్పుచున్నారు.

ఇదివరకు లోకముబోధులవా రిచ్చ భూవిరాళములను గూడ నాకస్మికముగ వారంద రొక్కసారిగా నిలిపివేయుటచే కళాశాలా నిర్వహణభారము వరింత ప్రబలమైనది. గాన స్థాపకులగు హనుమంతరావు పంతులుగారి మరణమువలన కలిగిన లోటును కొంతపూర్వకై తీర్చుటకుగట్లు జాతీయ విద్యాభిమానమును బాగుగా కనబరచుచు దేశీయ లండనును దీపావళి సందర్భమున భూవిరాళముల నొసంగి కళాశాలనుపోషింపవలె నని ప్రార్థించుచున్నాము.

టి.వి. శేషగిరిఅయ్యరు (ఎమ్. ఎల్. ఎ.) అనిబిసెంటు, సి. సుబ్బారాయణ్ (ఎమ్. ఎల్. సి.) అల్లాడి కృష్ణస్వామయ్య, టి. ఆర్. వెంకటరామ శాస్త్రి, సల్లా గురుస్వామి శ్రేష్ఠి, మహమ్మదు సలీయుల్లా సాహెబు, కె. నాగేశ్వరరావు, నాయని, వెంకటరంగరావు, టి. ప్రకాశము, రాంజీ కల్యాణజీ, ఎ. రంగస్వామిఅయ్యంగారు, కె. ఎమ్. పానిక్కార్, యు. రామారావు (ఎమ్. ఎల్. సి.) ఎ. సుబ్బారాయణ్ సాయుడు (ఎమ్. ఎల్. సి.) వేరి. సారాయణ్మూర్తి, టి. వి. వెంకటరామ అయ్యరు, టి. ఎమ్. కృష్ణస్వామిఅయ్యరు, వావిళ్ల వెంకటేశ్వరశాస్త్రి, ఎమ్. సుబ్బారాయణ్మూర్తి, ఎన్. చంద్రశేఖర అయ్యరు, కె. కృష్ణస్వామి అయ్యంగారు, కె. బాలసుబ్రహ్మణ్య అయ్యరు, ఎమ్. పతంజలి శాస్త్రి, బి. సోమయ్య, పింజు సుబ్రహ్మణ్య శ్రేష్ఠి, వి. రామదాసు, బి. అత్తున్న, గడ్డె. రంగయ్య సాయుడు, ఎ. ఎమ్. సురార్, మహమ్మదు నాదరు, ఎ. కమలాస్వామి శ్రేష్ఠి, పి. వెంకయ్య, ఎమ్. సింగారవేలు, టి. రామచంద్రరావు, పి. సోమసుందరం, సి. హెచ్. రాఘవరావు, ఎ. లక్ష్మీవతి, కె. వి. అత్తుణరావు, బి. వెంకటరంగారావు, సి. శేషగిరిరావు, కె. ఎస్. శేషి, సి. వీరరాఘవులు, గ్రంథి కృష్ణ ఆర్య, బి. సుబ్రహ్మణ్యశ్రేష్ఠి, సి. సాంబశివరావు, కె. కామన్న, యెస్. రామారావు, బి. సత్యనారాయణ, సి. రామారావు, కె. రామమూర్తి, వి. సత్యనారాయణ, ఎ. సత్యనారాయణ, బచ్చు జగన్నాథదాసు, వి. వియ్యన్న.

మంచు!

మంచు!!

మంచు!!!

కప్పుకొనుటకు శాలువలు

స్వదేశి!

స్వదేశి!

స్వదేశి!!!

హిందూ దేశములో తయారు చేయబడినవి. ఎరుపు, ఆరంజి, స్టెఫ్, బూడిదె, మొదలగు రంగులలో గలవు.

నిడివి 6 మూరలు వెడల్పు 3 మూరలు 1 కి ధర రూ 7-8-0.

ఉత్తరములు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను.

S. Rama Aiver,

P. O. No 238 Calcutta.

The Mosquito

దోమలకు

మందు

రూ 1-0-0

మన్యజ్వరమునకు ఎల్లప్పుడు దోమలు కారణము. అవి చాలా అసహ్యకరమైనవి. దోమలను చూపుమాపుటకు మంచి ఔషధము కావలెను.

శిట్రోనిల్లా నూనె చాలావరకు పయోగించెదరు కాని యింత కంటే మంచిది.

ఆంటీ మస్కిటో రీన్

అను మందు చాలా ప్రశస్తమైనది. దీనిలో శిట్రోనిల్లా నూనె యంతర ఔషధములతో కలిసి వున్నది. ఉష్ణదేశములందు రోగనిదానము గల గొప్ప వైద్యులు దీనిని తయారుచేసిరి. ఒక రూపాయ ఖరీదు

డబ్ల్యూ.ఇ. స్మిత్ కంపెనీ మద్రాసులోను వారి బ్రాంచీలలోను దొరకును.

W. E. Smith & Co., Ltd Mount Road Madras.

మోహినితైలము—వెండ్రుకలను పెంచి నిగనిగలాడించును

శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది—5 తులములు నూనెగల సీసా 1-కి అణాలు 12 మాత్రమే నెం. 6, తంబు శెట్టిపేధి, మద్రాసు. అమ్మతాంజనం డిపో, నెం. 109, ఫ్రేరిరోడ్డు, పోర్టు, బొంబాయి.

పేరాల నాగేశ్వరరావు.

మహారాష్ట్ర సామ్రాజ్య

రాజ్యాంగ తంత్రము

శివాజీ క్రీ. శ. 1630-1680

వీరేశ్వరాలి మహారాష్ట్ర సామ్రాజ్యమునకు ముగ్గురు లగు తురుష్కులవారి పదమూడవ కాపాడి, మొదటి ముక్త వర్తియగు బొరంజీబుడు సామ్రాజ్యమునకు వీరేశ్వరాలి వంతుడు. తన బాహుల్యముచేత దక్షిణ భాగము (Deccan) నంతయు జయించి, మహారాష్ట్ర సామ్రాజ్య సాధనముకు బు నాది నైచేసి ఏడువంతుని పాశ్చాత్య పండితులకు చరిత్రలందు దుండగించియు, గొండయొక యియు ప్రాచీన కేటెగరను నీజ్యుత్తంతమును పలుగులకు విశేష, ఏనువనీయుని సాంకేతిక కోత్సము కేటెగరను పునరాగమము, మహారాష్ట్ర కేత భక్తులు, మహావైభవముతో నడపుచుండిరి, అట్టిభక్తిభావము రాజ్యాంగపద్ధతిని క్లుప్తముగా వ్రాయుచున్నాము.

కేంద్ర ప్రభుత్వము

శివాజీ నింతకుముందు కాడు. ప్రభుత్వవిధానమంతయును తనచేతమీయగా జరుగుచున్నది, అన్ని విషయములందును తానే సర్వస్వకర్తగా నుండెను, కాంగ్రెస్ పార్టీయందు రోక మంత్రిమండలమునకును పదమునుండెను. ఈమంత్రి మండలమునకు, రాజమండల మనియు, అప్పజాగినిని యనియు వర్ణించుచున్నాము కలవు. ఆసభయందు మంత్రిలు ఎవరను దుగురుచునది యాచమమే చెప్పుచున్నది. (Refer. Indian Antiquary April 1921)

- 1 వీరేశ్వరాలి ముఖ్యపథాని
2 మహారాజు అమాత్యుడు
3 కౌన్సిల్ మంత్రి
4 దళిత సుమంతముడు
5 మార్షల్ సచివుడు
6 పండితరావు పురోహితుడు
7 సేనాపతి
8 న్యాయాధీశుడు

మంత్రిల కార్యనిర్వహణము

వీరేశ్వరాలి:—రాజ్యపరిపాలనాధార. మంత్రము నీతననే నుండెను. రాజ్యసంబంధమైన ఏకాగ్రతమైన ప్రధానిముద్ర (Seal) తేనిచే చెల్లును. కాంగ్రెస్ పార్టీయందు కాపాడి తేనిచే స్వతంత్రముగా పనిచేయుటకు నీలులేదు. కలసికొనియు తానును ద యధ్యక్షునియై పాపములను, అమాత్యుడు:—ఇను కోశాగారము (Finance Minister) రాజ్యదాయమును, కృషియును, ఈతని కేవలము నుండును. కలసికొనియు తేనిచేతనే నైవేద్యమును చేరి పోరాడవలయును.

మంత్రి:—రాజ్యసంబంధమున ప్రతికారమును ప్రతినిధిమును వ్రాయుచుండవలెను. (Private Secretary)

సుమంతము:—విదేశ రాజ్యాంగ కార్యదర్శి. (Secretary of State for Foreign Officers) రాజ్యపాలనను సుదర్శించుటయు, యధికారములకు జక్కపెట్టుటయు, సంధి (Peace) యొక్క కృషిసారమును, ఈతనివిధులు. యధ్యక్షునియగు పోరాడవలయును.

సచివుడు:—రాజ్యాంగ యంత్రాంగిక కార్యదర్శి (Private Secretary) రాజ్యాంగ యంత్రాంగిక కార్యములకు బయట, ముందుగాను సుమంతమును పోరాడియు నీతని విధులు.

పండితరావు:—రాజ్యసంబంధము. కాపాడిన వర్తిని పండితులను గావించవలెను. వతనంబంధమైన ప్రతి కృషిసారమును తేనిచే యధ్యక్షము. రాజ్యసంబంధము, దుష్టకేవలము కావలెను. లాభమును నీతని విధులు. ఆరాజ్యసంబంధమున ప్రతికారమును గావించి రాజ్యాంగముల వై నీతని విధులు ముఖ్యమై యుండును.

Refer to the Maharata Power by Ranade P. 101

శివాజీ:—ప్రైవేట్ సెక్రటరీ (Field Marshal) 7 లక్షల రాజ్యముల సంరక్షించుటకు యధ్యక్షునియై దొరికిన తేక కొల్లగొనిన భూములను గావించి రాజ్యాంగము నీతని విధులు.

న్యాయాధీశ:—రాజ్యమునందలి న్యాయముల పరిష్కరించుట యాతని కర్తవ్యము. పండితరావు వలెనే యధ్యక్షుని గావించి యాతనికే విధియుండెను.

మంత్రిమండలము ప్రాంత రాజ్యకర్తలను నూతనము?

ప్రాంత రాజ్యాంగ కర్తలను మంత్రి మండలము నూతనముకాదు. ఇది శివాజీ కృషిమండల రాజ్యకర్తలను కాదు మంత్రిమండలమున పోలికపడవలెను. అనాటికి మహారాష్ట్ర యధ్యక్షులను శివమంత్రిమండలము యందొకటి తేనియును నున్నది. అదిగాని ప్రాంత రాజ్యాంగము (Epic Age) అట్టి మంత్రి పరిష్కర్తలను మహారాష్ట్రమునందును తేనియుండెను. కాటియూరి రాజ్యాంగములను మంత్రి మండలమునకు తేనియుండెను.

Refer Corporate Life in Ancient India P 109-113

శివాజీ రాజమండలము రాజ్యకర్తలని

కార్యనిర్వహక సభను బోలియుండెను?

శ్రీరాజమండలము శివాజీ రాజమండలము రాజ్యకర్తలని గాని కార్యనిర్వహక సభను బోలియుండెను. ఆభిప్రాయ పడియుండెను. (R. of M. Lower Page 126-127) కాని విస్తారము కృషియును చంపిని కనబడుచున్నది. శివాజీ మంత్రిమండలమును పండితరావును న్యాయాధీశులను కేవల మిగిలినవారు యధ్యక్షునియై పాపములను తేనియుండెను. శివాజీమంత్రి ల, కోత్సనికి బిల్గిరాష్ట్ర పాలనాధారముకూడ నుండెను. అదిగాని రాజ్యకర్తలని సభయందు న్యాయాధీశులను, పండిత రావును బోలు మతాధ్యక్షులను సేనాపతిని ప్రస్తుత రాజ్య కర్తలనుచును తావులేదు.

His ministers were his assistants in the widest sense of the word and his Government had more resemblance to these of his Hindu Predecessors than the British Indian Government to-day Ind. Act. April 1921.

వదంతలు

అసంతృప్తియు జిల్లా కమిషనరీ లాల్లా కా వెడబల్లి గ్రామము నకు సమీపమున కమ్మలొల్లమునకు అను పల్లెసమీపపు వెట్టి భూములలో అగ్రమును చిత్తూరుకున్నదని వదంతులుండి, యిప్పుడు వెండి బంగారము, తేలికదనిన్ని దానిని పరిశీలించుటకు వారము నుండి దొరకమునారు మోటారు బండలో ప్రతిరోజు నివాసములకు, తిరుగుచున్నారు. బహుశా అది స్థానికమున యెడల మాకోడ్లు బాగుపడునని గావించా, కూటి గుడ్డుల తేక, తేనియు చున్న బీదపాదలను, కనులు యెక్కువగా చిత్తూరుని వాడుకగా యున్నది.—ఒక విలేఖరి.

బెజవాడ

(స్వకీయ విలేఖరి యొద్దనుండి)

ఇద్దరు క్షుత్రులవారు

పూర్వము పడపల్లె వాసులను, ప్రస్తుతము రెండు సంవత్సరములకుండి ఋషిపుల్లమునందు విశ్వనాథస్వామియగుచున్నట్టి ఇద్దరు క్షుత్రులవారు ఇంటకు వచ్చియున్నారు. వారిలో కెద్రవాలిని వయసు 14 సంవత్సరములను, చిన్నబోలనివయసు 12 సంవత్సరములను ఉండును. వారివారు గీతాభాష్యమును శ్రీశంకరుల మతానుసారముగా పఠ్యనియచున్నారు. అంత చిన్నవయసుక సంస్కృత భాషను నేర్చుకొనుటయే కష్టము. గీతా భాష్యమును పండితపాదుల మెప్పును బడయవలెను నుపన్యసింపట యన నెట్టి కష్టతరమో చదువుచే యూహించవలెను. వారి న్యాయమును చూచిన ప్రతివారును కారదాదేని పలుకులగునని అశ్చర్యపడుచున్నారు. వీరి యుపన్యాసమును వినిన శ్రీశ్రీశ్రీ బాలసరస్వతీ స్వామిలవారు తమ గంభీరము వెల్లుచుచు ప్రతిబాడును ఇట్టి సామర్థ్యమును సంపాదించనగునని వాపోచిరి. ఈ చిన్న వయసులను చూచిన ప్రతివారికిని మన అంధులలో ప్రతిభుగ నానని ఇట్టి విద్యనే నేర్పించవలెను ననెడి ఆశము పూర్తిగ గలిగినది చెప్పవచ్చును.

వీరేశ్వరాలి మహారాష్ట్రను 1680లో గురురాజునది. వీరి కింకను ఇద్దరు తమ్ములుగలరు. తిండియే వీరి నలుగురిని పోషించుచున్నారు. వీరవారకులచే భవనమును వపునరమైనది. అసమాన పాండిత్యమును గడించగల ఈ క్షుత్రులు బావరమ్మ కలి అంధులను ముఖ్యముగ ప్రతిక్షుత్రులను భవనమును చేసి విద్యాభ్యాసము పూర్తియగుటకు సాధనపడుదురు గాక. కాంగ్రెసు పని

ఈ మధ్య కాంగ్రెసు పని సన్నగిల్లెను. ఉత్సాహవంతులు ప్రైవేట్ బడుట బిల్గిరాష్ట్ర తీర్మానము గుంటూరుగా నిరంకుశత్వము ఇందులకు కారణములు, ఇప్పుడు తిరిగి ప్రైవేటుండి. కొంత నుండి వచ్చుచే మఱి కాంగ్రెసు పనికి చలనము గలిగినది. 19 వ తేదీని కాంగ్రెస్ కార్యదర్శి జరిగినది. గంభీరముగా యెత్తుమారరాజాగారిని కార్యదర్శి నెన్నుకొనినారు. జిల్లాయంతటను తిరిగి ఇద్దరు క్షుత్రులమును కోసానిమటకై పూనిన ఎనిమిదిమంది ఉత్సాహవంతులును ఇద్దరు ఉపసంఘముగ విచ్చాటు చేసినారు. రాయూరు అమృతరాంగారు కార్యదర్శి గారికి తోడునుండి కాంగ్రెసు ప్రచారము చేయుటకు సమృద్ధిచివారు.

ప్రైవేటుండి :దుడల యెవారి గౌరవాధ్యమై రాక్షరు రామచంద్రరావుగారు ఉపహారములను నొసంగినారు.

వివాదాత్మకము

ఒక గం|| రమువరకు జరుగు గం||లులు నెలలువారిగా వ్రాయుటకు కట్టుము రూ 2/-, తీవ్రతనుండి గం||లు ఒక అంతర్గతంలో వ్రాయుటకు రూ 5/- ఇచ్చేకారము తీవ్రత మంకిటిలోను ప్రతి గం|| రములో జరుగు ముఖ్యవిషయములతో వ్రాయుటకు రూ 8/-, జనన గం||రంగ, నెల, వారము, గంటలు, నిమిషములు తెలుపవలెను. తేక కార్యమును సంపదలెను. అన్ని సందర్భములందు మితిలేని యాగ్యతాపత్రికలు వచ్చియున్నవి. కాంతము ఆంగ్లభాషలో ప్రాచీన పుస్తకమును. డి. ఆర్. శ్రీనివాసయ్య, కృష్ణవిలాస అగ్రహారము (ఎ) పోస్టు మెనునారు.

అమ్మకము ! గొప్ప తగ్గింపు వెలులు!! అమ్మకము !!!

ఇంకను 1 దినమువరకు మాత్రమే తగ్గింపు ధరల ప్రకారము అమ్మకము జరుగును.

పట్టుచీరలు, కాశ్మీరము శాలువలు, రంగులు, ట్వీడ్లు, ప్లానల్సు, చెక్కులు, ధోవతులు మొదలగునవి

అతి సరసముగా విక్రయించబడును.

దయచేసి వచ్చి, లాభమును పొందుడు.

ధనమల్ చల్లంపట్టుమరియితర వస్త్రముల వ్యాపారులు.

ప్రచురణ:— 46, రాటన్ బజారు, మదరాసు.

అమ్మ తాంబూనము డిహా, మద్రాసు.

కడలూరు చెరుసాల

ముగ్గురు విడుదలచేయుట

ఈ నెల 13 వ తేదీన కడలూరుచెరువునండి ఉల్లూ బాదుసా సామెలు (వేలూరు) గాజులపల్లి వీరభద్రరావు (కడపజిల్లా బడ్డేలతాలూరు అవారిపల్లి) చివురుల శ్రీరాములు (బెజవాడ) గార్లను విడుదలచేసిరి. వీరిలో వీరభద్రరావు శ్రీరాములుగారు సేతు చెన్నపురికి వచ్చిరి.

వీరభద్రరావుగారు

15 వ తేదీన నందలూరు కేసి 16 వ తేదీకి కమలాపురము చేరెదరు.

శ్రీరాములుగారు

శ్రీరాములుగారిని 1921 సెప్టెంబరు 29 న అరెస్టుచేసిరి. 1921 అక్టోబరు 14 న శిక్షవేసి వేలూరుకు పంపిరి. వేలూరుచిరసాలనండి కడలూరుకు మార్చిరి. వీరు 2000 రూపాయలు వ్యయపరచి కనకాలలో బాతీయపాఠశాల చేర్పరచిరి. శ్రీరాములుగారు 15వ తేదీకి వెల్లూరు, 16 కనకాల, 17 గుంటూరు నల్లి 18 వ తేదీకి బెజవాడ వెళ్లెదరు.

శ్రీరాములుగారి జయిలు అనుభవము

శ్రీరాములుగారిట్లు వ్రాసియుచ్చిరి:—14-10-21 తేదీ

రాత్రి మొయలులో కడపనుండి నన్ను రామవేలూరు వెంట్రావైలుకు తీసికొనివచ్చిరి. 15-10-21 తేదీ మధ్యాహ్నం 12 గంటలకు జైలుదగ్గరకు వెళ్లెదమి. జైలుబయట దివ్యూటీ జైలుగారు మాసామానులను పరిశీలించి మాపేరులను వ్రాసికొని వెంటనే వార్డల స్యాఫీసుకుజేసి క్వారంటైన్ లోనికి తీసికొని వెళ్లిరి. అచ్చట ఒకవార్డరు మాపేరులను తిరిగి వ్రాసుకొనెను. తరువాత విడిగడలలో నంచి తలుపు మూసి వెళ్లిరి. అక్కడయును కొద్దిగా భుజించి యుంటిమి. ఆకలి యగుచుండెను. దాహమగుచుండెను. మంచినీరుగని యాహారముగని యెవ్వరును ఇచ్చియుండలేదు. నేనుండుగది కదురుగా సాధారణ ఖైదీలు తిరుగుచుండిరి. వారు మమ్ముల చూడవలెనని మతూహలపడుచుండిరి. కాని వారిని మాదగ్గరకు రానియ్యరైరి. సాయంత్రము ౪ గంటలకు నూపరిన్ డెంటుగారు వచ్చిరి. వారి కీసంగతి చెప్పితిని. వారు వార్డరుతో మంచినీరు ఇయ్యవలెనని చెప్పి వెళ్లిరి. వార్డరు తలుపుతీసి బయటకు వదలెను. దగ్గల నొకబావి యుండెను. ఆబావివైపు మూతవేసి తాళము వేసి యుండెను. బావి నానకొని తొట్టియొకటి కట్టబడి యుండెను. ఆతొట్టిలో నీరు ఉండెను. నీటివైన మమ్ము తెట్టెలు ఉండి నీళ్లలోపల అన్నపు మెరువలు మొదలగునవి యుండి చాల ముత్యముగా నున్నందున త్రాగుట కనవచ్చుముగా నుండెను. వార్డరు నడుగగా జైలులో నింకకంటె మంచినీరు దొరకదని చెప్పెను. దాహమునకు తాళబాలక కొంచె ముముత్యనీరు త్రాగితిని. 6 గంటలకు అన్నమువచ్చెను మాకు ప్రాతములైయుంత యుచ్చిరి. అనగా నిద్రవలలోవాడబడినది. అన్నము దీసికొంటిమి. అన్నములో సన్ననిపురుగులుండెను. పులును ఇచ్చిరి. ఆపులును నీళ్లలో కండులువాన వేసి నూరి పిండికలిపి ముల్లంగిలకు దంచి కలిపి కొంచెము వెచ్చచేసి తిరురుచేసియుండెను. వాటిని భుజింపలేక ఆరాతి యట్లే పరుంటిమి. మరునాటియుదయము జైల్దార్లకులకు తెలిసి కొంచెము దానిని బాగుచేసి అదే యాహార మిచ్చిరి. కొంతసేపటికి సామాన్యఖైదీలు కొందరువచ్చిరి. వారుగాననే వారిదస్తులు తీసివేయించి దిగంబరులగా వెండలో కొంచెమునేపుంచిరి. తరువాత ఒక గోచీయిచ్చిరి. కరువాత సన్నయినపత్రము ఇటికెరాయిమీద పదమ ఖైదీదానితో బలంతముగా చర్మమూడి రక్తముకాటుచున్నను కలంతయు గొలుగుచుండిరి. ఆబాధకు తాళలేక వారేర్చిన తిరిగి ఏపుమీద లాటితో గని సాగవారపట్టుతో గని కొట్టుచుండిరి. ఇదిచూచి చాల భేదపడితిని. వారికష్టములకు దెబ్బలకు మితిలేకయుండెను. జైల్దార్లకి వచ్చెను. నేనీసంగతిని చెప్పితిని. వెంటనే యాయన కాగ్రహమువచ్చి నిన్నుగూడ నట్లే చేసెదరు. నెవ్వూ బడినిచ్చి వెళ్లుమనిచెప్పెను. తరువాత ఖైదీలందరితో దౌర్జన్యరహిత సహాయనిరాకరణమునుగురించి చెప్పితిని. ఆరాతి బిగ్గగా ఖైదీలతో మాట్లాడితిని. జైలువాడలకుచ్చి వార్తమువచ్చిన మాటలనిరి. నేను జవాబుచెప్పలేదు. ఈసంగతి నూపరింటె. డెంటుకు దెలిసి కమలాపురమునకు జైలులోనికి తీసికొనివెళ్లెను. జైలులోపలగూడ భోజన మట్లే యుండెను ప్రతిరోజు ముల్లంగి యాకు తప్ప మరేమియు లేదు. ఇయిడిను కొట్టుట గూడ చాల తీవ్రముగా నుండెను. వానిని కురుపులకంటెను హింసముగా బాదుచుండిరి. వారికి స్నానము చేయటకు నీళ్లు

లేవు. వాడమున కొకపర్యాయ మిచ్చెదరు. నాకు జబ్బుచేయగా ఆనపుత్రికి వెళ్లితిని. ఏజబ్బుచేసెను గంజిశిష్ట మరేమియు నిచ్చుచుండలేదు. ప్రాణము పోవురోజున పోలిచ్చెదరు. నూపరింటెం డెంటును డాక్టరును ఒకడే యవుటలన ఇయిడిను కీసంగతి తెలిసియే ఆనపుత్రియగుడ చూచుచుండెను గాని డాక్టరుగా చూచియుండలేదు. ఏమైనను డాక్టరు నడిగిన కేవల్యురిటి యిచ్చి వెళ్లుమని చెప్పెడి వాడు. ఇంతలో నా తమ్ముడును మే నల్లుడును వచ్చిరి. వారికి కలిసికూ పేముండెను. వారిని వరొక బట్టలో నుంచిరి నాకు కనబడకుండు నట్లు చేసిరి. వారికి రాగులు విసురు పని నిచ్చిరి. వారు బొలరపుటలను పనిచేయలేనందున కొట్టసాగిరి. రక్తవిరేచనములు నా తమ్ముని కారంభమై యానుసంతికి వెళ్ళవలెనని టమరు దగ్గరకు రాగా మెవబట్టి నెట్టి గంటివేసెనుగాని వానివ్యాధివిషయమై యేమిన్ని విచారించియుండలేదు. కొన్నాళ్ళకు నిరాకరణవాదులు యెక్కువగా వచ్చిరి. ప్రత్యేకవంటకుగాను ఏర్పాటుచేసిరి. మాలోమాకు చిల్లరకలమామలు ఆరంభించెను. ఆవి వేరూని నానాటికి ఎక్కువగా మెరుగుచుండెను. 1 1/2 రోజు మేము ఆకటలో భోజనము చేసి తిరిగి జైలువారి వంటలో వచ్చెడి యన్నమునే భుజించుచుంటిమి. తరువాత కొందరికి బయటనుండి కొన్ని సామానులు వచ్చుచుండెను. కైడిలను కొట్టుట మాసిరి. చాలవట్టుకు మార్పుదల గనబడెను. ఇంతలో 31-4-22 వ తేదీన నన్ను కడలూరు జైలుకు మార్చిరి. 4-4-22 కడలూరుజిల్లా జైలుకు వెళ్లితిని. నాకు డాక్టర్ జ్వరము వచ్చి యెక్కువై 106 డిగ్రీలజ్వరము వచ్చెను. ఆరాతి నన్ను ఆనపుత్రికి తీసికొనివెళ్లి సుబిస్టెంటు సర్జను చాల బాగ్రత్తగా బహుశ్రద్ధగా మరను యిచ్చెను. వ్యధిమధ్య అసిస్టెంటు సర్జను గూడ వచ్చి తగిన సలహా యిచ్చి వెళ్లుచుండెను. ముమారు ౧౧ రోజులు ఆనపుత్రిలో నుండిని. మంచి ఆహారము యిచ్చిరి. మంచి మందు లిచ్చిరి. జ్వరాస్తవ్యమూత్రము కోవస్వభావమైన మగిషి. ఏమాత్ర మార్పుగాని దయగాని యున్నట్లు కానించలేదు. జైలులో ఖైదీలకు బాగుగా ఆహారముండెను. పులునులో కూరలువేయచుండిరి. నూపరింటెం డెంటు జైలుకు మారి (కోక్తీవారు) వచ్చిరి. బహుయుక్తిగా చాకచక్యముగా మెలగుచుండిరి. మొత్తముమీద వేలూరు జైలుకంటె మేయెల్లు కడలూరుజైలు బాగున్నది ప్రస్తుతము కావలసినవారికి కావలసిన పదార్థము లిచ్చుచున్నార. కఠినమైన పని నిర్బంధము లేదు. అయితే యంతకుట్టుకు ఎటుటి పక్షమువారిసంతోషము చెప్పితిని గాని మనసంగతి కొంచెము చెప్పెదను. నిజము చెప్పక దాచుకొనట పాతకమున్న మోసమున్న ఆగును గాన శ్రద్ధగా నిదిగూడ వివగోరెదను. కొందరు జైల్దార్లతో నేకీభరించి తమ సౌకర్యములకరకు నితరులకు పాని చేయుచుండిరి. తమరిని గురించి గొప్ప గొప్పలు చెప్పకొని సామాన్యులకు నెక్కువ బాధలు కల్పింపసాగిరి. కొందరు ఖద్దరుకట్ట స్వరాజ్యము వచ్చు నాయని యాద్యమునును నిందించుచు అధికారవ్యవస్థాపక యింది వారికి లోబడి సంఘబలము క్షీణింపజేయుచు స్వల్ప కష్టపులకు వారిని దేవులందుచుండగా వారికి చులకన యి అందరిని బాధించుటకు ప్రయత్నించుచుండిరిగాని ఎక్కువ మంది వీరికి లోబడకుండున వారి యాటలు సాగుండ్లను. ౭యట నాయకులని ప్రసిద్ధిగాంచినవారు జయిలులో తమ దుర్గుల త్వమును బయట పడనేసికొనుచుండిరి. బయటి మోస్తరుగా వారు జైల్లోలోగూడ నున్నయెడల యెక్కువ లాభకారియగు నని నేను నమ్ముచున్నాను. కొందరుమాత్రము ప్రత్యేకము ఏనో దురుద్దేశములతో జైల్లకువచ్చినట్లు కానించుచున్నది. వారు విశ్రమమువానో పోధపడినదికాదు. గనుక మనలో గూడ చాల లోపము అున్నది. వాటిని నింకవైన సవరించుకొనియెడల నేమియు ప్రయోజనము లేదు.

నా నిశ్చితాభిప్రాయము

దౌర్జన్యరహిత సహాయ నిరాకరణమందు నాకు పూర్తిగా నమ్మకమున్నది. జైలులోనుండి వచ్చిన తర్వాత నిష్పాదెక్కువగా స్థిరపడినది. భారతదేశమున కింతకంటె మేయార్థము యోమియులేదు. ఇంకొకమార్గములన సుపాదించినను అది యెక్కువరోజులు నిలవదు దౌర్జన్యరహితముమీద వచ్చిన స్వరాజ్యమే ప్రపంచకాంతికి స్థానమై చిరస్థాయి కాగలదు. మహాత్ముని ఆదేశప్రకారము, కాంగ్రెస్ తీర్మాన ప్రకారము ప్రజల మనస్సునాగిగా పనిచేసి వాయకులు నాటకములలో వచ్చు ప్రాకటలక గాక స్థిరసంకల్పముతో పట్టుదలతో దీక్ష వహించి దేశసేవచేసెయెడల తప్పక స్వరాజ్యము త్వరలో రాగలదు. నెదవారలు నాయకత్వములకు పదవులకు ఆశపడక కూలీలకు రైతులకు కాంగ్రెస్ స్యాఫీసు చేసి కృషిశక్తిని యెడల యెక్కువత్వరలో ప్రదిగబయు గాంచవచ్చును.

గోపాలపురము కాంగ్రెసుసంఘము

కార్యదర్శి పంపిన తంతివార్త

గోపాలపురములో బ్రహ్మశ్రీ గోరావర్ణుల వేంకట కృష్ణయ్యగారు (భాగంతా) గారు నెలనెలములనుండి రామాచారికభూమి హరికథారూపము (కాలక్షేపము) చెప్పుచుండిరి. 6 వ తేదీనాటికి ౬౪ సాంతిమొదలైన ఆవాడు గొప్పజోరెగింపు జరుపబడెను. గడదవాసమువై శిష్టశ్రీరామచంద్ర విగ్రములను గాంధీ మహాత్ముని పటము నుంచి ఉరేగించిరి. గ్రామ మంతయు నలంకరింపబడెను తోరణములు మున్నగు వానిని కట్టిరి. 6 భజనకూటుములు బయలుదేరెను. వానిలో పంచముల భజనకూటుములూడ నొకటిచేరియుండెను. బ్రాహ్మణులు స్వస్తి పఠనముచేసిరి. యువకులు హరికథగీతములు పాడిరి. 400 మంది ఉరేగింపుతో నుండిరి. 7 తేదీ ఉదయమున ఉరేగింపుతో వసిష్టగోదావరి కేసి మంగళశిష్టాసములు గావించిరి. ఉదయము 8 గంటలకు ప్రత్యేకకాలలో శ్రీరామ పట్టాభిషేక జవహర్ త్వము జరుపబడెను. కీర్తిశేషులగు పోతాప్రగడ శ్రీరాములు గారిగృహమున కెదుట నాకాల వేడుబడెను. ఆకాలయందు రామకృష్ణాంజనేయాది దేవతాపరమలను గాంధీ, మాలవ్యా, అశీ సోదరులమున్ను ను నాయకులసమములు గూడలిడియు లను ర్చుబడెను. నెలనెలములనుండి ప్రతిరోజును విచ్చినవారికి ప్రసాదములకు 15 రూపాయలకంటెన వ్యయపరచిరి. వచ్చెప్పు వారిలో స గ ము నుంచి ఖద్దరుబట్టలను కట్టినవారే యుండిరి. పోతాప్రగడ శ్రీరాములుగారి ఆగ్రహమునకు సరిసింహంగారు ఆర్యమమును గూర్చి గంభీరపర్యాయము వ్రాసంగిరి. చెండనకుమారుడు మజ్జారావుగారు శ్రీరామ పట్టాభిషేక క్రమమును భక్తితో గావించిరి. హరిదాసుగారికి యానందరూ 116 రూపాయల నిచ్చిరి. ఇతరులు 7 స్వర్ణపత్రముల నిచ్చిరి. గ్రామ నాసులు 800 రూపాయల నిచ్చిరి. యువజన సంఘము వారు 50 రూపాయల నిచ్చిరి. 8 వ తేదీ ఆదివారమునాడు దిన కహి అన్నపూర్ణవృక్షగారు బ్రాహ్మణక్షత్రియ వైకుంఠలకు సంతకృణచేసిరి. తక్కిన అన్ని కర్ణములవారికిని గ్రామస్తులు గొప్పసంతకృణ చేసిరి. ఈ సంతకృణకు శ్రీరామ ఉప్పలపాటి నేకట విజయ గోపాల రాజు బహదరుగారు 150 రూపాయల నిచ్చిరి. 2000 మంది పంచములకు ప్రత్యేకముగ సంకర్షణ జరిగినది. అశ్వధర్మపూజ జరిగినది. పదిగోవులకు పూజచేసి మేకపెట్టిరి. తనదీపమునందెట్టి మహావైభవము నీ గ్రామమున తానిదివరకు చూడలేదని 80 ఏండ్ల వృద్ధుడొకడు చెప్పెను. శ్రీరామగారు హరిదాసుగారి కింకొక స్వర్ణపత్రము నిచ్చెదరు. అబ్రాహీమేట్ల వైశ్యభామణులకు అద్దె పల్లివేషయ్యగారుగూడ చాలసహాయముచేసిరి. వీరందరికి వృత్త భూమిలో వందనములపై చెడము అని కార్యకర్త తంతివార్తపంపెను.

వెద్దచేపకు వృత్తుచు చిలుచేపయే

ఈశ్వర సృష్టివైచిత్ర్యము

సముద్రమునందును, తినిలిమింగలములు (మార్కు) మున్నగు, స్త్రీయలను గూడ పులగొట్టబాలిన వెద్దచేపలను చంప బాలికచేప్పి డయోదను అను మెత్తని చిలుచేపత. ఈ చిలుచేప కొక నేర్పు గలది. అది గాలి పీల్చి గండ్లముగ నీటి బుడగవలె. మారును. దానిని సాము మున్నగు వెద్దచేపలు నింకొక నే ఆ చిలుచేప వెద్దచేప అన్నకోశమును (స్కీ)లను తినివేయుచు దానిని కడతేచ్చును. చనిపోయిన వెద్దచేపలను కోసిచూచిన వాని కదుపులోపల నీ చిలుచేపలు లేచుచుండును.

పావురములకు పించెను

పని చెప్పక మేతపెట్టుట

గ్రామ్యదేశమువారు పావురములను పెంచెదరు. జిగ్గిన యుద్ధసమయమునం దా పావురములు వార్తలను గొనిపోయి జవాబులు తెచ్చుచు బాగుగా పనిచేసెను. అయాపావురములు చేసిన పనిబట్టి వానిని మూడు తెగలుగ విభజించిరి. క్రొత్త పావురములకు నేర్పుటకు వీనిని నియమించెదరు. ఈపావురములు ముసలివైపోయి పనిచేయలేక పోయినపుడు వాటికి బాగుగా మేక పెట్టి పోషించెదరు. అదియే వాటికి కింకొనెను. అదే బహుమతి.

మద్రాసు కార్పరేషను

పరిపాలనానివేదికములపై చర్చ

అధ్యక్షుని ఉపన్యాసము

మద్రాసు కార్పరేషను సభ ప్రత్యేక సమావేశము నిన్న సాయంత్రము 8వ నెల 2వ తేదీన జరిగెను. 1921-22 సం॥ తీర్మానము : మద్రాసు నగరమును పరిపాలించు నివేదికమును పరిశీలించుటకు యాభ్యంతరము లేకుండునట్లు చూపబడినది. దాదాపు 20 మంది కార్పొరేటరు సభకు హాజరుగలిగిరి. కార్పొరేషను అధికారులు యిచ్చిన గమనించుచుండిరి.

సర్, పి. త్యాగరాజు శ్రీధరగారు అధ్యక్షత వహించిరి
అధ్యక్షుని ఉపన్యాసము

సభా ప్రారంభ సమయమున అధ్యక్షులు 45 నిమిషములు ఇట్లు మాట్లాడిరి.

కార్పొరేషను వ్యవహారములను తీర్మానము విమర్శించుట వారాప్రతికలకు సహజమగుచున్నది. అందుచే కార్పొరేషను వ్యవహారము లెట్లు అనుభవమునకు నడుచుటకు కారణమేమనగా పరిపాలనను ప్రక్షాళించుచున్నారని అనవలయును. ఆనవలయును ఆర్థికములు చేయుచున్నది. ఈ వారాప్రతికలను చూచిన నాకు సభ్యులు నుండును. కొందరు వారాప్రతికలయందు ప్రకటించబడుచున్న విషయములన్నియు నిజమని తలచి పోరాడుచుచున్నారని. కావున కార్పొరేషను వ్యవహారములను గురించి కొంత కాలము మున్నటినుండి ఇది జరిగెను. సమయమున నమ్ముచున్నాను.

ఆర్థిక స్థితి

కార్పొరేషను దివాల తీయుటలేదు. కడచిన 10 సంవత్సరములనుండి కార్పొరేషను అదాయము ఈ క్రింది విధమున ఉన్నది.

అదాయము

1912	-	13	-	రూ	25, 96, 000
1913	-	14	-	రూ	27, 16, 000
1914	-	15	-	రూ	28, 66, 000
1915	-	16	-	రూ	28, 89, 000
1916	-	17	-	రూ	31, 28, 000
1917	-	18	-	రూ	33, 11, 000
1918	-	19	-	రూ	34, 83, 000
1919	-	20	-	రూ	37, 85, 000
1920	-	21	-	రూ	46, 23, 000
1921	-	22	-	రూ	48, 74, 000

1920 సంవత్సరము మొదలు పన్నులు అధికము చేయబడటచే కార్పొరేషను అదాయము అసంతృప్తమునండి మరింత అధికమయ్యెను. కావున ఆర్థిక దృక్పథమునకు నున్నదిని చెప్పవచ్చును. చెక్కుగ పరిపాలనము కొనసాగించుటకు తగు వసతు లున్నవి.

కార్పొరేషనును అభివృద్ధికి తెచ్చుటకు ఖర్చులను అధికము చేయుట అవసరమైనది. 1913-14-వ సంవత్సరమున 2794000 రూపాయలు ఖర్చు అయ్యెను. ఈ సంవత్సరము ఖర్చు రూ. 4817000. కావున కార్పొరేషను దివాల తీయుచున్నదని చెప్పట కెట్టి అధారము లేదు.

ఆరోగ్యము

మెల్ల ఆరోగ్యము గారి నివేదికమును చూచి భయపడవలసిన అవసరము లేదు. కడచిన 10 సంవత్సరములనుండి నగరమునందలి మరణాలెక్కువ నుండినది ఆరోగ్యము చేయుచున్న దనమాట అసత్యమని తెలుసు.

1910	మరణముల సంఖ్య నూటికి	39.9
1911		42.0
1912		38.8
1913		39.9
1914		46.6
1915		36.0
1916		34.5
1917		38.4
1918		60.3
1919		52.4
1920		41.3
1921		38.9

మరణించిన వారిలో 5 వేలకు 3 వేలకు మరణముల సంఖ్య కొంచెము అధికముగ నున్నది. అయినను కలకత్తా బొంబాయిలనుకంటె భారతమునకు. జార్జిటౌనులలో జనసమృద్ధి అధికము నుండుటచేతను, ఇండోయాండు గాలి వెలుతురు వచ్చుటకు వసతులు లేవనగు చేతను మరణసంఖ్య ఇతర దేశముల యందు కన్న సగముగ నున్నది.

దారిద్ర్యము

ఇదిగారి సాయ లనే దిలు న దిరులయి యుండుట మోడ యా మోడ సంఖ్య అధికమగుట కొక కారణము. నగరపు

ఆర్థిక పరిస్థితులను పరిశీలించిన కార్పొరేషను దివాల అధికారియులలో కరముగ నే యున్నట్లు తెలుసు. కాని కొంచెము లక్షత్య సంఖ్య కలగు మధ్యతరగతి వారి యొక్కయు పరిపాలనకరగతి వారి యొక్కయు దశ ఆభివృద్ధిగ నున్నది.

వీరసింగు నతిగారు కేసువుల ఆరోగ్యము విషయమై ప్రశంసనీయుడుగ పనిచేయుచున్నారు. గర్భము దాల్చియున్న స్త్రీలు తల్లులు బలము కలుగజేయు ఆహారమును పుచ్చుకొనక పోవుటచే కేసువులలో మరణసంఖ్య అధికముగ నున్నది.

కార్పొరేషను కర్తవ్యము

దింఖిలముగు ఈ పరిస్థితులను అంతమొందించుటకై కార్పొరేషనువా రేమిచేయుకలయును?

కె. సి. దేశికాచారిగారు ఈ సందర్భము కార్పొరేషను వారు ఏమైనను పనిచేసి యున్నారా అని ప్రశ్నించిరి.

అధ్యక్షులు:—కార్పొరేషను వారివిషయమై ఏమిచేయుటకు వీలులేకపోయెను.

నగర భివృద్ధి

నగరమును వృద్ధిచేయుటచే ఈ విషయపరిస్థితులు కొంత విరమ తొలగగలవు. పరిశుభావము మాలె వెరంబూరులయందు ఇండ్లదశకుల స్వేచ్ఛములకై భూములు కొనుటకు 7 లక్షల రూపాయలను కార్పొరేషనువారు మంజూరుచేసియున్నారు. గాని ప్రభుత్వమువారు యావిధాన మింకను ఆమోదించునదన పని ప్రారంభించుటకు వీలులేకున్నది.

ఈనోట్లలో గృహవసతుల స్వేచ్ఛలను ఆరోగ్యపరిస్థితులు చక్కబెట్టును. మరణసంఖ్యకూడ తగ్గవచ్చును. కేసులను రక్షణవిధానములకు లాభకరమగు ఫలితములు కలుగుచున్నవి. నగరమునందలి జనసమృద్ధి నమున కిగించిన పొరులకు ముఖ్యతనమును కలుగజేసినవార మయ్యెదము.

మహానీతిము

ఈ సంవత్సరము మహానీతిముల పాఠాలు అధికముగ బాధపడినారు. టీకాలువేయుట జులై మాసములోనే ప్రారంభించి యుండిన ఇంతకుమంది మరణించియుండియుండరు. ఇది కాక గిండి యందు తయారు చేయబడు టీకాలరసము పట్టుత్వముగ లేకుండుటచే నూటిలో 78 మందికి మాత్రమే టీకాలు వేయుటకు ఫలము కలుగుచున్నది. టీకాల రసము బాగుగ లేదని చూచిపాలిటీ జిల్లా బోర్డుల ఆధ్యక్షులు రిపోర్టు చేసియున్నారు. టీకాలువేసిన కేసువులలో నూటికి 77 మంది మరణించిరి. టీకాలువేయనివారిలో నూటిలో 80 మంది మరణించియున్నారు. ఇందులకు టీకాలవేయుట వల్ల ఎట్టిఫలము కలుగలేదని తెలుచున్నది విషయము ఎట్లుండ పబ్లిక్ హెల్త్ డైరెక్టరుగారు లెక్కలుచెప్పి లోపములను కప్పిపుచ్చి తప్పు కార్పొరేషను వారిదని చెప్పట సామాన్యముగ నున్నది. ప్రభుత్వమువారి విషయమై చెక్కుగ పరిశీలించుట యుక్తము.

ఆహారపదార్థము

ఈయూరికేషన్లు అహారపదార్థములను పరిశీలించు అధికారము మనకుండవలెను. అందు ముఖ్యముగ పాలుపెరుగు నెయ్యిని పరిశీలించుట అవసరము.

సానిటరీ కన్వల్యూషన్స్ చులను విదేశీయులచే పని బాగుగ జరుగుచున్నది.

మోటారుబస్సులసంఖ్య అధికమగుటచేతను, బస్సుల డ్రైవర్లు మిగుల అల్లడంతో బండ్లను నడుపుచుండుటచేతను రోడ్లు చెడిపోవుచున్నవి. బస్సులందుట అవసరమైనను గంటకు 12 లేక 10 మైళ్ల వేగము కన్న సాధికముగ బస్సులను నడుపుటాడదని నిబంధనము స్వేచ్ఛవలెను. ఈవిషయమై కమిషనరుగారు తగు శ్రద్ధ పుచ్చుకొనెదని నమ్ముచున్నాను.

నీటిసమస్య

ఈ సమస్యను 4 1/2 ఇంచులు వర్షము కురియుటచే ఇంకొక వారముకోజులు నీటిసమస్య విషయమై భయపడవలసిక అవసరములేదు. నీటిని ఫిల్టరు చేయు పద్ధతి అమలునందుండుటచే 2 నెలలవరకు నీరు దొరకును.

డాక్టరు కామరూ:—నీటిని నీరు కొరాయిలనుండి చేపలు వచ్చును. ఫిల్టరు చేయుట కలిగినవి మిలేనా? (నవ్వు).

వ్యాసాచార్య:—నెలకోజుల నుండి నీరు వెనుకటికన్న ముందముగ నున్నది.

తిరుమలపిల్లై:—కొన్ని సంవత్సరములనుండి కొరాయిలో నుండి చేపలు వచ్చుచునే యున్నది.

అధ్యక్షులు:—నీటిపైపులలో ఎక్కడున్నుండెను, కావున నట్లు జరిగియుండవచ్చును.

ఉపసంహారము

కావున కార్పొరేషను పరిపాలనను అసంతృప్తిగముగ నున్నదని చెప్పట పొరపాటు. కాని మనము చేయకలసిన పనులన్నియో యున్నవి.

రామకామరూ:—మనకు అధికారములు లేవు.

అధ్యక్షులు:—మనకుండు అధికారములను సుచేయగింతు

కొనవలెను. ఇటీవల రేటువేయడము తప్పి పరమటకై కాన్సిల్లు శ్రద్ధ పుచ్చు కొనుచున్నాడు. కార్పొరేషను వారికి అన్నివిధముల తోడ్పడుచున్న అధికారులను అందుముఖ్యముగ వీరసింగు సతీమణికి వందనము లర్పించుచున్నాడు.

చర్చ

పరిపాలనానివేదికముపై బిల్డ్-క్లబు పదిమొదలు మాట్లాడవచ్చు నని అధ్యక్షులు చెప్పిరి.

సభ్యుల ఆభిప్రాయములతో కూడ పరిపాలన నివేదికములను ప్రభుత్వమువారికి పంపవలయు నని తిరుమల పిల్లైగారు పాటిచిరి. కొంతవర్షము కలిగిన పీచుట్టు నివేదికములను ముందు ప్రభుత్వమువారికి పంపవలయుననియు సభ్యులనుభిప్రాయములను వెనుక పంపవలయుననియు తీర్మానింపబడినది.

డాక్టరు స్వామినాథంగారు

డాక్టరు స్వామినాథంగారు రిట్లు చెప్పిరి:—కార్పొరేషను వారు 34 మోడలు పాతకాలను పెట్టియున్నారు. సంవత్సరమునకు 160000 రూపాయలవచ్చును మనమన్నది. 5500 మంది విద్యార్థులు ఉన్నారు. బిల్డ్-క్లబ్ కి సగటున 30 రూపాయలు వచ్చును చేయబడుచున్నది. కాని పాతకాలల పరిపాలనను మిగుల నసంస్కృత్యముగ నున్నది. పాతకాలలకు కావలసిన సామానులు కూడ సంపూర్ణముగ లేవు. కావున పాతకాలలను ఆభివృద్ధి చేసిన విద్యార్థుల సంఖ్య అధిక మగునని నమ్ముచున్నాను.

ఆశీర్వాద నాడారుగారు

శాస్త్రవేత్త భాగ్యం లేదనియు నాచర్య ఆరోగ్యము చెక్కులేదనియు డాక్టరు ఆశీర్వాద నాడారుగారు చెప్పిరి.

నుబ్బరాయమొదలిగారు మాట్లాడుచు తీర్మానములు పంపిన ఆరునెలలపిమ్మట ఆవి చర్చకు తేటమవుచున్నదనియు అందులకు తీర్మానముల వివరములను చూచుచున్నదనియు ఆధ్యక్షు లివిషయమై శ్రద్ధపూర్వకములయి ననియు చెప్పిరి.

పాతకాలలంద్ర మాక్కులువద్ద క్లబ్బులంద్ర దశకుండ చేయవలయునని సడల్లా బాదుచు సాహెబుగారు చెప్పిరి.

అంతటితో సభ ఆపుదల చేయబడినది. తిరుగ వేటిదనము (శనివారము) మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు సభ జరుగును. పరిపాలనా నివేదికములపై చర్చ మరలజరుగును.

రాష్ట్రభాష హిందీవత్రిక

ఒక నూతన హిందీముద్రణాలయము

హిందీ ప్రచార కార్యాలయము-ప్రెస్ బిల్డింగు, మద్రాసు

పండిత హరిహరకర్మగారు "హిందీ ప్రచార ముద్రణాలయము" ను హిందీ ముద్రణాలయమునకు ముద్రాణముగా నిలువజేసిరి. "రాష్ట్రభాష" యను పత్రికాత్రికను ప్రచురించెదరు. పండిత హరిహరకర్మగారు దీనిక సంపాదకులు. మొదటిసంచిక దీపావళికోశన వెలువడును. సంవత్సరమునా 2 రూపాయలు. ఈ పత్రిక ముఖ్యముగా సామ్రాజ్య మున్నగు దక్షిణ ప్రాంతములవారికై ప్రచురింపబడుటచేటిగానా వాగ్ధ్రులెరువన నుండి సమచిత్రలాభము పొందెనగాక, కావున సందర్శించు చందాలను మనియార్థరద్ధాని పంప ప్రార్థితులు.

బెంగాలు శాసనసభ సభ్యులును, తెలంగాణ సంస్థ కార్యదర్శియు నగు బార్దౌగారు చాలసంవత్సరము లాంధ్రాశన జరిపినపీచుట్టు తమ సుఖమును సర్కారువారికి కరిగిరిది నందుకు సంతృప్తి వెల్లించుచున్నాడు.

హోం డిపార్టుమెంట్ గూర్చి సలహా నిచ్చు స్థానికముఖము నకు సభ్యులుగా సర్ వివేంద్రచంద్రమిల్లర్, ఫోకోనెల్లా చాచిరిమబుద్ధిన్, సమర్థ, రావుబాద్ శి. యస్. ముల్ హ్యాయ్యగారు ప్రభుత్వమువారికి నియమింపబడిరి.

తెనాలి శ్రీరామ విలాససభవారు

బెజవాడలో

16-10-22 శనివారము

బొబ్బలి యుద్ధ నాటకము

ప్రదర్శించుచు

స్తాదరుబంగు- పెద్దిభొట్ల వెంటచలవతిరావుగారు

శి. పి. వి. ఎస్.

బుస్సీ - గోవిందరావు వెంకటసుబ్బారావుగారు

పి. లి. ఎం. ఎస్.

పాత్రలు భరించుచు.

వజ్ర బాబురావు

అనగరి మేనేజరు.

అమెరికా దేశము నందు తయారు చేయబడి

ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

జేరు పొందిన సేప్టిమంగల కత్తితో (1)

మీరే ఔరము చేసికొనుడు

Brownie

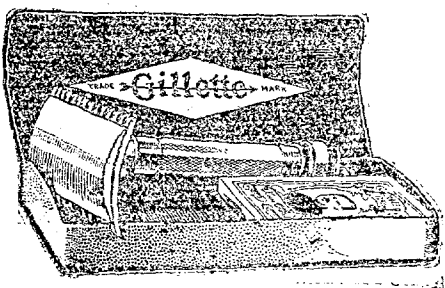
బ్రౌనీ

ధర రూ. 4-8-0 లు మాత్రమే.

ఇంతవరకు గిల్టెట్లు రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు

విక్రయించబడలేదు.

క్రొత్తగా అభివృద్ధి జేయబడిన గిల్టెట్లు రేజరు

ధర 1-కిర్రు. 21-8-0 అంతకు పైగా యుండును.

Gillette Safety Razor Co.,

BOSTON, U. S. A.

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon

సులభము!

మంచి గిల్టెట్లు కత్తిని రేజరులో నుంచి

సబ్బు తడిచి, ఔరము చేసికొనుడు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా ఔరము చేయును, ముఖ

ము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అంద

ముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండును, పిర్మ

మునకు మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్ర

ముగా వెంట్రుక లన్నిటిని పూర్తిగా

తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధర అతిచౌక ఒక కత్తి (బ్లెడ్) అనేక

ఔరములకు ఉపయోగ పడును.

వ్యవసాయపు పనిముట్లు

హిందూ దేశమందలి రెక్క రేకు నాగళ్లు

ఈ కాలమున, క్రొత్త కల్పనలును అభివృద్ధులును అంత
స్థాయిమైనవి. వివిధదేశములకు రాకపోకలు చాల అనుకూల
ముగ నున్నందున, ఇతర దేశములలోని కల్పనలను వెంటనే విని
యోగించుకొగలము. హిందూ దేశములో రెక్క రేకు కల్పిం
చితి. ఆమెరికావారు బాగాని వృద్ధిలేదనిరి. వెంగల యిసుప నా
గళ్లును అంగ్లేయులు కాలయేర్పడకుండి వనదేశముం దుపయోగిం
చుచున్నారు కాని, వనదేశములు ఈ వెంగల నాగళ్లను కొన
జాలకున్నారు. వనదేశము (ప్రతి రాష్ట్ర) కుండును
వ్యవసాయపు కాబి వారు, సామాన్య రయుకులకు
చౌకగా నుండ గలిగిన యిసుప నాగళ్లను నిర్మించుటకు ప్ర
యత్నములు గలుపుచున్నారు. ఈ కార్యములో ప్రతిరాజధాని
కిని కొంత ప్రకృష్ట గలదు. మొదట ఎవరో కొయ్యరెక్క రేకు
నాగలిని నిర్మించిరి. తరువాత నొకరు కొయ్య ఏడికోలను, ఒకే
మేడిని నిర్మించిరి. మరియొకరు ఇనుపగొట్టమును వై రెంటికి
వినియోగించి చేసెను. ఈ విధముగా క్రొత్త క్రొత్త రకముల
నాగళ్లున్నవి. కొన్ని కంపెనీలు, ముఖ్యముగా బ్లెడ్ కంపెనీ,
బిక్కుకంపెనీ, మానీకంపెనీ, జనరల్ యల్క్రిక్కు కంపెనీ మొ
దలంబన వారు క్రొత్త నాగళ్లను చేయుటయే గాక పుదేశముల
నుండి క్రొత్త రకములను తెప్పించుచున్నారు. ఏ నాగళ్లు మంచి
వో యని తెలిసికొనుటకుగాను, దేశీయ నాగళ్లకును
నూతన ఇనుప నాగళ్లకును పంచెములు పెట్టుచున్నారు. ఇందువ
లన నూతన పద్ధతులమీద నున్నట్లయి, మొదలయిన విషయము
లు మనదేశమునకు తెలియచున్నవి. ఇనుపనాగళ్ల ఎక్కు
వగా కొనుచున్నారు. కాబట్టి వీటిలో సేవి మంచివో నేని
చెడ్డవో తెలిసికొన గలకత్తి కృషికుల దురదలెను.

వనదేశముం దుపయోగించుటకు ముఖ్య నాగళ్ల తారతమ్య
ములను కొంత వ్రాసెను.

1. మెట్టనాగళ్లు:— ఒకేమేడి గలిగి ఇంత దిక్కువి యు
లేతికయ్యెను. వేళ లేవు. గరువ నేలలకును చిన్నయెద్దులకును
చాలమంచిది. రాళ్ల నేలలకు ఏమాత్ర ముపయోగపడదు. కొత్త
కల్పనలను కొనవచ్చును. దేశీయ నాగలికంటె బరువైనదికాదు.
మట్టిని ప్రేషివేయుటయేగాక దేశీయ నాగలికంటె పెక్కువ
వెడల్పుగా డున్నగలదు. మద్రాసులో బ్లెడ్ అండ్ కంపెనీవాకు
దీనిని అమ్ముచున్నారు. దీనిని సులభముగా సవరింపవచ్చును. ఎర
లై నాగరే కొన్ని నిమిషములలో నేర్చుకొనవచ్చును. చాల
లోతునుసహ సవరింపవచ్చును.

2. వాట్సునాగలి:— మెట్ట నాగలికంటె దీని అం
తకంటె కొంచెము పెద్దది. మద్రాసులో బ్లెడ్ అండ్ కంపెనీ
వారు అమ్ముచున్నారు.

3. మాన్ నూన్ నాగలి:— దీనికి మాడ ఒకే మేడికోల
కాని వైరెంటి కంటె చాలపెద్దది. ఎక్కువలోతుగాను వెడ
ల్పుగానుడున్నది. దానిలో డున్నట్లట్ల పెండు బలమైన ఎద్దులు
అవశ్యకము. మెట్టకల్పనలసాయమునకు లోటలవ్యవసాయమునకు
గరుము నేలలకు కొంతవరకు బడకగా నుండేదీ నేలకు ఈ
యోగకరమైనదే. దీని కల్పనలో రెండుభాగము లుండును. కల్పన
కొన భాగ ము మాత్ర మేమా ధర్మం దనలేదు. కాని
అంతయుమూర్చ నవిసరముండదు. దీనికల్పన రెక్క రేకును
ఎవరువైపున నుండును. ముగత నాగళ్ల లోతుడివైపున నుండును
దీనిని డున్ననప్పుడు ఎవరువైపుతో మేడికోల పట్టుకొని కుడి
చేతితో ఎద్దులను మరల్చవలెను. కల్పనములకు అయిదారు అణా
లవెల యుండును. మద్రాసులో జనరల్ యల్క్రిక్కు కంపెనీ
వారు దాని నమ్ముదురు. దీనివేలకు ఇదే ప్రకార మైనవాని.

4. పంజాబునాగలి:— మాన్ నూన్ నాగలికంటె బరు
వైనది. దీని కల్పనకు మాడ మొదభాగము వేరుగా నుండును
దీనికి రెండు మేడికోలలుండును. కల్పన ఎదుట ఒకచక్ర ముం
డును. దాని సహాయముచేత చాలా లోతును ఏర్పరచవచ్చును.
దీనికి రెండు బలమైనయెద్దు లుండవలెను. కలకత్తాలో జనరల్
యల్క్రిక్కు కంపెనీవారు అమ్ముచున్నారు కాని, మద్రాసు
కంపెనీవారు తిన్నగలేదు.

5. బిక్కు రెక్క నాగళ్లు:— అనేక రకములున్నవి; అం
దులో కొన్ని తెలియదు, కొన్ని బయటైనవి మరికొన్ని మధ్య
ంకము. దీనికిల ప్రత్యేక గుణము ఏమనగా, రెక్కరేకును కుడి
ఎదుటై డుటకు సులభముగా కట్టి యుక్కువచ్చును. ముఖ్యముగా
దుర్బల రేకునాగళ్ల రెక్కరేకును పరిశుద్ధ మైపుటకు ముఖ్య
యోగము పెట్టే యిది ముఖ్యముగా. ఈ రేకునాగళ్లు

నాగళ్లు సాచా దున్ని నరరవారే పాలము అంచులవెండి చుట్టు
ను దున్నువలసియుండును. టుకెరెట్టు నాగలికలనాగళ్లన్నియు
ఏదోయొక వైపున అనగా అన్నిటిని కూడివైపునగాని ఎదమ
వైపునగాని వేరవచ్చును. మిగత నాగళ్లలో డిన్నివచ్చును
కొన్ని చాళ్లుకూడి, కొన్ని ఎడమవైపున నుండక తప్పదు.
టుకెరెట్టునాగళ్లలో అనేక వైఖులున్నవి. ఎ.టి. అను రకము
చాల తేలిక యైంది. రెండు సామాన్యపు ఎడ్డులు లాగగలవు.
సి.టి. రకము పెద్దది; లాతుగా దున్నుటకును, బంకశేల
లనును ఉపయోగపడును. దీనికి రెండువలెలు ఎడ్డులు కావల
యును. ఒకటి యెల్లప్పుడు కంపెనీవారు దీని నప్పుడప్పుడు
6. ఒకవైపున దున్నునాగలి:—దీనికి గట్టువేయట
కును, వైపునను వెళ్లించుటకు తగిన భగములనుకూడ నా
గలితో నమ్ముదురు. అందుకలన ఈ మూడువలెలు నువ్వయో
గించుకొనవచ్చును. ఎ.టి. నాగలికింటి బయటవైకి కాని సి.టి.
కంటే చిన్నది. దీనిని యి.టి. అని పిలుతురు. దీనికి రెండు వల
మైనఎడ్డులు చాలను. ఎడ్డుచేసేభాగములు నవోలడున్నందున
రాగి గట్ట మొదలయినవైపును నీళ్లుకట్టుటకు కాలువలతీయు
టకు మొదలయినవలెను బువయోగపడును. దీనినికూడా జనరల్
యెల్లప్పుడుకంపెనీవారే అమ్ముదురు.

7. సాబూల్ నాగలి:—కొంతవరకు భారమైననాగలి.
దీనిని పూర్తిగా ఇనుముతో చేసిరి. చాలగట్టిగా చేయబడింది.
గట్టి బంకశేలనుకూడ దీనితో దున్నువచ్చును. దీనికికూడ కట్టు
మైనభాగము వేరుగానండుటచేత, అరిగినవచ్చును స్వల్పభారము
ముతో బదులుపెట్టవచ్చును. కట్టు ముందుభాగమున చక్రము
న్నందున చాలా అతున మార్చవచ్చును. బంకశేలలో దున్ను
టకు నాలుగుఎడ్డులు అవశ్యకము. దీనికూడ జనరల్ యెల్
లప్పుడుకంపెనీవారు అమ్ముదురు.

8. కల్లనత్తిరకదీ నాగలి:—మన కేకవంతు చేయఁడు
బలాభ్యుపేన నాగళ్లలో నిది యొకటి. ఒక్కరిజిల్లాలో బంక
పారుగా నుండేది గట్టిశేలకు దీని నుపయోగించుచున్నారు.
దీనికి అయిదారు వలెలు యెడ్డులు అవసరము. 2వ అడుగు లో
తుకరకు దున్నగలదు. 265 కేతులభార ముండును. వెల సుమా
రు రు 180 యుండువచ్చును. దీనిలో పెడక నంబరు నాగలి
208 కేతుల తూనిక యుండును. వెల రు 140 యుండువచ్చును.
మద్రాసులో మాసీ కంపెనీవారు దీనిని అమ్ముచున్నారు.

9. గట్టపు నాగలి:—ఇది చాల తేలికయైనది. ఇనుక
శేలలకు మాత్రముపయోగపడును. సాధారణమైన రెండు ఎడ్డు
లు నులభముగా లాగగలవు. ఇది అంతయు ఇనుమే. వెల రు
80 యుండువచ్చును. దేశీయ నాగలికి బదులుగా నుపయోగించ
వచ్చును. కాని నాగలికంప చాల తేలికయైనందున శేలలోనికి
బాగుగ ప్రవేశించదు. దీనిని కూడ మద్రాసులో మాసీ కంపె
నీవారు అమ్ముచున్నారు.

10. క్లెయిమాన్స్ రయితునాగలి:—గొట్టపు నాగలికం
పై తేలికయు వెల రు 18 మాత్రమే యుండువచ్చును. చాలచి
న్న యెడ్డులుండేది వంగ దేశమువంటి దేశములో నుపయోగపడ
గలవు. సాధారణ దేశీయ నాగలికంటే శ్రేష్ఠమైనది. మద్రా
సులో మాసీ కంపెనీవారు దీనిని సహితము అమ్ముదురు.

కలకత్తాదగ్గర యెల్లప్పుడు కంపెనీ, కలకత్తా 27 నె
కంపెనీ, బొంబాయి వారీ కార్డు బ్రదర్సుకంపెనీ మొదలయిన
వారు మరకొన్ని నాగళ్లను కూడ అమ్ముచున్నారు. నాగళ్లూ
రు, మైసూరు, సంయుక్త, మొదలయిన రాష్ట్రముల ప్రభుత్వ
మువారు ఆయాప్రదేశముల కుపయోగపడేది నాగళ్లనుచేసి
యమ్ముచున్నారు.

దరిగి చంచయ్య

(873) "కాంతామదహరణి"

అనుయవాని వైర కాత్త్రప్రకారము తయారయిన,
ఇంగ్లీషుప్రెస్టిజీ దిక్కుపైన లేవాలము. దీనిని నేపించుటచే,
నిన్నుత్తర, తేనక క్తిరేకుండుట, స్వప్నమందు స్థలము, రతిలా
క్తిస్థులనకూ, రాష్ట్రచేతుల లాగుట, పోగొట్టి నిత్యయాజన
ముఖము నిచ్చును. నీగృహమందు రేల నిగ్గు వడెవచ్చు! దీనిని
నేపించి స్వర్ణముఖములను పొందును. పథ్యములేదు.

జరితులేది చూచిన మీదట తేలియును. వెల 1 వచ్చు 4.00
అచ్చనప్రకారా చదునకులకు రు 8.00-00 మాత్రమే.

తామరచంద్రుడు: 7 తే తామర, గజవర్ణము, తామరలకు
6 అణాలు తసాలాచిట్లు పంపిన శుచితము.

అమెఘము

దీ రెడ్డి అందు కంపెనీ, గోపాలపురం,

88837 కొత్తకుట పోస్టు (గోపాలగిల్లా)

వైద్య విషయములందు నీర్ణయమును గడిచినట్టియు, ఇదివరలో కలకత్తా మెడికల్ కళాశాల బోవధాలయ
మందు గృహవైద్యునిగా నుండినట్టియు, కలకత్తాలో నుండినట్టి ఎస్. ఎస్. పి. గజన్న మెంటు బోవధాలయమందు
రెసిడెంటు ఫజ్లగా నుండినట్టియు డాక్టరు బి. మాశ్రీ, బి.వి. ఎల్. ఎమ్. ఎస్. గారి నుండిన బోవధములు.

దైయా బిటో ను

(201)

దీనిని నేపించుటచే అర్హులగు అతిమాత్రప్రభులు అర్హులగువారుగా వుండును. ఎక్కువగా పోవుమాత్రమున
అమిత వాచామున, చిక్కిపోవుటకు, బలహీనతన, మున్నగువాటిని కురిపి, మాత్రముయొక్క సెన్సిటివ్ గ్రాటిని
తగ్గించును; మాత్రమునందు తీపుచేరనియును. ఒకవారమునకు నలభోవు బోవధము భర రు 4; బి:మా:నమునకు రు 15;
పూర్తిగా కుగియునంతవరకు కావలసిన బోవధము భర రు 20. తపోబాధార్హులు ప్రత్యేకము.

హైద్రో సల్

ఒక బీజము. వామోలి, ఆర్మిటేజ్, బూరగ కాలి మొదలగువాటిని
వైపుతచే నుదురుట్టి నవ్వుకమైన బోవధరాజము "హైద్రో సల్".
ఒక్కటియు. జబ్బుగా నున్న భగమునందు బాధను, అసౌఖ్యమును పార
ద్రోగ నవరు భాగమును వృదువుగా చేయును. తరువాత స్వాచ్ఛయిండుట,
వైసికిలిమిడ పోవుటకు, సాధారణముగా నడచుటకు మున్నగువాటికి
సౌఖ్యముగా నుండును. ఇకలాధారమైనట్టియు, శస్త్రసంబంధమైనట్టియు,
చికిత్సల కంటెను ఈ స్వభావికమైనట్టియు, శాస్త్రసమృత్తమైనట్టియు,
నులభమైనట్టియు చికిత్సలను అతివైద్యుల ఆద్యులమైన గుణ మగువడును.
ఈ చికిత్స సమయమందు మీరు మీ మామూలు పనులను మానవలసినది లేదు.
గుణములేదని యుజువుచేసిన మీరు చెల్లించిన వైకము వాపును పంపిసేయ
ఁడును. ఈ విషయములు తెలుపు పుస్తకము ఇనామగా పంపబడును
2 బోవధులు బుడ్డి 1-కి భర రు 8. 3 బోవధులుగల బుడ్డి 1-కి భర రు 10.
(ఇది పూర్తి చికిత్సకు కావలసిన బోవధము) పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

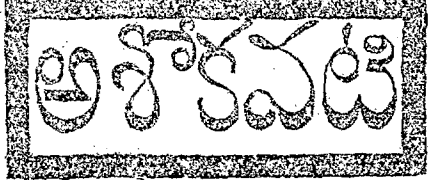
ఈ బోవధమును వాడుటచే ఆరోగ్యమువెండినట్టి వారి నానుభవములు
ఈ క్రింద తెలుపబడినవి:— కాన్సర్ డబ్బూ, ఫింగర్ లాన్, హెచ్. హెచ్.
ది నైలామ్మ గవర్న మెంటు (డక్కను) కార్లెన్ నిస్ ఎస్ట్రోయర్, పిసాంగు,
సింగపూరు; మ-రా-రా-శ్రీ ఎస్. కేశవ్రి అయ్యంగారు, వర్తరులు,
నీడనుంగళం; మ-రా-రా-శ్రీ ఎస్. కె. మూర్తి, కరుకల్ తిరుట్టి, తంజావూరు.

A. CHATTERJEE & CO.,
THE RELIANCE RESEARCH LABORATORY.
27, College Street Market, 2nd Store, Calcutta.

Telegrams—Remedies Calcutta.

వైద్య రత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యుల గారి

రుతుభూలలను
బోగొట్టుటకు
నద్విలీయమైనది.

ఈ యాషధరాజముచే
సత్సంతానముకలిగి
సంతసిల్లుచున్నారు.

ముతుభూల (ముట్టుకుట్టును) మాన్యును. ఋతురక్తములను జారి చేయును. శ్వేతరక్తకుసుమలను
దూరము చేయును. గర్భాశ్రయస్రణులను నార్చును. గర్భప్రావపతన దోషములను రానివ్వను.
గర్భాశ్రయమునకు బలమునిచ్చును. రకోదోషములను నిర్మూలముచేయును. యోనికందములను
నణగగొట్టును. తొంటినొప్పులకు హితము. సత్సంతానమునకు అమృతము పంపిడి.

ప్యాకింగు పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము. క్యాటలాగు ఉచితము. బుడ్డి 1-కి 0-14 0.
తంలి విలాసము: }

"పండిట్" మద్రాసు. (1045) ఆయుర్వేదా శ్రమం, 41, ఆచారపుక వీధి, జి. టి. మద్రాసు.

సిద్ధ ముకరధ్యజ

(బైవజ్య
రత్నావళి
920 పుట)

ఇది ఆయుర్వేదోపదేశములలో మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందియున్నది.
ఇందు కుడిచేసిన రసము, బంగారము, కస్తూరి, పచ్చకర్పూరము మొదలగు విలువలను బివ్వములు చేయున్నది.
వై గ్రంథములోని యోగము ప్రకారము నిర్వహించు మాత్రే తయారు చేయబడియున్నది.

కో. స్వచ్ఛాచారవిధానో: నవనావిద్వివర్ణతే. సేధాయా: కాంతిజన: కామోద్దీపకవృత్తహాజా.
అన్ని, అయ్యదాయమును కృత్రి చేయును. కరీరమునకు కాంచినప్పుడు, పోయ్య భాతుప్రకృతీని కామోద్దీపనము
గలిగించును. అతిమాత్రము, ధీమ, ముఖోగదాన, మొదలగు భాతుమీయకరములను వ్యాధులలో పోయ్య నవ
యోగకరము. ఉపయోగించువిధానము మంజుతో అంశుమను. వెల 25 మూతలు రు 5-0-0

అంధులయొక్కేద భార్యసే (లివికెట్) వమాత్రన మూలభనము 1,12,925.

కార్తీక ఆచంట లక్ష్మీవతి బి. యి. ఎమ్. బి. సి. యి. ఎమ్. గారిచే స్థాపించబడినది.

విప్లవము నియోజకవేదమునకే శాస్త్రీయబోధనములకు పుట్టినిల్లు. శ్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.
మోనపుమందుల వలనను, ఇతరులకుకూడ ఇదేమో స్త్రయగా చేయుచుండుట వలనను మోనబోకును.

ప్రాంతీలు: (1) 149, హైరోడ్డు తిరువళ్ళక్కణి మద్రాసు, (2) హైరోడ్డు, తిరువతి,
(3) 405, టంకకాలవీధి, మద్రాసు. (4) 2, బజారు రోడ్డు, రాయచేట్ల, మద్రాసు.

The Mysore Govt. Security Life & Marriage Assurance Co., Ltd.

Head Office :- Life & Marriage Assurance Buildings, Mysore.

(The most progressive Life Office) Run on purely Indian Management.

Loans from Rs. 1,000 to Rs. 8,000 will be given without interest and without security to our 200 Personal Investment Bondholders every Year for every one Lakh of fully paid up Bonds.

HOUSES & LANDED PROPERTIES FROM Rs. 1,000 TO Rs. 5,000

WILL BE GIVEN TO OUR LIFE POLICY HOLDERS BY ADVANCING

LOANS AT MODERATE INTEREST.

OUR INSURANCE POLICIES ARE AT LOWEST RATE OF PREMIUM NON-FORFEITABLE BEING AUTOMATICALLY PROTECTED.

FEMALE LIVES ALSO ENTERTAINED.

Management is Conducted on Strictest Economic Principles.

WANTED.—Influential and Energetic Agents on monthly allowance plus commission on Guaranteed business in unrepresented places.

For further particulars, apply to:—

THE HYDERABAD ECONOMY HOUSE,

CHIEF AGENTS, RAMAKOTE, HYDERABAD, (DECCAN.)

Messrs. P. K. RAU & SONS.

CHIEF AGENTS, MADRAS PRESIDENCY, No. 289, THAMBU CHETTY STREET, MADRAS.

ప్రతి వాని

దం త వ్యాధి సంహారిణి

సకలరోగములను హాగొట్టు నొక కుటుంబావధము

ఈ లోపనను 5 జూన్ 2 డోస్సు నిశ్చయించి కలిపి దినము రెండుపూటలు త్రవ్వించిన పంటికికొన్ని, పండ్లు జలపరిమితు, పంటిపండితము, చీము గ్రవించుట, దుక్ఖానన, పండ్లుఆడుట, పీటిని పోగొట్టి, పండ్లునుగట్టివంచును, నోటిని సువాసనతో నుంచును. పండ్లను కుక్కముగ నుంచును. బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0.

సుఖన్ జాన్ (నూతనోత్పత్తి)

గాయములకు, కీళ్ళపట్టుకు, నొప్పులకు రొమ్మునొప్పులకు, కాళ్ళపట్టుకు పట్టుకు, మెడనొప్పి, కంఠనొప్పి, చర్మముమీద పంటలుకు, దగ్గులకు, శీతలము, జలదోషము, విషజ్వరములతో, నడుమనొప్పి, కత్తిగాయములకు దోష కాటుక, ఇతరవిష కాటుకలకు, ఇంకను అన్ని నొప్పులకు ప్రైవేట్, టైలము మెంగలగునవి పూత పూయు సకల నొప్పులకును ఉపయోగించును. బుడ్డి 1-కి రూ 0-8-0.

మదరాసు కెమికలు ఇంజనీర్సు (లిమిటెడ్) పోస్టుబాక్సు నెం నెం. 1208, మదరాసు.

మహాభగవంతుని హితము

ఇదియొక గొప్పవాడీగ్రంథము. ఇది పూర్వకాలమున మహాభగవంతుని వ్రాయబడినది. మహాభగవంతుడయి జన్మించిన ప్రతి మానవునియొక్క జాతకము వానియొక్కజననం లగాయము అయ్యుండును అభివృద్ధిచేయు జరుగ ఫలితములన్నియు ఆమూలా గ్రహముగా సంస్కృత్యోక్త పూర్వకముగా వ్రాయబడినవి. లక్షలకొలది జాతకవృక్షములున్న ఆయా జాతకవృక్షముల ననుసరించి ప్రతిమనుజునియొక్క జాతకఫలములున్న అత్యద్భుతముగా వ్రాయబడినవి. జన్మ సం- తారీఖు, జననకాలపుడియలు, జాతక వృక్షము (కుండలి) యొక్క సకలం. ఇది మాకు వ్రాసిపంపియెడల దాని జాతకవృక్షమువెదకి వానివృక్షము ననుసరించి వ్రాయబడిన ఫలములను వ్రాసి వి. పి. గా పంపెదము. జాతకవృక్షము వెదకుటకు 1-0-0 ఫలిత్యోక్తములయొక్క సకలంవ్రాయుట 1-0-0 యోక్తములు తెలుసుకొనెదముతో వ్రాయుటకు 1-0-0 మొత్తం రూ 3 లు అగును వి. పి. భిక్షులు 0-4-0 అగును. యోక్తములకు అర్థము అవసరంలేనివానికి రూ 2 లు మాత్రము అగును. కావలసినవారికి వి. పి. గా పంపబడును.

ఆకృత్య వెంకటేశాస్త్రి, గోపాలపురి, కొత్తపేట పోస్టు. (గోదావరిజిల్లా)

వజ్రము కంపెనీవారి ప్రత్యేకపు ఔషధములు

ఈ గ్రంథం దెలుపబడిన ఔషధములు శరీరకాస్త్రమునకును, రోగ విశేషమున సంబంధించినవి మా వైద్యులచే రసాయన కాస్త్రములచే కాస్త్రపరిశోధనానుసారము యెర్పరుపబడినవి.

మా ఔషధముల తయారుకేయు కాలలో పలుగొను సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల నెల్ల ప్రభుత్వము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యంతయుగలదు. అదియే మూలము వృక్షకాస్త్రప్రకారము, రసాయన కాస్త్ర ప్రకారము, భూ తత్వమునుండ గూడ పరిశుద్ధతయబడును. అదియే వి. పి. ప్రొడక్ట్స్ ప్రకారము రసాయనములు మూలకములతో తయారుగును. కావున యీ ఔషధములు పాఠకువైద్యులయొక్క, నమ్మకమున్న యేమాత్రమును అనుమానింప సక్కురలేదు.

డాక్టరు యానన్న సిరపు

సిరపు ఫెర్రి ఫాస్ఫేటిస్ కాంపొండు క్విజెను యెంబ్ స్క్వియా

ఈసిరపు డాక్టరు యానన్నపద్ధతి ననుసరించి వినుకాస్మిటులు, క్విజా, స్క్వియా యిచ్చియుదేసి దివ్యముగ తయారు జేయబడినది.

ఈ ఔషధము అతిశుద్ధప్రదేశములోగాని యిండియాలో నుండవలసిన సకలమధురవృక్షమును పోగొట్టుటకును, మానసిక దోషబాధగాని దుష్ఫలత్వముగాని పోగొట్టుటకును ప్రపంచ మంతటను ప్రసిద్ధికెక్కినదివ్యావధి.

పెం కెడ్డ బుడ్డి రూ 2-8-0 మీడియం వైజా బుడ్డి రూ 1-4-0. చిన్నబుడ్డి 12 అణాలు.

కె యి పు డ్డ

ఇది విరళ, లైము, పొటాష్, పోవా ఫాస్ఫేటులమిశ్రపు

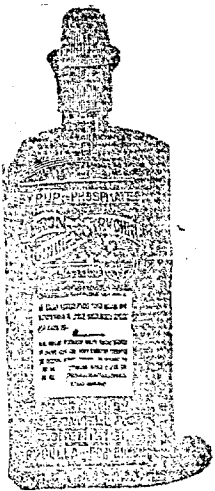
కుళిముగలదును. అనుగున సర్దుయేమియో చుండెను. ఫలదత్తికొనుటకై పాలిషగాను చెప్పిన పొట్టి ప్రకారము తయారుకాబడినది.

ఇది పిల్లలకు అత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు మందుగావధము. దునిచానుంచును. మందొక్క పుట్టిగానించి సరఫులకు పుట్టినిచ్చును.

వైద్యవైజా బుడ్డి రూ 1-12-0, మీడియం రూ 1-0-0, చిన్నవైజా 10 అణాలు.

పపలు కంపెనీవారి సరుకులకు మా మందులను వివరించుచు వ్రాయును.

N. POWELL & Co., Manufacturing Chemists, Bombay.

గంధర్వకళ

వీర్యవృద్ధికి వేరు పొందినది

ఇది గంధర్వలచే కవివ్రాయబడినది. గంధర్వలచే వాడే బడినది. గంధర్వలచే మానవుల కన్యగ్రహింపబడినది. కావుననే దీనికి గంధర్వకళ అని పేరు. ఆమోఘము. నలుబది దినముల మందు. ధన 4-0-0 లు మాత్రమే.

గంధర్వఫార్యసీ, రాయవరం, గోదావరిజిల్లా.

వాణి ప్రెస్ బెజవాడ

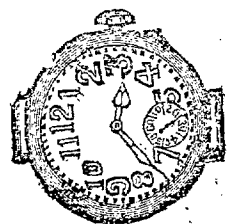
ఎందుకు?

చక్కని అచ్చుకు

సాగనగు బైందుకు

నయమైన రవుండు రేడియం రోల్లు

గోల్డు రిస్టలేట్ గడియారములు

ఈ గడియారములు అమెరికాఖండములో మామొక్క స్వంత ఆర్థులవై తయారయినవి. ఈ గడియారములు రాత్రులయందు కూచుంటున్న దినముయొక్క సమానము

తేకయే గంట తెలుసుకోవచ్చును. ఈ గడియారములు తప్పు, తిమిగ గడియారములకు నీగటియందు. మెరుగు కావలసినది యెల్లరకు తెలిసిన విషయమే. మానగ్ధ ఈలాటి గడియారములు కొద్దిగా నుండుటకల్ల క్రిగ్రముగా వ్రాసి తెప్పించుకోవలసినది. పెండి రేడియం చేతిగడియారము గొలుసుతో 1-కి 7-8-0 రోల్లుగోల్డు రిస్టలేట్ గొలుసుతో 1-కి 7-8-0 నిక్ కల్ రేడియం రిస్టలేట్ సీమెంటుతో 1-కి 7-0-0 పాస్ పే బ్రూడయల్ రోల్లుగోల్డు చేతిగడియారం నూతన రకం ... 7-0-0 నిక్ కల్ సాదా చేతిగడియారము గొలుసుతో 6-0-0

కె. నాదముని అందు సన్ను,

164, చైవాబాదరోడ్డు మదరాసు

అయ్యుర్యధికారి నోరి రామశాస్త్రి, పి. కే. పి. సి. వారి (904)

శ్రీరవధాని

ఈ దివ్యాత్మకము తల్లలకు పాలను వృద్ధిచేసి

తేకర పుష్టిని కలిగించును. పిల్లలకు సంజీవి. పత్యము లేని యనిగల రసాయనము. వార్షిక్పుచ్చిన్ని బుడ్డతో పనిచేరు పిల్లలు, తల్లి పిల్లలు నుభవదీయు. బహిషం లగు పిల్లలకిచ్చిన జబ్బులు పోయి వేషపుష్టి కలిగును. పెం బుడ్డి 1-కి 1-8-0 (8847) వి. పి. రో కలసి రూ 2.

మానగ్ధ ముగిసినను అయ్యుర్యధికారిచే ముద్రించు ఆయ్యుర్యధికారిచే, వేదవాడ.

మొదలగునవి ముద్రితము. పెం రూ 3-0-0.

ఈ గ్రంథము హిందూత్వతెల్లగు ముఖ్యము పిల్లలకు అందు వైశ్యులకు అత్యంతోపకరమైనది. ఇందు ఆశీర్వాదములు వివరింపబడియున్నవి. ఇందు శ్రీమత్కృష్ణకావ్యమున ఎక్కి వృణింప సోమయాజులవారి శీవచరిత్ర క్షుద్రముగను గ్రమరింపబడినది. మరయు శ్రీ సోమయాజులవారిచే వ్రాసినది

దిన అన్ని గ్రంథములను గలవు. ఈ గ్రంథములన్ని ముఖ్యము యింక ఈ వైశ్యధర్మరకావక ప్రతివైశ్యునియందు నుండవలసినది. గ్రంథముల వాటిలో (కాటాగు) రోగవాద అర్థాన్నిని బంధిన బహుకలగు,

చీమకు ర్తి బసవద.

నదిలగాడ

అమృతాంజనము

నాయువునొప్పులకు వజ్రయుదము

చక్కని దబ్బితో సహా సీసా 1-కి, 0-10-0 అణాలుమాత్రమే

అమృతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు నంజీవివంటిది

పంచభాషచీటిమాచికొనినమోసముగలుగదు

తలనొప్పుల మాన్పును, తగ్గును తగ్గించును

నాయువుపొట్ట బాపును, సురదను తొలగించును

సార్వభౌమనొప్పుల బారదోలును, అమృతాంజనము

పొట్టపొగ్గాట్టును, ఒంటి తలనొప్పికి శతప్రసాదము

బెణకుల భేదించును, తేలుబాధను తీసివేయును

వాపుల దూపుమాపును, వేలకువేలు విక్రయము.

అమృతాంజనము గాయము వుండకు ఘనమయినమందు

తామరతైలము దబ్బీ 1-కి 0-6-0

రాజారాణి గుర్తుగల తామరతైలము తీట, గజ్జి చాల మంచిమందులోతయారు చేయబడి అనేక యేండ్లనుండి యున్న తామర నాలుగైదు సారులు దీని రాచిన మాయమగును.

దంతచూర్ణము దబ్బీ 1-కి 0-2-0

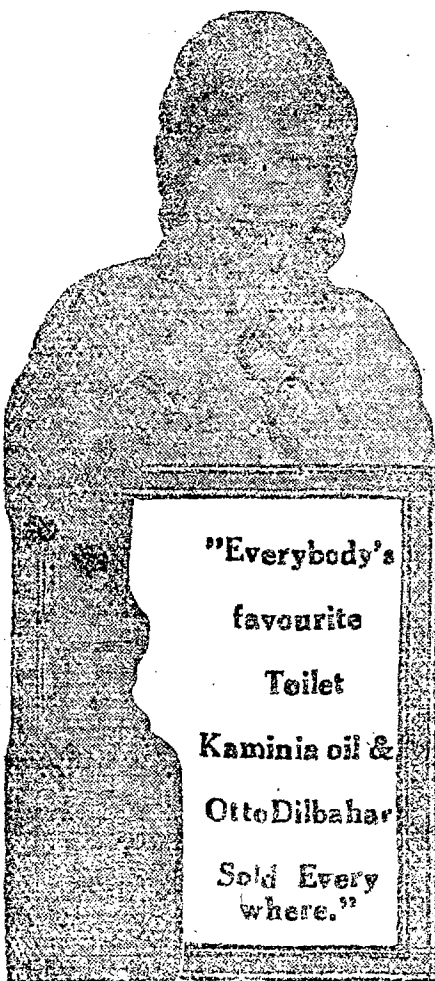
పండ్లపొటుకు తీపులకు ఈ దంతచూర్ణముతో పండ్లు తోముటవలన చిగుళ్లనుండి రక్తము స్రవించకుండును. నోట దుర్గంధము లేక యుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును.

మోహినీతైలము 5 తు॥ నూనెగల సీ॥ 1-కి 0-12-0

శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది

ఇది మనోహరిత్రయము జేయు విద్యార్థులు, ప్రియ, ఉద్యోగస్థులు మొదలగు వారికి సుఖనిద్ర విశ్రాంతినిచ్చును. సుందరుల మోహలావణ్యములకు ప్రాపగు కురులను బెంచి కాపాడును.

అమృతాంజనము డిపో బొంబాయి లేక, మదరాసు.

నెంట్లుకలే అందను.

రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

కెంట్లుకలు ఈ ద్వారా తొడి రాకమునకే త్వరచుడు.

ఇది సర్వవిధ ముదల కెంట్లుకలను పోషింపును.

అంతవరక రావలెనని.

కొమినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు.

ఇది విజృంభణ చేయుచున్నది.

కెంట్లుకల కెట్టి లోగ చున్నను, తో నొప్పి వచ్చును, లి

యిది విశ్వవ్యాప్తము.

కెంట్లుకలు చిట్లుగా గాని, గడుగు గాని యుండును.

మీ కెంట్లుకలు మరల యెప్పుడీ మెత్తదనము గల్గి వట్టు

కలి నుండి మెరుగు చుండును.

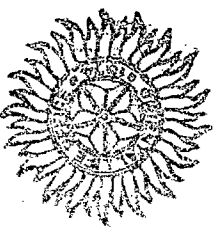
ఈ లోకాననే దీనిని పరీక్షించి చూడును.

కెంట్లుకలు యెట్లు వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుడు.

కొమినీయా తొమనె నిన్ను సర్వోత్కృష్టమైనది చేయును.

దీని బుడి 1-కి 2-కి మాత్రము. వి. వి. వ్యాపార ప్రత్యేకము.

ఇట్లు పోషింపును ఈ ప్రకారము చేయుట ప్రకారము

సిరియంట

కె గవర్న

మెంటు నెకర్వారిటీ

త్వై అన్యురన్య కంపెనీ, లిమిటెడ్

1874 సం॥ స్థాపితము.

కెంట్లుకలు, కాంబాంబ.

మా నెకర్వారిటీ - హెచ్. ఎడ్వైన్ తోన్సు.

వర్షము దుర్బ 5,48,00,00 ప్రెగానే యున్నది

19-0-వ దశాబ్దమునందు

నదియందీ 91,06,338-0-11

వర్షము ఇదన దుర్బు లభ్యము

లిమిటెడ్ 15,44,23,598-11-3

మా నెకర్వారిటీ యిట్లుగా పాలి

వార్షిక బాడ్జిట్ కెట్లింగు

యిట్లు 6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరఫున వనితేయాలతో ఏకాంత

కావలెను. వారి అనుభవ కాండెగ నుండ

కలెను. భరణిద్దు కెట్లింగువలెను.

భరణిద్దు వారములకు యిట్లు కెట్లింగు విలీన

మునకు వాడును. 872

Apply to:-

F. L. Vaid Esq. Branch Secretary

Oriental Assurance Building,

102, Cross No. 3, Madras

భయపడవద్దు

తేలుమట్టిన తేలుమట్టిన ఈ

కొవధము వాడిన విషమము

తీసివేయును. బుడి 1-కి 2-కి

రు 0-కి-0. 1 బుడి మెదలు

8 బుడవరకు పోస్తే 0-కి-0

రు 4-కి-0 మనోయ్యారరు శేసిన

నాటి 1 దశకబుడ్లు పోస్తే

తేలుండ పంపించును.

పక్షివాతము, పిచ్చు, కుప్పము

ఈ యిచ్చు, మూలము, అతి

మూతము, గర్భవ్యాధులు మొదలగువాటి కన్నిటికి

నన్నుకమైన యోగ్యముగా గలవు.

కాటలూనుకు ప్రాసినపో ఇతముగా పంపెదము.

మీరు గల కాటలను ప్రాసిన పంపి యోగ్యముగా

పొందును. (119-980)

Telegram:- Rajvald Sri Damodassji Kavisa]

132, Harrison Road, CALCUTTA.

లిచ్చుకు పంపించిన మెత్తన లిచ్చి ప్రాంధు

బి మా ఆ యి లు

సర్వరోగ నివారిణి.

ఇందున్న ఇర్లుము, కన్న, పిల్లము.

గొంతునొప్పి, కలరా, యిచ్చుముఖా,

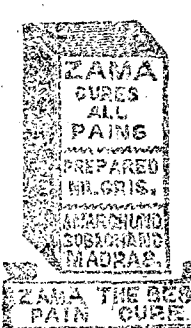
పల్లు నొప్పి, బిడలు నొప్పలు యిచ్చు

యిచ్చు వ్యాధులన్నవి, తమయోగము

తల బుడి 1-కి రు 0-కి-0

దశకు 1-కి రు 2-కి-0

గ్రాము 1-కి రు 80-0-0

ZAMA CURES ALL PAIN PREPARED BY DR. G. S. RAMANANDHAR SOBBANANDHAR MADRAS.

ZAMA THE BEST PAIN CURE

అన్నిటిలో అత్యుత్తమమైనదిగా పేరుపొందినది.

దీని ప్రాణము విశేషముగా పేరుపొందినది

కలరా, పిచ్చు, కుప్పము, అయిచ్చు

మా యిచ్చు - జాహ్ అయిచ్చు లిచ్చి

ప్రాంధు అచ్చును మాచి తియకలెను

అమర్త చెందు, సోబా చెందు

యిచ్చుముఖము పునరుత్త

సల్ఫుర్, సైట్రిక్ మెకాటిక్ అసిడ్, వ్యాపారములు.

సం 63, వైస్రవాయునిబిది, మదరాసు.